

me, & nos tueri quæso perge. 28. Apr.
Lutetiæ, c Io Io c xxii.

LIX.

Hagam.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

REsponsum adhuc debeo, Vir Illu-
strissime, tuis litteris, quas hujus
mensis initio ad me dedisti. Affinem
meum jam apud vos esse spero, ut finis
tandem imponi possit deliberationi,
quam differri diutius existimatio mea
non patitur. Borelium & Bellimon-
tium à te amari magnique fieri, gau-
deo. Ita sane virtus eorum & in pa-
triam fides meretur. Quod si eorum
meritis mea quoque commendatio
aliquid potest adjicere, quicquid mi-
hi præsentì tribueris, id per absentiam
meam ipsis accrescat rogo. De fructu
regiæ in me liberalitatis, haud satis
adhuc certus sum, ob tricas eorum qui
nihil non faciunt, antequam pecunia
manus exonerent. Miseret me eorum,
qui non tot ac tantis quot quantosque
habeo amicis suffulti, in illorum ho-
minum regnum incidunt. Sed nimi-
rum ubique morborum plus satis est.
Pacis spem nobis sapientes faciunt:
utinam eos voti sui aviditas non fallat.

De

De refutatione Bonfadianæ fabulæ, præter quæ scripta sunt antehac, illud addam, meo & Tileni nomine, quando hoc quoque te nomine accusat, quod Arminianum tumultum fove-
ris, pro accessione libelli tui adjici pos-
se, orationem unam aut alteram, à te
solo, aut una cum Bossizio habitam, ad
stabiliendam reipublicæ concordiam,
legibus salvis. Ita una opera & te pur-
gabis & simul ostendes quam fida no-
stris fuerit Regis amicitia. Liber Ti-
leni Cancellario, Janino, proceribus
omnibus unice placet. Uxor gratias
agit quod sui memineris, tibi que ac
liberis omnia quam faustissima preca-
tur. Lutetiæ 19. Maii, CLO IO CXXII.

LX.

Hagam.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

QUOD de morbo & doloribus tuis
nuntias, Vir Illustrissime, haud
secus quam debeo graviter accepi; nec
ita tantum commotus fui ut solemus
commoveri aut hominum aut etiam
amicorum quorumvis malis, sed cum
seria recordatione, quantam in te ja-
cturam, si ita sivillet Deus, res regiæ,
patriæ meæ, meæque facturæ fuerint,

G 4

qui-

quibus omnibus magnum in tua industria præsidium est. Apologeticum non tam meum (quid enim ego præter ministerium debui?) quam eorum qui meo tempore rempublicam gesserunt edere, rebus expensis constitui; quamquam, ut verum fatear, circumspèctantem me identidem sæpe terrent fortunæ meæ incerta: neque dum memoria excidit, quomodo quod pro publico fecerim, privatim luendum habuerim; vix ullo ærumnarum mearum sensu ad illos perveniente, quibus tam fidelem operam navaveram. Et tamen post naufragium, iterum navi me credo. Quod de componendis controversiis Indicanis cogitas, valde mihi gratum est; qui nihil facio libentius, quàm prodesse popularibus meis, ac præsertim auferre ea quæ cum Gallicis amicitiam turbare possent. Res sane indigna est, ut Britannis satisfiat nihil non tentari, insuper habitis subditis tam bene de Republica meriti Regis. Sed hæc quoque temporibus condonanda sunt: neque consentiendum in navis exitium, etiam si quid gubernatores peccaverint. Pacem vestram, qui sapiunt, non longe abesse existi-

existimant; quando ducum potissimi
privatam gratiam propriis pactioni-
bus occupant, nimis gravi argumento
nihil publici causa actum. Vale Vir
Illustrissime à me & conjuge, quæ se-
rio triumphat quod vidit non exutam
tibi sui memoriam. x. Junii, cIo Io-
cXXII. Lutetiæ.

LXI.

Hagam.

BENI. AVB. MAURERIO, S.

Magnæ mihi voluptati fuit, Vir
Illustrissime, ex affini primum
tuo, deinde ex tuis quoque literis, co-
gnoscere, in eo te laborare ut huc tran-
scurrere tibi liceat: quod ut succedat
votis ardentissimis exopto. Nam in
hac fortuna mea, nihil est quod magis
desiderem, quam veros neq; suspectos
amicos, in quorum sinum cogitatio-
num mearum intima, possim effun-
dere. Ejus autem generis amicorum,
tum alibi, tum hic quoque, magna pe-
nuria est. Accedit quod ubi semper vi-
ximus, ibi longa consuetudo aliquos
saltem nobis probavit: Hic mihi no-
va omnia, atque ea etiam quæ peri-
culo carent, formidine non vacant.
Quare ut dico, vel hac de causa, sunt

G s autem

autem & aliæ plures, videre te atque inde solatium mihi petere valde aueo. Qui hic in negotiis civilibus plurimum sapiunt, ostendunt metuere se ne sequestro Anglo aliquid nostri cum Hispano paciscantur. Certe quotidie nova ajunt erumpere indicia, quibus constet nostros nihil minus quam Gallia amicitiam respicere. Hic nos spe pacis adhuc sustentamur: nam cum Rohanio agi non desinit. Est hic in urbe Arsenii filius. Venit huc in comitatu Marchionis qui gener Bullionii futurus dicitur. Liber meus Latinus plus parte dimidia impressus est. Spero & Belgicam editionem acceleratum iri, quantum potest. Tilenus noster, communes nobiscum ædes habitans, nunc ex podagra decumbit, quæ inter partes cæteras, etiam dextram illi occupavit: quo malo scribere ad te, id maxime cupiens, vetatur. Id nuntiari voluit, ne in segnitia suspicionem veniret, homo, tum in cæteris, tum in amicis colendis valde diligens. Uxor mea tibi conjugem optat te dignam & priori similem, quæque te propter liberos quoq; tuos sic amet ut illi matrem se perdidisse non sentiant.

EPIST. AD GALL. 155
tiant. Vale Vir Illustrissime. Lute-
tiæ, xv. Julii, cIo Io cxxii.

LXII.

Hagam.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

Vir Illustrissime.

AUDIO Hoefeldium filium viri opti-
mi consularis Amstelodamensis,
cum in patriam rediret, captum, ne-
scio quo obtentu, sed eo maxime
quantum conjicere possum, ut literæ
quas à me ad amicos ferebat depre-
henderentur. Invenient in iis nihil
quod accusari possit. Privata curo:
negotiis eorum publicis me non ad-
misceo. Videntur metuere qui hoc
agunt ne prioribus injuriis non satis
me irritaverint. Ego his omnibus op-
ponam solidam veritatem, quæ Lati-
ne intra dies paucos prodibit, cum re-
gis privilegio. Tuum huc adventum
valde expeto. Res Protestantium non
optimo sunt loco. Desdignius ista
senectute, mutat religionis profes-
sionem, dignitatem aucturus non fa-
mam, cujus pridem satis negligens
fuit. De Mansfeldio magnus hic fuit
metus: Sed nunc is elanguit, creditur
in Belgium detonituram nubem. Pa-
cem

cem sperant hic multi, sed cum damno
 talis qualem hactenus Protestantes
 habuerunt, securitatis: cujus loco lex
 illis perpetua offertur pro libertate re-
 ligionis sancienda in pleno Ordinum
 Galliae conventu, signanda à Rege &
 Principibus agnatis. Vale Vir Illu-
 strissime, & nos ama. xxii. Julii,
 c l o I o c x x i i.

Rogo literas has Janini ad Pericar-
 dum de Aldegondiano negotio, trans-
 mittas, & tua commendatione rem ju-
 ves. Scribit senex ita ut non possit me-
 lius, & certum se dicit de Regis vo-
 luntate, quem ipsum fuisse scriptu-
 rum si ad urbem fuisset.

L X I I I.

Marliacum.

Vir. Nobiliss. FRANCISCO AVG.
 THVANO, S.

Misit ad me heri, Thuane Nobi-
 lissime, Hottomanus litteras,
 quas rogavit curarem ad Puteanum
 nostrum deferendas. Hæc res facere
 me coegit quod sæpe facio, tibi ut sim
 molestus, & quod officium per me
 præstare non possum, id tuo beneficio
 præstare quæram. Scripsissem simul
 ad V. C. Puteanum, ac participem fe-
 cisssem

cissem eorum quæ apud nos geruntur, sed nihil plane litterarum ex patria accepi; quod me male habet, non tam ob publica negotia, de quibus ut edocear mea nihil admodum refert, sed quod proximorum valetudo mihi incognita sollicitum me habet. Sed in hac re ut in aliis multis, solabitur me bona Dea quæ sola in Pandoræ pyxide resedisse memoratur cum avolassent aliæ. Scribit Hotromannus peractum negotium de pactis nuptialibus inter Britannum & Hispanum; ex Britannia imperatum Palatino ut induciarum pactiōni subscribat. Pontificis Romani electionem tardius procedere quod Galli Cardinales expectentur. Præter hæc habeo nihil nisi quod tibi, V. A. affinituo ac sorori omnia fausta apprecor. Silvænecti XIX. Aug. cIo Io cxxii.

LXIV.

Hagam.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

EDictum in me vulgatum videris haud dubie, Vir Illustrissime; quid de ea re faciendum mihi censeas consilium tuum exspecto. Proderit causæ, si qui hic rempublicam gubernant, intelli-

telligent, multis bonis gratum esse quod scripsi: Ego & Cancellario & Janino, qui nunc ægrotat sed revalescere incipit, ostendit re fore si quid de patriæ nostræ negotio tractetur, coram ex te audiri ea quæ post id tempus intellexisti. Idem ipsis non displicebat: & à te ipso putabant in his quas scribes literis, ejus rei occasiones posse præberi. Valde avemus intelligere quid apud vos agat Marsillacus: multi hic ominantur donis onustum esse rediturum, non tantum ut munitiones Arausionenses excuset, verum etiam ut liberaliter testetur, omnes se qui ibi sunt optime affectos in Galliam reperisse. Rex huc futurus putatur post Calendas Ianuarias. Reformati metuunt, ne recurdescat bellum, quia exercitus, classis, munimentum ad Rupellam retinentur quo erant statu. Loca Delphinatus, in quibus Rex præsidium mutavit, dicuntur esse in ipsa via ad Arausionem. Aliud habebamus nihil. Vale Vir maxime, cum uxore & liberis, quos omnes, etiam mea, officiosissime salutat. 22. Decembris, CIO IO CXXII. Lutetiæ.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

Vir Illustris.

Conveni hodie & Cancellarium & Janinum. Janinus postquam pars caufaria à corpore abscellit, melius se habet in dies & horas, atque adeo intra mensem sperat prodire se posse; quod utinam sic eveniat. Is lecto Edicto, quod Apologetico meo oppositum est, putabat scribendam epistolam ad amicum, qua de iniquitate Edicti conquerer. Ad ipsos Edicti auctores scribendum non putabat. Cancellarius rigorem mirabatur, & addebat protritum illud, *Punitis ingenii gliscere auctoritatem*. Addidit verbis generalibus, si quid ad me tuendum ornandumve conferre possit, id mihi expositum fore. Sunt qui putant impetrandum instrumentum publicum quo in fidem tutelamque Regis recipiar: alii id à Senatu Parlamenti potius obtinendum putant; alii spernendas minas & novam editionem procurandam. Felix essem, si coram his de rebus agere tecum liceret. Nunc ut saltem per literas me prudentiæ tuæ compo-

compotem facias , quantum possum rogo. Rex venit ad Fontembellaquē. Ibi Reginas opperitur , venturus huc circa Epiphaniam. Quid Marsillaco responsurus sit Princeps , scire ave-
mus. Obsidium Arausionis nemo ex-
spectat : sed claudi posse oppidum &
comineatum penuria paulatim ten-
tari, video esse qui existiment. Prote-
stantium multipaci diffidunt. Rhæti-
cum negotium languet. Vale Vir sum-
me, cum conjuge , a me & mea. Lute-
tiæ. 29. Decemb. cIo Io cxxii.

LXVI.

Hagam.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

FAcis quod soles , Vir Illustrissime,
cum adversus novam à patria im-
missam in me procellam, me tam ami-
ce, & solatio & consilio, juvas. Ego
vero per te erectus , reliquias has cala-
mitatis meæ, quam maxime potero,
fortiter feram , & me servabo rebus
melioribus, si tamen ulla in melius
mutatio sperari potest. De Legatione
huc mittenda, etiam hic rumor est: &
expectatur in dies Alterivius viam
forte muniturus. Videntur mihi fa-
cilius aquam è pumice, quam hoc re-
rum

rum statu, è Gallia pecuniam elicituri. Quæ in tractatoribus ærarii mutatio evenerit, haud dubie per alios cognoveris. Inter omnes convenit Cancellarium & Paysiæum nihil non posse. Regina mater dicitur uti absentia Principis Condæi, qui quando huc sit rediturus incertum est. Janini vicem doleo qui super morbum, domestico generi infortunio, percellitur. Rex & Regina mater ad literas ab ipso scriptas benigne responderunt. Destitutis non desunt validi amici. Videbimus quo res sint exituræ. Ego in hoc sum ut per amicos, de tutelari aliquo Regis aut Senatus instrumento, Cancellarii sententiam explorem. De cæteris quæ scribis fieri nos sæpiuscule certiores ad rem forte pertinebit. Ego interim non deero. Res familiæ tuæ procedere feliciter & contigisse liberis tuis, qualem optaveras matrem, valde mihi dulce est intelligere; idque summopere exopto, ut quod vobis ævi restat (restet autem utinam plurimum) id florentes, florentibus liberis transigatis. Uxori meæ, quod ejus apud vos superest memoria, pergratum est: ipsa vos vicissim faustis omnibus

nibus prosequitur, quæ firmet Deus.
Lutetiæ. xxvi. Jan. c l o l o c x x i i i.

Meminisset arbitror ex primo carcere meo, versus Belgicos emissos summam continentes Christianæ religionis. Eos à me Latinos factos iudicii tui facio.

LXVII.

Hagam.

B E N I. A V B. M A V R E R I O, S.

Vir Illustrissime.

CUm quicquid tibi ex voto evenit, non possit mihi non dulce esse, tum certe, quæ res proxime te tangit, liberum tuorum præfectum magnæ mihi est voluptati. Ex relatione quam ad me perscripsit Pritolaus, tum raram felicitatem ingenii in tuis pueris agnosco, miraturus valde nisi tuos esse scirem, tum ipsius præceptoris dexteritatem & prudentiam singularem. Quibus omnibus cum tuæ sapientiæ cura insuper accedat, quis usus hac in re consilii mei esse possit sane non video. Magis ergo ut morē tibi geram quam quod opera nostra fructuosa esse possit, respondi Pritolao, sed breviter ut ad peritos decet. Si quid in posterum occurreret in quo ego tuis liberis utilis esse

esse possim (quomodo autem possim non video, siue ipsius iudicium siue meam tenuitatem considero) scis non esse me rogandum: qui nulli libentius quam tibi gratum faciam. Omnes boni ex Cancellarii magna auctoritate firmam in regno pacem expectamus. De Valle Tellina calet deliberatio, quæ utinam in eam quam speramus partem cadat. Apud vos acre fore bellum omnes auguramur. Vale Vir Maxime, & nos ama. IX. Febr. cIo Io cxxiii. Lutetia.

LXVIII.

Hagam.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

PRidem est Vir Illustrissime, quod te literis non compello, partim quia nihil hic agitur, & si quid agitur, scire aliunde potes certius; partim quia percellitur mihi animus quoties novos ex patria luctus intelligo. Sæpe apud me rem à suis initiis repetens exclamo:

Σὺ μὴ λάθῃς τ.δ' ὅς αἱ κακῶν.

Utinam aliquando videamus patriam eo statu quo eam ad nos adveniens vidisti. Adversus ista tristitia solatium aliquod habemus ex Gallia rebus, ubi
Rex

Pax videtur vires fiduciamque accipere. De pecunia ad nostros mittenda, doleo aliam iniri viam quam ejus quem obrines loci ratio dignitasque desiderat. Utinam aut hac aut alia qua in re, ostendere possim quantum tibi me debere agnoscam. Sed & ego peregrinus sum, & Janinus mortuus, & abest aula. Aveo quam sæpissime intelligere aliquid de liberum tuorum profectu. Nam quam tu ex eo capis voluptatem, pars non parva ad me redundat. Habent studiorum suorum egregium adiutorem Pritolaum, de cujus diligentia nihil non mihi polliceor. Tilenus noster, victor jucundissimus aliquamdiu cum familiari sibi arthritide colluctatus, habet nunc meliuscule, & quod solet valde te amat ac suspicit. Valent & belle uxorculæ nostræ & tuam obsequiose salutant, omniaque ei optant felicia, etiam facilem uterum. Vale Vir summe & nos ama. Lutetiæ, 13. Aprilis, CIO IO CXXIII.

LXIX.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

QUæ mihi sæpe antehac, Vir Illustrissime, in publicis privatisque calamitatibus solatio fuit manus tua, eadem nunc quoque me sub rumoribus sævis atque continuis languentem excitavit, & me mihi reddidit. Atque ita hoc quoque super alia experimento didici quam verum sit verbum vetus, optimum in malis levamentum esse fidelis amici benevolam allocutionem. Speremus meliora. Tibi interim adversus quædam tristitia ex publico ad teredundantia, magnum proprium bonum Deus concessit felicem liberorum indolem atque profectum; cui idem ille majora indies incrementa ut largiatur, ex animo voveo. Atque utinam à me proficisci possit aliquid quod aut ipsis utile aut tibi jucundum sit. Ego nunc ad tempus aliquod constitui cœlo libero frui, & ruri vivere, beneficio Memmii qui prætorii sui usum mihi concessit. Sed ubicunque sum futurus, tibi gratum facere summa mihi voluptas erit; ad quam rem utinam tam se offerant occasio-

casiones quam ego eas ardentem desidero. Tantundem facit optimus Tilenus; Ejusque, & mea uxori tibi tuæque se quantum possunt commendant, & obsequia sua deferunt. Omnes vobis omnia quam prosperrima serio precamur. xix. Maii, clō Io cxxiii. Luteriæ.

LXX.

Lutetiam.

V. A. PETRO PYTEANO, S.

Quamquam si satis me nosti, Vir Clarissime, nescire non potes vigere apud me tui tuorumque officiorum memoriam, tamen testatum hoc & hac Epistola volui, cujus aliud argumentum non habeo. Vivo enim rerum omnium tam quæ apud nos quam quæ apud vos geruntur, ignarus: & hanc ipsam ignorantiam in fructu rusticationis meæ deputo. Si, quid agam, scire vis; alternis & studeo & deambulo, imo studeo etiam deambulando. Nec parum me recreat popularium meorum consuetudo, quæ efficit ne patriam desiderem. Interim & ad eos qui Luteriæ bene mihi volunt, cogitatione deferor, quos inter nisi te habeam principem, valde in te sim injurius.

rius. Neque Thuanus mihi excidit, cujus quotidie libris utor ; nescio an non nimis familiariter. Si est in ejus Bibliotheca Lusitanica Conestagii Historia, velim eam seponi ; mittam qui petat. Occurrunt mihi sæpe & Rigaltius & Salmasius & apertissimum ingenium Christiani. Quibus omnibus, præsertim vero tibi & optimo fratri valetudinem precamur tam secundam quam nos eam hucusque experimur. Balagniaci xxvii. Junii, c Io- Io cxxiii.

LXXI.

Lutetiam.

V. A. PETRO PVTEANO, S.

Nescio, Vir Clarissime, quo malo meo fato fiat ut quo magis calumnias fugio, eo me insequantur validius. Ac tibi quidem quod aperte nuncias de quibus differor, gratias ago: quam autem à vero illa abeant, cognoscas rogo. Ego ut huc veni, districte imperavi ne Veneris ac Saturni diebus alius nobis ac nostris apponeretur cibus quam quo populus hic utitur: fixum animo habens in ejus generis rebus sequendum dictum vetus, λεωφόρον βαδίζειν. Si quid à familia secus

cus est factum, id clam me ac nolente factum est. Pastorum exsulum ex quo hic sum vidi neminem. Ne Psalmos quidem aut hymnos unquam cecimus, nec quicquam fecimus, quod ad exercitii religiosi non jam dicam publici sed vel privati speciem posset accedere. Qui me salutatum venerunt, tales fuerunt ut eos repellere decore non potuerim, Viri optimi Hogerbetii ærumnarum mearum socii filius, qui Silvanecti habitat: Daetsclarius qui in matrimonio habet Erpennii Sororem, in cuius domum delatus sum cum primum carcerem evasi, quicum cognato suo adolescente ex Hollandia huc venerat. Deinde filius Eliæ Oldenbarneveldii Roterodamensiū ante me adfessoris, qui juvenis Andegavis hætenus studiis operam dedit. extra hos adfuit mihi nemo. Quod si hac in parte minus cautum est, curabo in posterum ne quid fiat quod viro amplissimo & in me benignissimo H. Mémio invidiam creare aut displicere merito possit. Interim cum cogito quam levis ad me traducendum occasio valeat, penitus afficior sensu fortunæ meæ ut non possim Euripidea ista non
sepe

ἴαπε ἀνὶμῷ ἐκτρέφειν τὸ σῆμα πα-
 τέρ' οὐκ ἢ κακὸν μέγα ; Μέγιστον ἔργον με-
 ζον ἢ λόγῳ. τίς δ' ὁ τῷ ὅπ' αὐτῷ ; τί φυ-
 γάσιν τὸ δυσχερὲς ; ἐν μὲν μέγιστον. ἔκ' ἐχθ-
 ρὰ ῥήσι' αὖ. Sed his malis Deus ubi ipsi
 visum medebitur, atque interim, ut
 spero, fortem mihi constantemque
 animum servabit. Vale cum optimo
 fratre & amicis si qui illic sunt aliis. In
 Balagniaco, xxi. Julii, cId Id cxxiii.

LXXII.

Lutetiam.

V. A. PETRO PUTEANO, S.

Quod mei ac rerum mearum curam non deferis, Vir Clarissime, facis tu nullo meo merito, naturæ tuæ imperio quæ te nisi optime facere non sinit. Ego Balagniaco quo dominus venturus expectabatur, Silvanectum secessi, & aut hic aut in agro vicino, nisi quid aliud impedit, transigam quod restat æstatis; adversus mala & multa & magna ex Deo & litteris solatium quærens. Jam menses duo sunt aut hoc amplius ex quo ab affinibus qui in Zelandia sunt nullas accipio litteras, quod me non parum habet anxium. Neque ex Hollandia accepi quicquam nisi quieta adhuc omnia. Si

H quid

quid scitu dignum intellexero, faciam te ut debeo participem, neque desinam interim grato animo quod habeo unicuique, tuam in me benevolentiam & benefacta prosequi. Tibi, optimæ parenti, ac fratri tuo, Thuano, amicisque aliis valetudinem & fausta omnia precor. Uxor mea peculiariter se matri ac sorori vestræ commendat. Silvanecti, iv. Augusti cId Id cxxiii.

LXXIII.

Marliacum.

V. N. FRANC. AVG. THVANO S.

Tua pro me sollicitudo, Nobilissime me Thuane, tanti mihi est, adeoque me delectat, ut etiam si minus valerem, posse mihi videar ex hoc remedio convalescere. Nunc cum Dei beneficio cum omni familia ac comitatu valetudine fruar prospera, libenter hoc tibi significo; ut & metum pro me conceptum tibi eximam, & quomodo me recreasti, ita ego vicissim te recreem. Sicut autem abesse te gaudeo ab urbe, in qua malum transitione magis magisque serpit & hominum damnis alitur; ita non minor voluptas est intelligere esse te vicino nobis loco; neque spatiis multum me sejung
ab

ab eo cui & ob paternarum virtutum
 memoriam & ob tuarum spem justis-
 simam, tuamque in me benevolen-
 tiam, & sum & esse semper cupio con-
 junctissimus, idque mihi gloriæ duco:
 quantumque possum te rogo, ne te
 unquam ab hoc affectu patiaris abdu-
 ci. Si, quid agam, cupis scire (est enim
 & hoc amicorum) versor in examinan-
 dis controversiis præcipuis quæ ad jus
 Gentium pertinent: in quo labore ut
 faciam quod facio libentissime, tui
 scilicet ut meminerim, ipsa librorum
 tuorum inspectio singulis prope mo-
 mentis me admonet. Pro quo bene-
 ficio si nunc ego tibi prolixè gratias
 agere institui, faciam quidem quod
 debeo, sed quod tu minimum deside-
 ras: imo vero faciam quod non de-
 beo, qui quod tu non cupis id me nec
 facere par est. In Balagniaci loci do-
 minus expectabatur: ea res fecit ut Sil-
 vanectum secederem, ubi idem est
 aer innocens atque hilaris, & multa
 circum locorum amœnitas. Heri lit-
 teras accepi à majore fratrum Putea-
 norum, qui mihi non cessat bene velle
 ac facere. Ego fortunam meam in hoc
 accaso maxime, quod mihi nihil reli-

quit quo adversum tot amicos gratum animum possim ostendere. Sed ea qualiscunque est concoquenda est. Vale flos Juventutis. Dabam Silvanecti 7. Augusti, cIo Io cxxiii.

LXXIV.

Hagam.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

IAmpridem ab Urbe absum, Vir Illustrissime, partim Balagniaci, partim, ut nunc, Silvanecti, dum grassantibus morbis quam possim materiam subtraho. Ea causa fuit, cur aliquo jam tempore nihil ad te literarum dederim; præter quod & argumenta deerant. Nam nec de publicis quicquam est quod scribam, nec de privatis, adeo incerta video omnia. Bis fui ad fanum S. Germani, ubi primores conveni de mea re haud magna. Polliciti sunt large: eventus expectandus erit. In transcurso Lutetiæ Tilenum vidi, & ex eo intellexi rumorem quendam ad te perlatum; quasi per....tentarem reconciliationis meæ vias. Ejus vero rei nihil esse, liquido tibi affirmo: nam & tempora video, & quid sit Apologeticum edidisse non ignoro,.... novi, sed quando apud nostros redoriri vide-

videtur regis auctoritas, tam boni & clementis ut aliorum in se peccata pecunia sua redimat, forte occasionem aliquam hoc tempus præbeat sublevandi virum optimum Hogerbetium, cujus calamitatem non possum ab animo meo seponere. Quanquam vero satis te novi, quam sis bonus in bonos, tamen officii mei credidi meas quoque preces interponere, ut si quid speres proficere, tentes. Nam ut inutili conatu tuam aut Regis auctoritatem destruas neque ego cupiam, nec ipse cujus de re agitur, innocentissimus senex. In aula dicitur agi iterum de mittenda ad nostros pecunia. Sed, quantum video, lentum negotium. Ego tecum opto regiam liberalitatem ita impendi, ut & Regi & his qui regno bene volunt, sit utilis. Vale Vir Prælustre. Uxor se tibi tuæque commendat. Silvanecti, xxiv. Septemb. c Io. Io cxxiii.

LXXV.

Hagam.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

Vir Illustris.

AD multa quæ pridem me exercant incommoda, novum vulnus

H 3

acces-

accesserat ex duorum è liberis meis morbo : nam & filia , cujus tuæ literæ quam benigne tam suaviter meminerant , & filiorum minor , decubabant ex papulis , qui velut abortivus est foetus effœtæ jam pestilitatis , cum ecce , quo majus habere non poteram solatium ad me venit , literæ tuæ . Tuæ inquam , id est plenæ veri sincerique affectus , cujus hoc ævo percara annona est . Quod si huic amoris in me testimonio non satis dignis verbis respondeo , id velim non mihi imputes , sed multis adversis , quæ sæpe quos animos frangere nequeunt , tamen delassant . Eaque ipsa res , ut verum fatear , non minima causa fuit , illius nuper silentii , quod sicut bona maluissem nuntiare quam nihil , ita nihil malem quam mala . Ego qui jam aliquoties , homo minime ad aulam factus , aulam coactus sum accedere , video res Gallicas in paucorum esse manu , quibus tantum est negotiorum , ut nostra illa minuta in animum nequeant admittere . Neque tamen deest , me quoque absente , monitor Campigniacus , vir & literarum & virtutis omnis amantissimus . Sed ejus quoque

que dicta effluunt in tanto rerum æstu.

• Tamen quæ diva in Pandoræ pyxide
resedit postrema, nondum me deserit,
egregiis pollicitationibus liberaliter
educata: quæ si intra anni saltem cir-
culum parient quod videntur parturi-
re, nullum ego cœlum Gallico prætu-
lerim. Sin minus, cupiam quam pri-
mum absolvi, ne patria, honoribus,
bonis, ejectus, familiæ meæ ipse sim
oneri. Nam de reditu in patriam pla-
ne tecum sentio, nihil hoc tempore
sperandum aut moliendum. Quin &
affines meos laudo hoc nomine, quod
nihil ex republica captantes, privatis
artibus sibi consulunt. Stobæi editio-
nem nostram & visam tibi & non dis-
plicuisse, gaudeo. Gauderem magis,
nisi omnia tua de me meisque judicia,
suspectus redderet tuus in me amor,
quo tamen non minus quam iudicio
gloriosior. Ubi quem amicum ad vos
transeuntem reperero, exemplū trans-
mittam, non tibi qui ne inspicere qui-
dē tam tenuia debueras, sed illis quo-
rum ego & indolem admiror & spem
votis quam possum faventissimis pro-
sequor, liberis tuis; quibus usus alicui
esse poterunt, ob Græcorum dictorum

H 4

elegan.

elegantiam, quæ quidem nostra & librorum ope aliquanto quam antea emendatiora ac distinctiora leguntur. Latina enim satis est, quod mihi, tristissimo illi tempori fallendo, inservierunt. Cujus rei quando jam meminisse incepti, rogo attente legas Titulum Florilegii xlix, ad quem me pervenisse memoro in Prolegomenis, eo tempore cum scribendi mihi copia Hagæ fuit adempta. Continet enim is titulus illius temporis expressum characterem. Prolegomena autem ista Campiniaco & aliis istarum literarum gustu præditis non improbantur: ut nec ad Cancellarium epistola, cujus exemplum in libri antecessum tibi mitto, ut & tu & si qui illic sunt boni judicetis, an æquo gravius quicquam à me dictum sit, in illos qui post omnia humana mihi erepta, sanguinario suo edicto mortis quoque periculum mihi intentant. Utinam vero liberorum tuorum studia mea opella aliqua promovere possit, nullibi certe utilius ea possit impendi. Quod cum locorum spatia mihi invideant vigilantissimo præceptori eos commendo, ac præcipue boni omnis auctori Deo. Idem
rc,

te, nobilissimamque uxorem & omnem familiam, diu sospitet; quod mecum mea precatur, & pro affectu in se liberosque suos gratias agit summas. Lutetiae, c l o I o c x x i i i. i i. Novembris.

LXXVI. *Aguas Sextias.*

Viro Ampliff. NIC. PEIRESCIO, S.

PRidem est, Vir Amplissime, & mei sine ullo meo merito amantissime, cum ad te per Buonum literas dedi, nihil quidem continentes illas quod te scire attineret, sed testes tamen ejus quam tibi debeo semperque debebo gratiae, pro tot summis in me adjuvando ornandoque beneficiis. Ex litterae videntur mihi ad te non pervenisse: neque magni refert, dum me scias non defuisse isti qualicunque officio. Pergis autem tu obligare me, cum incommodis meis nunc quoque te, tam bona fide, tangi ostendis, & qui praesens praesidio solebas esse, nunc absens es solatio. Ego vero, vel per te unum, ita sum Galliae obstrictus, ut ad ultimas humanae patientiae metas trudi malim, quam sedem hanc deserere. Quod si tamen res Galliae non ferunt

H s

ut

ut mei habeatur ratio, ego quin familiæ meæ rationem habeam, committere non potero. Interim non otior: sed in illo de jure Gentium opere pergo, quod si tale futurum est ut lectores demereri possit, habebit quod tibi debebit posteritas, qui me ad hunc laborem & auxilio & hortatu tuo excitasti. Habet conjux mea gratiā, quod & sui memineris. Uterque vero tibi omnia precamur tam felicia, quam tu te semper bonis benevolentē demonstrasti. xi. Januarii, cIo Io cxxiv. Lutetiæ.

LXXVII.

Hagam.

BENI. AVB. MAURERIO, S.

DE aulæ rebus, Vir illustris scribens alii compertiora: mihi scribendi benignissima materia est tui meminisse, ac tuæ me memoriæ vicissim ingerere. Cum nuper ad V.C. Tilenū scriberes de poëtico officio, præstando manibus Viri summi tuaque amicitia dignissimi Philippi Mornæi Plessiaci, ab oculis laborabam: quo malo defunctus peccatum me in virtutem & litteras credidi, si non exiguo saltem documento tanti viri reverentiam testarer.

stare. Id me impulit ut post tot & tam bona Epigrammata, quæ Tilenus & se & Plessiaco digna submisit, unum hoc, nec illis comparandum, audere trans-
mittere : quod ut recte consulas roga-
rem te, nisi, ut olim notæ, bonitati tuæ
esset injuriam facere.

*Nobilitas animo, claro quam sangui-
ne major,*

*Res hominum sollers noscere, resque
Dei,*

*Consilium prudens, dives facundia
linguæ*

Hic cum Mornæo contumelata jacet.
Audio Venetiis scribi aut edialiquid
adversus Apologeticum nostrum, di-
ctante illo qui antehac Bonfadium in-
struxerat. Vale vir summe. Scribebam
Lutetiæ, xi. Januarii. clō Id cxxvi.

LXXVIII. A La Fontaine.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

Sospitem te, Vir Amplissime, in
Galliam venisse, tibi quidem gra-
tulator : patriæ autem meæ vicem do-
leo, quæ fidelissimum adiutorem ad-
misit. Solatur me, quod scio quem ibi
habuisti animum ad res nostras juvan-
das, eundem tibi & hic mansurum.

Certe

Certe patria nostra tantis hostium viribus impetita, si unquam, nunc maxime opus habet Rege favente: quem, ut spero ac voveo, talem experientur qui nunc ad aulam sunt nostri Legati. Optare hoc debeo patriæ causa, non ipsorum, qui id à me non merentur: si modo verum est, quod modo amicus mihi nuntiat, eorum opera ad Regem perlatum, me commercia habere cum Hispaniensibus Legatis. Nescio an tam malignum mendacium dilui debeat. Scripsi tamen ad custodem sigillorum. Cæterum ubicunque tu es, ibi scio me patrono non indigere. Ego Hispano, testis est Deus, nec debeo quicquam nec cupio debere. Legatorum ejus vidi neminem. Patriæ tam bene volo quam quisquam: nec alios puto ei inimiciores quam qui eam à Regis amicitia hactenus averterunt. Scio te non esse rogandum, ut innocentiam meam patrocinio subleves (extorquet enim id à te tua bonitas) nec de rebus nostris edocendum, quas me ipso rectius nosti. Vale Vir summe, à me & uxore, quæ se quam potest obsequiosissime tibi commendat. 26. Apr. clō Io cxxiv, Lutetiæ.

LXXIX.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

NOlui committere, Vir Amplissime, ut semper eodem tenore ad te scriberem, literas scilicet plenas verborum gratiis, rerum vacuas. Itaque tempus expectare malui, quo officium quamvis modicum exhibendo, quantum licet, ostenderem nihil mihi esse potius quam tuis desideriis inservire. Pacta inter Regem & nostros inita nunc demum ex quo aula huc venit, nactus sum: statimque transmitto: de quibus nihil opus est meum iudicium addere, cum res nostras nemo nostratum te rectius intelligat; De Gallicis si modo in illis aliquid est quod certa notitia comprehendí possit, nihil te lateat. Facis tu pro vetere affectu tuo, quod de meo in patriam reditu bene ominaris. Sed ego, ita firmata adversariorum potentia, unde id sperari possit non video; Et in perpetuam exilii, forte nec uno in loco tolerandi, aliorumque incommodorum, patientiam me paro. Tibi interim gratulans quod molestissimis negotiis exemptus, patriæ & dulcis
tui

otii campos totusque tuus jam factus es, quod ut proprium tibi faxit Deum veneror, utque mihi pro maximo solatio tuæ amicitiae constantiam fervet. Vale Vir Amplissime, cum nobilissima conjuge & dulcissimis liberis. Lutetiae, 30. Julii, cIo Io c xxiv.

LXXX. *A La Fontaine.*

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

QUod pro summo tuo amore mihi metuisti, Vir Amplissime, id ipsum mihi & pejus evenit. Nam & dysenteria perquam periculosa, per duos ferme menses laboravi, & ex eo rumore uxor in Zelandia morbum non minus ancipitem, febrem & vehementem & continuam, contraxit; quæ res ipsius ad me reditum aliquamdiu impedivit, & me inter desiderium & metum graviter jactavit. Sed cæpit Deus his nostris novis calamitatibus mederi: nam uxor vix à febre derelicta, corpore adhuc infirmo, statim iter arripuit, & ut huc venit, tanto mihi solatio fuit, ut ad recuperandas vires plus paucis diebus, quam antea perquam multis profecerim. Eadem divina clementia ut te tertiana, morbo
non

non tam periculoso quam graviter molesto, liberet, imo jam liberaverit, opto. Vxor dum in patria fuit, tempus omne trivit visendis amicis & componendis reculis suis, id est naufragii nostri tabulis. Publicas res reliquit eo in statu, in quem eas pridem læva consilia adduxerunt, exigua spe emendationis, nisi quod ex machina numen affulserit. Omnes qui judicio valere creduntur, ita judicant, circa initia cum Spinolæ exercitus nondum Bredam clausisset, sine sumptu ac periculo potuisse obsidium impediri, quod nunc nisi re in discrimen adducta & immensis impendiis solvi non poterit: si tamen vel sic poterit. Ejus autem oppidi jactura non modo amnes & proximas Hollandiæ terras excursibus & prædationibus infestas faciet, sed & Bergæ minatur. Satis in oppido victus est in menses hiernos & partem veris. Interim speratur posse hosti pabula equorum & alia necessaria deficere. At ille in multum tempus castris suis providit: Neque hætenus quicquam commeatus ad ipsum ennitis interceptum est, majore apud ipsum vi equitatus: cui malo cum pridem occur-

occursum à nostris oportuisset, nunc remedia ex novis turmarum conscriptionibus quæri à nostris dicuntur. Multi expectant ut Mansfeldius cum toto exercitu, quem in Britannia ad 12 millia, cæterum adjuvante Halberstadiensi in Germania colligit, antequam Palatino operam navet, nostris copiis junctus in aliquam hostilium castrorum partem impetum faciat. Spinola opperiri famem hostium tardum ratus, incipit opera & machinas oppido admoveere. Ex Americana navigatione mercatoribus in multos annos nulla commoda sperantur, præter illud publicum, quod Hispano negotium facefsitur. Duæ jam classès parantur, simul ad naves quinquaginta partim privatas, partim publicas. Sed timeatur ne antequam eæ adveniant urbs Salvatoris, ad finem omnium Sanctorum, extrema laboret fame. Parum enim victus naves attulerunt, nec terra quicquam tale subministrat, infesta à feris gentibus, quibus omne incognitum hostile est, nullo Hispani aut Batavi discrimine. De militiæ nostræ numeris inquiram sedulo, ne quid per memoriæ errorem te fallam. Scribam autem

autem ad te, simul atque certi aliquid comperero. Affinis meus recte quidem valet, sed amoribus distentus, ut fieri solet, ad alia negotia fit negligentior. Ego partem alteram ejus honorarii quod mihi in annum c^{lo} l^o cxxiii promissum cum aliqua summæ prioris decisione fuerat, nondum accepi, per tricas eorum quibus imperatum erat id pecuniæ solvere: cui malo remedia adhuc quæro. In futurum quid sperare debeam, plane ignoro: nisi quod & Cancellarius & Campinianus jubent bene sperare, quod in incertis tutissimum est. Sunt alii qui mihi honestum apud se receptum ostendunt; Sed mihi constitutum est Galliam, cujus amicitiam plurimi feci semper, non deserere, nisi prius ita deserar ut & mihi & aliis omnibus constare possit consilii mei ratio. Tilenus non minus quam ego dysenteria vexatus, adhuc reliquiis tenetur. Tibi conjugique ac liberis tuis meliora, imo optima precamur. xxix. Novembris, c^{lo} l^o cxxiv. Lutetiæ.

LXXXI. *A La Fontaine.*

EIDEM MAVRERIO, S.

Vir Amplissime.

Distuli litteris, quas 22 Decembris dederas, rescribere, dum certi aliquid super his, de quibus sciscitatus fueram, ex patria nostra exspecto, quod quia advenit tardius, maxime eo, quod hi quorum opera maxime utor longius nunc absunt ab imperii sede, nolui interim desidis amici speciem præbere. Ego Deiope recte valeo, neque peccaturum me putem in tua commoda si valetudinem tibi, qualis nunc quidem mea est exoptem, nisi quod ipsam quoque illam ~~Angliam~~ periculo vacare medici negant; forte ut nusquam data securitate ipsis obnoxii vivamus. Spinola ad Bredam non ea sentit incommoda quæ ex hieme & pluvia sperabantur. Bis jam nostri tentarunt, per stagnantia camporum, naviculas inferre oppido, nova primum, deinde plena Luna; sed irritus fuit conatus, aquis non satis crescentibus. Dicitur tamen manere eadem spes, aut superfuso adjacentibus Marca amne, aut perfosso aggere, qua humillima pars est

est hostilium castrorum. Milites aliquamulti, quibus pax inter Danum & Sueonem inita missione dedit, Mansfeldio militaturi advenerunt, ad duo millia & plures expectantur. His an Danus stipendium sit daturus incertum est. Creditur nostris minus male velle, ex quo Princeps Mauritius summæ rerum potitus aut est, aut putatur. Nam privatam ejus amicitiam publicæ nostrorum ante habere se, satis jampridem prætulit. Quod si & in nostros maneret qui fuit, tamen mirandum non esset si eum fortuna moneret filix sororis suæ. Mansfeldio ex Gallia bis mille equites; ex Britannia duodecies mille pedites adventare regum duorum pecunia alendos, pro certo habetur. Sed Rex Britannus legem Mansfeldio addidit, ne quid in Hispanum ejusve terras hostile inciperet. Alias quoque copias ei per Germaniam colligit Halberstadenfis. Hæ omnes non exiguum metum Hispanis incutiunt, qui, rarum in Belgio, nobilitatem omnem equis militare jusserunt: & ex Germania acceperunt tres millenarias cohortes aut amplius. Limes adversus Galliam
solli-

sollicite custoditur. Tuos liberos sospites Paduam advenisse tibi gratulor optoque, ut semper de illis quæ voto meliora sunt, tibi nuntientur. Vale Vir Amplissime, cum tua, à me & mea. IX. Januarii, CIO IO CXXV.

LXXXII. *A La Fontaine.*

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

ET tuam & tuorum prosperam valetudinem, Vir Amplissime, intelligere tam mihi conjugique meæ dulce fuit, quam honorificum, quod de nostra curam suscipis, & res nostras votis tuis adjuvas. Spes quæ nobis datur ex Hogerbetii meliuscula fortuna, haud sane magna est. Senex optimus post septem annorum captivitatem, sub gravi cautione Lupestenio permisus est in locum laxiorem migrare, sed ubi villæ unius finibus tam miscia libertas circumscriberetur. Et hoc ipsum tam tenue beneficium magno illi constitit. Intra mensem enim ex hausto avidius, quo tam diu caruerat, aëre in morbum incidit, ex quo veram libertatem, id est mortem, invenit. At liberi, eo jam mortuo, suppliciter postulantes bona sibi reddi, nihil impetrarunt

trarunt. Mylii res melius procedunt; nam præterquam quod libertatem & bona illibata recepit, etiam nuper, in Principis Mauritiï funere, dignum sua familia locum obtinuit. Sed illi nimirum nulla obstat res judicata, cum solo decreto percussus fuerit. S.^{ci} Salvatoris in Brasilia oppidum, quod ab adjacente sinu Baiam vocant, ipsis Maii Kalendis in Hispani venit potestatem. Id hætenus apud plebē nostram prudenter dissimulatum, diutius tēgi non potuit, domum pervectis non paucis eorum qui dediderunt; quos aliquamdiu apud se retinuit Hispanus, partem nunc quoque retinet, ne classem nostrorum subsidio missam augerent, quæ quidem classis cum videret urbem in hostium manu esse, alio avecta quæ consilia nunc capestat, cuique pro arbitrio conjectandum relinquit. At spes Palatini non parum refoventur, Dani felice pugna adversus copiarum Tiliaci partem, auctoque ejus exercitu per accessionem Mansfeldii & Halberstadii, & commodata à nostris cohorte ac ducum non paucis, cujus rei egebant maxime. Simul Arsenius Britannia redux venditat operam

confe-

confecti in quindecim annos federis. Restat videamus quo erupturæ sint diu adeo expectatæ classis Britannicæ minæ. Dicuntur Legati à nostris huc venturi, ut in idem fedus Rex invoce-
tur : cujus quidem opes ad coercen-
dam magnitudinem Hispanicam plu-
rimum possent, si firma pax intus re-
gnum stabiliret. Et quidem utiles huic
fini esse posset accisio virium Rupella-
næ civitatís, si quemadmodum ab illa
metus jam vix ullus est, ita ipsi quo-
que omnes metuendi causæ demeren-
tur. Tu interim in prædio tuo seposi-
tus extra periculi partem, propriam
inquam ac peculiarem, opperies quas-
cunque vices allaturus sit, inquires, ille
& alibi & apud vos præfertim rerum
æstus ; quod ipsum si testari velis ve-
stibuli de quo scribis titulo, poteris
auctore Tilenó nostro illud sumere;
NEPTVNV M PR OCVL E TER-
R A: nisi dulcius putes alterum; DEVS
NOBIS HÆC OTIA FECIT. Sed
potius erit, ut cujus sensus ac magni-
tudinis dictū tibi expromi velis, aper-
tius explicem, ut deinde cogitemus,
ego inquam & Tilenus noster, qui po-
dagricus otium tuę amicitia memoria
sola-

solatur. Et ipse & nos omnes, tibi tuæ-
que matronæ ac liberis, felicia om-
nia precamur. xvi. Oct. cId Id c xxv.

LXXXIII. *A La Fontaine.*

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

FACIS tu pro more tuo, Vir Amplif-
sime, quod amicam nostri memo-
riam retines. De me quoque scio te
non dubitare, quin idem sim qui fue-
rim. Grave sane est, post tot annorum
patientiam, nihil adhuc certæ lucis
conspicere. Sed ita jam adversis ad-
suevimus, ut illud quoque tædium
perferamus non dejecto animo. In-
terim is qui ad extraordinarias patriæ
nostræ Legationes, factus est Ordina-
rius, pecuniæ aliquantum impetravit;
non tam, ut arbitror, potente Suada
quam ne à Rupellensium oppugna-
gatione naves abducantur, & ut quæ
jam abierūt redeant. Ego sicut æquum
existimo Regis ubique summum esse
imperium, ita metuo, ne quorundam
ira in Protestantes, nullum sibi mo-
dum faciat, & pœnæ in eos maxime
ingruant, quos culpa non complecti-
tur. Circumfertur hic habita Amste-
lodami à Bassincurtio concio, plena
contu-

contumeliarum in Regem, & eos qui res Regni administrant. Suppressus est apud nos liber, sed auctor triumphat. At Gallia est quod gratulemur, cujus Episcopi nuper emendarunt id quod olim in Rhotomagi conventu peccatum fuerat, aperte definita Regis suprema potestate, nulli hominum, ne Ecclesiae quidem obnoxia; & damnatis armis quae in Reges, quamvis persecutores, moventur: & probatis federibus, quae cum iis ineuntur quos mos saeculi Hereticos vocat. Nos adhuc belle valemus, de te tuaque & liberis speramus tantundem, & ut annus hic feliciter vobis procedat ex animo optamus. VIII. Januarii, 1610. c. xxvi. Lutetiae.

LXXXIV.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

Vir Illustrissime.

Multum me delectat cognita & litteris tuis, & filii, nobilissimi tantoque patre dignissimi juvenis, relatu prosperior tua valetudo. Non minus me delectat filii tui conspectus, quo cum fruor, veterem nostram consuetudinem, in suavissima illa vitae
meae

meæ parte & bonis patriæ rebus, non mediocri cum gaudio recordor. Juvat etiam cum eodem filio tuo recollere fori studia, quæ olim non indiligenter colui, ac ducere eum, non per mea vestigia, sed per eorum quorum ego vestigiis laboravi insistere, hoc mihi videor sermonibus crebris consecutus, ut non inglorium putet iter illud, per quod viri sæpe maximi aut ad honores, aut ad famam honoribus non minus illustrem incesserunt. Est aliqua in ætate se præcipitante voluptas, cum juvenibus, quantum natura permittit, iterum juvenescere, & quod accepimus ab antecedentibus, idem præstare nos secuturis. Plane id credas velim, me quod cum illo colloquor, magis mihi quam ipsi præstare. Et tamen quid est quod ei præstare possim modo, non & velim & debeam, cujus patrem semper amicū inter externos primum, popularium vel optimis nihil cedentem, habui? Quare feceris pro veteri tuo in me amore, si filium tuum sicut ego eum ad forum, ita tu ad me mittas. Etiam hoc rectius valebo, si te cum tua matrefamilias, ac liberis recte valere

intellexero. Mea meique vobis omnia optant quæ optari jus fasque est. Lutetiae. 22. Martii CIO IO C XXVI.

LXXXV.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

SI quid fuisset, Vir Amplissime, quod pro tuo in me amore, intellectu dulce tibi esset, jamdudum nuntiassem. Sed frustra te publicis Galliae calamitatibus ingementem, meis quoque malis onerem. Videntur aulae nostrae turbamenta nondum resedisse, nam rerum gnari alias atque alias mutationes augurantur. quid pro se hic egerit, me later: nisi quod præ se tulit gaudium super rebus transactis. Compendienses pactiones in tres annos prorogatae sunt, quas tamen ipse, cum primum non veniret, tanquam patriae nostrae graves, incusaverat. Princeps Arausionensis sane optat pacem & Ecclesiasticam & civilem: sed vota ejus interturbantur, partim clandestinis molitionibus, partim vi aperta: suscitatis per Ministros plebis sermonibus in homines innocentes, iis in locis, ubi Magistratum sævitiae tædere incipiebat. Quid deinceps sit futurum,

turum, Dei in manu est. Ego & uxor, ubi vitæ statio eligenda nobis sit, incerti vivimus. Literas tuas ad affinem curabo, cujus quod memor es gratias ago. Vxor tibi tuæque pro salute missa tantundem, & si posset amplius, reponit. Vale Vir Amplissime. Cal. Julis, cIo Io cxxvi. Lutetiæ.

-LXXXVI. *A La Fontaine.*

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

Quo tempore litteras tuas accepi, Vir & dignitate & virtutibus tuis Amplissime, uxor mea post incertam aliquot mensium valetudinem inter medicorum manus non sine periculo versabatur, quod quale sit in solo alieno, ubi amicum certum unum reperire sit difficillimū, dictu nihil est opus, apud tam prudentem rerum humanarum æstimatorem. Jam octo sunt anni, cum partim carcere, partim exilio arcemur à conspectu parentum, & quicquid in patria secundum parentes dulce est. Interim inimici non regnant tantum, sed nobis huc usque insultant: & qui Gallici nominis infestatione potentiam sibi pepererunt, ea ipsa ad nos in Gallia quoque oppri-

mendos abutuntur. Secundus jam propè annus effluit, cum nulla hic mei habetur ratio, nisi quòd omnes artes quæ animum generosum de statu suo deicere possunt, in me tentantur. Nec ullum mihi contra tot adversa solatium est, nisi in conspectu uxoris & liberum quos mea infelicitas huc miseræ detrusit. Princeps Ariaufionensis quid velit, tempus ostendet; parum se posse queritur. Quod si ab ipsius bona fortuna pars nostra pender, etiam hac spe deficimur; nam neque Linga obsideri potuit superventu hostilium copiarum, & adversus Emissarium Gandanense & agrum Hulstanum conatus irriti ceciderunt. Putabis me forte, cum hæc leges, querelas tibi reponere, cum consolationis indigeas. Ego verò hoc jam maximè ago ut te consolet. volo enim ex mea calamitate intelligas, quàm multa fortunæ tela tuus ille filius matura morte evaserit, quæ sane eò magis illi metuenda fuerant, quo & ingenio erat excelsiore & animo à corpore alieno. Hæc enim duo sunt maximè quæ plurimorum invidiam concitant, ut ignis fumum. Ex invidia autem contentiones primum

mum, deinde odia in quamvis imme-
 rentes, mox ea quæ nos nec primi nec
 ultimi experimur, sequi solent. Quod
 si nostra fortuna non satis gravis est,
 ut propter eam vita longior metui de-
 beat, finge tibi alios quibus equo aut
 curru dejectis crura franguntur, qui
 in bello vulnerati ossa sibi vivis legunt,
 quos honestissimus studiorum nostro-
 rum labor in cæcitatem dedit, quibus
 inter calculorum dolores non tam vi-
 ta durat quam mors protrahitur. Ho-
 rum omnium nihil est quod non cui-
 vis accidere possit, nisi quem jam mors
 in tuto collocavit. Itaque si tibi un-
 quam in mentem veniunt honores,
 Legationis fama ingens, & quæ alia
 ominari magis quam promittere no-
 bis possumus, illa quæ diximus ærum-
 nosa crede non minus potuisse accide-
 re, eoque magis quod in rebus huma-
 nis multa sint mala sine bonis, bona
 nulla sine mixtura mali. Quæ cum co-
 gito, illud ex Græca Comœdia etiam
 atque etiam menti imprimas velim;

*Si scires, quod non vixit vita, id
 omne ei*

Fuisse futurum fortunatum perpetim,

Fuerat mors immatura: at verò lon-

gius

I 3

Ævum

*Ævum tulisset siquid intolerabile,
Rediisses ipse, puto, cum morte in gra-
tiam.*

Quod si mors Christianorum om-
nium, gratiis ad Deum potius quam
luctu accipienda est, sane illa mors
maxime gratulanda est, quæ innocen-
tem adhuc ætatem & hujus sæculi ma-
litiæ inexpertam, non morborum
tantum & calamitatū, sed, quod maxi-
mum est, morum in pejus flectendo-
rum periculo eximit. Quare etiam at-
que etiam hoc velim animo tuo dicas;
Illa bona ac speciosa indoles aliter me
non potuit sui securam facere: nihil
nunc est quod pro ea metuam, est
quod pro ejus usura Deo agam gra-
tias, nihil ejus morte mihi decessit,
quo non ante eum natum æquo ani-
mo caruerim. Unū insuper ex illa vita
lucrum mihi restat, memoria eorum
quæ dulcia vidi, quæ læta intellexi,
pro quibus valde & in Deum & in
ipsum ingratus sim si longam animi
ægritudinem, tanquam pro bono ma-
lum rependam. Sapientiæ divinæ hu-
manæque studiis, Vir Amplissime, vi-
tam tuam jam olim dedisti, & nunc ut
ea non delibes sed penitus haurias,
abunde

abunde otium est, docent illa felicitatem omnem nostram tum in spe Dei propitii, tum in animi tranquillitate collocandam. Quæ duo cum tibi pateant per Dei clementiam & aliquantulum visus tui, non esset quod miser aut tibi aut sapiētibus videreris, etiam si tu tibi tota domus esses, neque viveres sperelinquendi de te natos hæredes. Nunc vero etiam si illa Doctorum ac piorum solatia omittantur, & ad vulgi sensum res exigatur, multo plus habes cur te suspiciant atque beatum prædicent homines, quam cur tui misereantur. Tantū vide ne unius desiderio superstitum liberorum bona minoris æstimes. Imo, quod ad luctus remedia addendum est, agricolas imitare qui cura hoc efficiunt, ut ob defractus pampinos nihilo minus uvarum, imo plus etiam, de vite referant. Quod si quid ego, hac aliave in re consilio, si quid ope possum, habes cui iure tuo imperare possis. Interim dum ejus rei dabitur occasio, qua possum, amicum agam, votis ad Deum pro te tuisque omnibus, non quidem ut nihil unquam adversi accidat, (id enim divinæ gubernationis ratio non permit-

tit) sed ut, si quid acciderit, id sapiente
usu reddatur salutare. Vale Vir Am-
plissime, cum conjuge & liberis, à me,
mea meisque. Scribebam Lutetiæ, XIX
Septembris, CIO IO C XXVI.

LXXXVII. *A La Fontaine.*

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

NOVUS nobis hic annus illuxit,
Vir Amplissime, quo nihil mihi
læti audire contigit, nisi quod à te ve-
nit, cujus bona pro jure veteris amici-
tiæ ad me quoque pertinere intelligo.
Merito igitur & tibi gratulor & mihi
gaudeo, quod Deus immortalis tibi
istam filiorum quadrigam, non tan-
tum incolumem restituit, sed & om-
ni bonarum artium cultu florentem:
quos sane tales conspiciere extraneis
etiam jucundum sit, nedum tibi, qui
illis non vitam tantum, sed & hanc (ut
ita dicam) vitæ ipsius vitam scientia-
rum scilicet nobilium possessionem
dedisti. Ut enim alii in secundas & ter-
tias hujus beneficii partes veniant, tibi
certe primæ debentur, qui indolem
fovisti, excitasti impetum, monstrasti
viam, addidisti ductores. Jure igitur
tuo, quamdiu tibi vita supererit, pul-
cherri-

cherrimam ex hac semente messem ferres, & nos amicos tuos recreabit illa & ipsorum & tua felicitas. Ego sane post tot præceptores egregios quod studiis ipsorum conferam nihil habeo, præter vota, sed hæc valde feria, accedente ad perpetuum meum amorem in omnes literarum studiosos, & paternæ necessitudinis vinculo & ingente ipsorum merito, qui sua diligentia effecerunt, ut proprio labori non minus quam agnatæ ingenio docilitati deberent. Sustenta-
bo me igitur hac spe coram & ipsorum partem & te conspiciendi, quod quidem brevi fore sponder affinis tuus, quem his diebus videre contigit. Vxor mea minus commoda utitur valetudine, sed quam ex frigore læsam facile benignior aura sanaverit. Interim mecum tibi tuæque ac tuis omnia optat quæ votis expeti solent. Vale Vir Amplissime, 24. Januarii, CLO-IO CXXVII. Euretæ.

LXXXVIII. *A La Fontaine.*

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

Gratias tibi habeo, Vir Amplissime me, quod de absentia tua, quam
I s pro.

pro nostra vetere amicitia scis mihi non posse esse non gravem, duobus me modis solari volueris: per liberorum tuorum suavissimum conspectum, & per eas quas jam nunc accipio literas. Et liberos quidem tuos vidi cum ex urbe tuendæ sanitatis causa cum toto ludo rus migrarent, unde necdum rediēre, quos ego cupide exspecto, non tam ut ipsis sim utilis quod sperare non ausim, quam ut eorum colloquia mihi sint voluptati, & per se & simulachro tui. Literas vero legi eo affectu quo soleo omnia tua, nec minus conjux mea quæ ferme menses sunt duo cum mihi adest. Amicos in patria reperit plurimos. De meo reditu nemini supplicare voluit, metuens ne quaecunque desiderium interpretationem culpæ agnitæ reciperet: quod quidem ita incendit illos, quos ego, nullo alio nomine quam quia semel male mihi facere cæperunt, infestos habeo, ut affini Reigersbergio veterem illam de literis ad me scriptis calumniam rursus intenderint. Sed hunc nodum abrupit adventus Principis, cui & Grollæ tanto coram hostis exercitu expugnatio, & elusa hostis ejusdem

dem opera ad Sanctitum , non parum
gloriæ atque auctoritatis circumdederunt: ita ut agat nunc majoribus quam
ante hac animis , sed ad rem summam
lento gradu. Interim per annuas electiones multi veterani Magistratum
in jus suum redeunt , & certe Ecclesiæ res mitiora consilia nondum
quidem in conventu , sed in Urbibus tamen nec paucis nec exiguis
præponderant. Ego interim hic pro
rebus prosperis regni vestri vota facio,
patriam miseror , super intestina certamina non Hispani tantum armis,
sed & Imperatoris molitionibus obnoxiam , cujus hoc ipso tempore terra
marique paratus in fretum Cimbri-
cum crepta Dano continente omni,
extra duo oppida , non potest non nostris maximum metum injicere, ob im-
minentem frumenti penuriam , quod
illa via ad Hollandos perducitur solet, populum foris habentem omnia , domi
ne ea quidem sine quibus vivere nequit.
Anseaticæ civitates partim vic circum-
sidentium copiarum (nam triginta
millibus Tiliacus imperat, quadraginta
aliis Fridlandius cum Lunenburgico) partim pollicitatione liberioris na-
viga-

vigationis quam à Dano concessa est, pertrahuntur in partes prævalidas. Et creduntur eodem tendere sexdecim. Dunquercanorum naves, quæ in auxilium vobis promissæ fuerant: quas collectus tota Batavia navium numerus insequitur. Marchio Spinola huc in dies venturus creditur, ut quæ anni sequentis consilia desiderant, in Hispania præparentur. Espeßius adhuc Hagæ detinetur, non mirum tanta affinis sui potentia. A nostratibus (quid enim nostris dicam, oblitus meorum, obliviscendus & illis) in Angliam existimantur Legati Pavius & Randovix. Quidam rumores Comitem Ernestum adjiciunt, de quo mihi nihil constat. Huc vero legabatur Arsenius: qui difficilem se præbuit & ter rogori passus est. Conjungebatur illi Hardshostius: sed cum is serio & per causas non improbables se excusaret, surrogatus est ei Vosbergius noster qui antea in Hollandiæ conventu ferme omnium tulerat suffragia, in federatorum conventu uno suffragio minus tulerat. Sed sunt qui ajunt Regem è castris per literas significasse parum tempestivam sibi videri hanc Legationem.

Quod

Quod si verum est, nihil est quod ego doleam, cujus spes in illorum hominum adventu sitæ non sunt. Ego in omne quod restat fortunæ paratus, me meaque Deo permitto, cujus bonitati te, Vir Amplissime, tuamque matrem familias & familiam omnem commendo. Tantundem facit uxor mea, quæ pro sui recordatione gratias tibi agit maximas. III. Octobris
 CLO I3 C XXVII. Lutetiæ.

LXXXIX. *Rothomagus.*

V. A. CLAUDIO SARRAVIO,
Senatori Rothomagensi, S.

DEbitor tuus, Vir Amplissime, pro oblata ultro quæ à me requirenda fuerat amicitia & salutandi Officio, en etiam à te beneficium audeo postulare, cum nondum illo me ære exsolverim. Sed in hac quidem re defensores aut certe deprecatores tibi allegabo eundem qui amicitia nostræ conciliator fuit, Cordesium, quem ea de causa accessi ut pariter te adiremus. Ex eo abiisse diceris ex hac quidem urbe, non etiam è nostra memoria; quod vel hæc mea postulatio docebit, quam ad te sisus tua æquitate ac bonitate

nitate adfero , rogoque ut quantum
 judicis religio gravitasque patitur,
 commendatum tibi habeas Danielelem
 Trefelium, qui nullo suo crimine, tan-
 tum quod earum fuerit partium quas
 nos honestiores judicavimus , domo
 apud vos exfulat. Is, cum multis va-
 riisque negotiis implicatus sit cum na-
 tione , ut plerique sentiunt , ad lites
 non infœcunda, id te Collegasque tuos
 orat , ut per vestram æquitatem καὶ
 φιλοξενίαν jus suum obtinere possit.
 Quod quanquam tu orandus non es,
 cui recte agere à natura atque institu-
 tione est proprium , dabis tamen ve-
 niam illius supervacuæ sollicitudini.
 Ego hoc officium ei negare nec potui
 ob veterem admodum notitiam, ne-
 que omittere volui oblatam tui com-
 pellandi occasionem. Vale Vir Am-
 plissime. Lutetiæ. xxv. Novembris,
 Clod. Loc. xxvii.

X C.

*Viro Amplissimo ac Rara Eruditionis
NICOLAO PEIRESIO, Iudici
in summo Auditorio quod est
Aquis Sextiis.*

Cum multa tibi debeam, Vir Amplissime, (& quis non debet eorum quibus litteræ cordi?) tum hoc quoque nomine me obligatum habes, quod ea quæ scripsi in solatium magis iniqui temporis quam in aliqujus eruditionis testimonium, & legis ipse & ut legantur facis. Cui beneficio, imo quod beneficio omni majus est, animo tam prono ac faventi quid est quod ego in hac præsertim fortuna possim reddere? Tamen cum nuper Tacitum, magnum quod inter omnes convenit scriptorem, sed cui Batavi totam vetustatis nostræ notitiam peculiariter debemus, percurrerem, natæ sunt mihi sub manū emendationes aliquot seu conjecturæ potius dicendæ sunt, sed quarum pars magna decrevit ex quo ultimam Lipsii nostri editionem inspexi. Multa enim aut ipsius erudita solertia aut Manuscriptorum fides jam occupaverat.

rat. Tamen quod superesse adhuc vacuum vidi, id ad te deferre volui, summum non litium modo quibus Rex te præfecit, sed & te literarum quibus ipse te præfecisti, iudicem. Habeo & alia quædam non ad textus mutationem, sed ad locorum quorundam illustrationem pertinentia, quibus nunc onerandus non es, satis mihi præstiturus si fori causas tantisper seposueris donec ista cognoscas. Sequebantur in M. S. Emendationes ad Tacitum quæ editæ sunt ex officina Elzeviriana, Anno 1640, ideoque hic desiderantur. Vale Vir omnium & literarum & literas ornantium amore ac cultu dignissime. Idibus Januarii, Anni 1640. C. XXVIII.

XCI.

A Grigny.

CL. SALMASIO.

Felicem me plane arbitrarer, Vir supra quàm nos vel agnoscere possumus, de omni literarum genere meritis, si ad tuos æternitate dignissimos labores aliquid contribuere possem & inter operas saltem tertias consistere. Nunc quam mihi propensus est animus, tam tenuis copia: sed tamen quan-

quantulacunque est tuam crede. Quod vocis Selicha originem ad *ξυλικω* refert, non spernenda est conjectura. Nam *ס* Hebræum, quod idem est cum *س* Arabico, & ordine Alphabeti & numerali significatione responderet Græco *ξ*. Deinde *ה* *Heth* punctatum, quanquam proprie *ת* *Cheth* respondet, non raro tamen per *ס* exprimitur, ut in voce quæ siliquam significat *חרוב* *חרוב* sive *כרוב*: Nam Græcis posterioribus est *καρρύβιον*. Neque convelli non potest quod de Etymo Arabico, quod glubendi aut decorticandi significationem habet, scripseram, cum sæpe & Hebræi & Arabes etiã in vocibus non suis origines suas quærant, ut & Græci posteriores in vocibus mere Latinis. *קרפה* *קרפה* id est Karfe, significat id quod Canellam nos dicimus & vulgo Cinnamomum vocat. *נטף* *Nataph* Hebræis est stillare, unde nomen *נטף* quod staten vertunt Exodi xxx. 34. alii confundunt cum balsamo. Arabibus vero *نطف* *Natuf* est mundare, sed ita tamen ut & Hebræum significatum non plane amiserit, unde nomen est ipsis quod *πνορροίαν* significat. At Rabbi Da-

vid

vid Kimchi ad locum Esaia III. 19. ubi est נטפוח ait Arabicam vocem Natef cum articulo النطفه esse גדלח הוך id est aut margaritum purum aut bdellium purum. Alias significationes huius vocis reperire non potui. Sed scis multa esse τεχνικά quæ in Lexicis non compareant & solis artem quamque profitentibus nota sunt. Cæterum ita te æstimare velim, quò plura mihi imperaveris, eo me crediturum te mei amantiorem: quod ego, ut sane debeo, in maxima felicitatis parte pono. 23. Februarii. cIo Io c xxviii.

XCII.

Rothomagum.

*Viro Ampliss. CLAUDIO SARRAVIO,
Senatori Rothomagensi.*

A Micorum negotia, ut nuper Tresselii nostri cum tibi commendare inceperim, quidni audeam & mea, Sarravi Amplissime. Ego te non litium tantum quibus te Rex præfecit, scio esse iudicem, sed & literarum quibus tua te singularis eruditio præposuit. Quare cognoscendum tibi adfero libellum hunc nostrum argumenti magni & à non uno tractati, in quo, si
nihil

nihil aliud, brevitatem cum perspicuitate aut præstiti aut præstare conatus sum. Ego qui ingenium tuum novi ab omni vitiligatione alienum, studiosum pacis, non dubito quin gratum tibi hoc opusculum futurum sit: vel hac parte quod nos à controversiis avocans ad ea advertit quæ Christianis communia sunt, certe esse debent. Det Deus nobis omnibus Spiritum suum, ut non verbis tantum sed & factis ostendamus nos esse, quod dici volumus.
 x. Martii, cIo Io c xxviii.

XCIII. *A La Fontaine.*

BENI. AVB. MAURERIO, S.

EGO, Vir Amplissime, an unquam patriam meam visurus sim, eundem ignoro. Nam ut eam aliter quam cum honore ac dignitate videam, non mei est animi, post tot mala exantlata. Ut vero mei, ea quam æquum est haberi, habeatur ratio, quæ sperem? Cuncta malis habitantur mœnia Graiis: & si qui sunt boni, aut satis boni, præter vota nihil habent quod in nos conferant. Tum vero etiamsi aliquando non inhonesti reditus detur copia, quanta mihi erit luctus materia, cum

tot

tot amicorum mortes quos decem annis
tulere, una prope dies mihi in con-
spectu ponet? Quos inter is quem no-
minas, vir admirandæ innocentiae ac
probitatis, præter cæteros mihi desi-
derabitur; cuius ego prudentiam sem-
per mihi pro duce deiegeram. Sed ille
quidem portum jam tenet: nostra ve-
ro navis cum ornamentis suis, tum ta-
li etiam gubernatore destituta, gra-
vissimis fluctibus jactatur. Legati pa-
trix meæ haud multum promovent.
Fœdus cum Rege differunt in id tem-
pus quo pax cum Anglis confecta erit;
cuius quidem ego, quantum quæ hic
intelligo, quæque ex Britannia huc
perferuntur, inter se confero, spem
haud video propinquam. De privato
negotio quod commendaveram, feci
plane quicquid mihi Marbautius in-
junxerat; ac spero non plane inanem
posuisse me operam. Tu occurrere a-
nobis aruum seres: quod ut feliciter
tibi eveniat Deum veneror, cuius tu-
relæ & ego & uxor & liberi, te, tuam,
tuos quam possumus commendamus.

xx. Junii, cIo Io c xxviii.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

QUæ de Baugiacò scribis, Vir Am-
 plissime, grata sunt: neque omisi
 significare Arausiconensium Principi,
 quam constanter in ipsum amicitiam
 & verbis & factis testatam facias. Hoc
 mihi constat, si Baugiacus hominum
 non factiosorum, sed patriæ aman-
 tium consiliis uti volet, non defuturos
 qui ipsi in omnibus tam quæ ad ipsius
 dignitatem quam quæ ad nomen Gal-
 licum pertinent, abunde sint satisfa-
 cturi. Mylium nostrum honores bre-
 vi recuperaturum spes est, annis Prin-
 cipis maxime. Legati nostri neque or-
 dinarii neq; extraordinarii quicquam
 agunt, opperientes ut videtur even-
 tum Britannicorum consiliorum. Ipsi
 domum scripserunt postulantes ab-
 cundi hinc veniam, quasi nulla spe re-
 novandi federis. Sed jussi subsistere,
 sive ut hic aliquid boni, sive ne quid
 mali isthic agant. Liberorum tuorum
 natu maximis rediisse eum animum
 qui bene conceptam sementem litera-
 rum ad pulchram messem perferre
 possit, non minus quam æquum est
 gau-

gaudeo. De minoribus supervacuum est à me consilium expectare, cum suum jam vir exactissimi judicii Tile-nus dederit, cujus & me gnarum fecit. Id tibi præcipue curandum cen-seo, ut parem Pritolao successorem invenias, & puto invenies si quæras & justa commoda ostentes. Tali ad-jutore ipse præcipuus inspector, satis scholæ habebis domi. Ego filiū meum natu maximum, hunc annum patiar exigere Lugduni sub Vossii oculis. Nam Erpenium pridem, Jacchæum nuper amisimus: cæteri sibi vivunt, mihi sunt mortui. Proximo vere eum ad me revocabo, ut ego ipsi adjumen-to, ipse mihi solatio sit. Ego cum meis omnibus omnia tibi opto quam feli-cissima, inter quæ hoc vel præcipuum est, ut ex filiorum studiis accipias eam quam optas & mereris voluptatem. Tuæ matronæ uxor mea se commen-dat. 13. Augusti, cIo Io c xxviii.

XCV.

Rothomagum.

CLAUDIO SARRAVIO, S.

NEque tu is es, Vir Amplissime, qui sæpe eadem de re monendus sis, quippe ut aliis animi partibus, ita memo-

memoria valens: neque ego is qui te gravibus negotiis occupatum, & siquid iis superest literis debentem, supervacua interpellatione obtundam. Attamen quando Treselius sui anxius ita postulat, morem ipsi geram magis quam mori meo, & ad preces pro ipso interpositas hoc adjungam, te quicquid ei præstiteris, viro bono & bonorum semper amanti præstiturum. Scis autem neque meam verecundiam neque tuam religionem pati, ut ultra quicquam desiderem quam ut ei jus suum obtinere liceat, quod cum olim debitum diceretur, nunc prope est ut pro beneficio habeatur. Accedit nos interdum juvenis non ineruditus, qui est *ἐν ταῖς μικραῖς τελεταῖς* ministerii Ecclesiastici. Huic ego tum ob suas dotes bene volo, tum eo maxime quod se tibi amicum prædicat. Ego si quid gratum tibi facere possim, beatus mihi videbor. Vale quam optime, Vir Amplissime. xvi. Augusti cIo Io c xxviii.

XCVI.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

LAudo & sapientiam tuam & bonitatem, Vir Amplissime, quod explorato diu an retrahere ad litteras filium posses, ubi id ab ingenio ipsius impetrari non potuit, haud perstiteris reluctari. Scire debemus quilibet regimus, quæ sit vis istius nominis. Inter honesta aliqua illis optio relinquenda est. Neque perire priora studia arma tractantibus, Witsius in patria nostra argumento est, vir iudicio non minus quam virtute spectandus, quem ego filio tuo jam nunc in exemplum propono: dedi proficiscenti, litteras ad fratrem & affinem, qui cum & Bellimontii & aliorum notitiæ tradent; facient denique si bene eos novi, quod me si ibi locorum essem, facturum scis. Deus illi iter hoc & vitæ genus secundet. Videtur ab ingentis operis spectaculo militiam inchoaturus: magnum enim aliquid molitur Princeps, tantum ne pax Italiæ, & quæ Hispano ab America venisse dicitur vis pecuniæ, consilia ipsius incidat. Negotium Arausionense vereor ne eum reddat

reddat à Gallia averfiorem. Falcoburgius palam satis imperium detrectat; haud aufurus ni Regis viribus fideret, quicum aliquid pepigisse creditur, quousque incertum. Interim litteris ad amicos magnifice jaëtat curam sibi fidei atque existimationis, & convicturum se mendaciis obtractatores. Ego apud omnes apud quos aditum habeo, non cello occinere:

*Hoc Anglus velit & magno mercen-
tur Iberi.*

An surdis canam, tempus docebit. Uxor & nostri omnes, quam possunt maxime, se tibi, tuæ, tuis commendant: offerunt quicquid suæ est opis, fausta que omnia ex animo precantur.
xxv, Aprilis, cIo Io cxxix.
Lutetiæ.

XCVII. *A La Fontaine.*

BENIAM. AVB. MAVRERIO, S.

DImisimus filium tuum cum bonis votis & quicquid ultra à nobis proficisci poterat: neque dubitamus amicorum ipsi satis fore, quos illi paterina virtus & sua indoles tradent. Cū multa suppeterent Græcæ Romanæque historiæ exempla, eorum quibus lit-

K

teræ

teræ ad armorum gloriam profuerunt, malui recenti & ob oculos posito uti, plane ut Horatio Pater unum è iudicibus selectis objiciebat. Solet quippe ætas illa magis præsentibus duci. Is vero quem imitandum proposui, est Præfectus vigiliis castrorum nostratium Wits nomine, Mylio propinquo sanguine conjunctus, si forte aliqua tibi ejus visi memoria. Est is vir in maxima apud Principem gratia, non fato aulæ, sed merito suo. Nam præter summam peritiam rei militaris, diligentiam incredibilem, omnis generis historias magno suo ac publico usu legit, estque & Latine & Græce eruditus; vitæ vero talis quæ vel senatoribus prælucere possit. Rogavi meos & illius amicos ut tuum filium in ejus amicitiam introducerent, cujus non colloquia tantum sed & aspectus magnum esse possunt & ad virtutem & ad discenda bona omnia incitamentum. Liberis qui in nostro cursu perseverant, an adjutore jam repereris nescio. Ego interim non cesso quærere. Obtulit se mihi his diebus unus eorum quos Germanicæ motus suis rebus eolverunt, annorum supra viginti qui in
cæte-

cæteris laudabiles , in Jurisprudencia vero pro ætate plus quam mediocres profectus fecit, & velit id studium persequi si detur honestus alicubi subsistendi locus. An tuorum progressus tales sint ut auxilio ipsis esse possit, ipse rectius videris. De Arausione nihil habemus novi. Princeps sedulo videtur curare, ne intelligendo injuriam augeat. Is nunc Silvam-ducis obsidet. Utinam quod ad Grollam fecit, & hic faciat & ostendat vinci posse etiam quæ Mauricio restiterunt. Vale Vir Illustris cum uxore & familia, à me, mea, & meis. 9. Maii. cIo Io c xxix.

XCVIII. *A La Fontaine.*

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

EGO quidem desiderio tuo, ut semper, ita nunc quoque inservire quàm maximè vellem, Vir amplissime; sed res Gallicas puto propius citiusque ad vos quàm ad nos penetrare: in quibus nihil est quod libentius audiam quàm quod nunc rumigeruli circumferunt, spem esse pacis magnam in Languedocia & vicinis regionibus, annon Rege pro Italia quiete iterum laborante, & per suum quo-

K 2

que

que morbum admonito non satis tuto hanc anni tempestatem illic transigi? Certè Imperator exercitus mittere dicitur, alterum trans Alpes, alterum qui per Belgicam res Hispani labantes sustentet. Video tamen ex nostrorum litteris, eo in statu esse castra Principis Arausionensis quina, & interjectum aggerem solidatis quæ intercedebant palustribus, ea præterea aggeri circumjecta munimenta, præductam fossam in quam dirivantur amnes ejus duo, ut vis externa metuenda non sit: & ne alio incumbat hostis providetur, dimisso qui firmato obsidio usum amplius non habet equitatu, conscriptis recens è Scotia millibus duobus & sex nostratium, haud dubio quin ex eo quod præsidiis & sub Principe contractis copiis superest, justus opponi possit exercitus Henrico Bergensi, qui tardè se molitur, pecunia ægre procedente. Neque multum noxæ nostris inferunt Sylvæducenses. Cujus rei causam huc plerique referunt, quòd nitrati pulveris haud exiguam copiam paucis antequàm clauderentur diebus Bredam miserant, de hac magis quam de se

se solliciti: & quod apud ipsos restat, id vitiosum esse arguunt incerti jactus evanidus fragor, fumus ipse ater magis quam ceruleus. Nostrorum labor jam in eo sudat ut machinarum sedes attollantur: ac videtur vis prima imminere duorum ad Fuchtam castellorum ei quod minus est, & cui majus alterum est obnoxium. Præter hæc duo alia totidem castella urbi præjacent, additis operibus quæ accessus & tardiores facient & non sine sanguine. Admirabilis est diu noctuque Principis in partes omnes diligentia & periculorum contemtor animus. Cui adest fidus Achates, Wyteus inquam, nunc Semelsiagii morte supra Vigiliarum præfecturam Castrensis jurisdictionis principatû adeptus, Poloniæ & Sueciæ inducias speratas à multis hætenus successus destituit, nec minus de pace colloquia inter Danum ac Suedum. Interim dum Galliæ Britanniaque nostri obliviscuntur, Magnus Moscoviæ Dux magnam nitri copiam nostris care egen- tibus submisit. Castellinovius iter in Angliam parat sine Elbovio: inde forte in Batavos iturus. Hic legatum ex-

tra ordinem expectamus Edmundium
Baronis auctum titulo. Vale vir Am-
plissime, cum uxore ac liberis, ix. Ju-
nii, cIo Io cxxix.

XCIX.

A La Fontaine.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

Res Italicæ quantum adhuc videre
licet, Vir Amplissime, ad bellum
quam ad pacem magis spectant, quo
magis interna pax optanda est, ne inu-
tiles pereant quorum aut vita aut mors
usui esse Gallico nomini potest. Is qui
res agit Ducis Mantuani, planè &
Mantuxæ & Casalitimet. Mantuxæ de-
recta in urbis traditionem Ducisque
necem consilia magna consciorum
strage expiantur. Comes Herember-
gensis die hujus mensis duodecimo
profectus est ad exercitum, planè qua-
si Silvam-ducis liberaturus. Cùm ta-
men alia potius omnia tentaturum
putem. Quicquid erit; Princeps cer-
tus inhærere obsidio adversus alios
hostium conatus octodecim pedi-
tum, tria equitum millia parata habet.
In Graviam aut Grollam poterit in-
cumbere hæc minarum tempestas.
Nam Bergis ad Zomam quò minus
metuam,

metuam, faciunt aquarum septa ita posita ut circumjectam oppido planitiem, ubi opus factum erit, sint inundatura. De Witio gaudeo te in literis pariter mecum judicare, Principem in ipsius honore augendo non tam ipsi quam sibi & publicæ rei consuluisse. Spero hujus tui animi fructum ad filium quoque tuum perventurum, cui ut ex voto cedat quod eligit vitæ genus. Deum veneror, simulque ut te, Vir Amplissime, cum nobilissima conjugē, & in spem magnam crescentibus liberis sospitet ac prosperet, cujus voti uxorem meosque omnes consortes habeo. Rumorē qui hic sparsus fuerat de Castillionæi in castris ad Silvam Ducis morte, etiam Bruxellenses litteræ refellunt. Hispaniæ ex America advenere septem naves & auri milliones, una est regis, ex sex aliis unam rex à mercatoribus sumxit, quo fides labans non parum refecta est. xx. Junii, c l o l o c x x i x.

C. *A La Fontaine.*

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

EOrum quæ tempus hoc scribenda suppeditat, nihil lætius est, quàm
K 4 quod

quòd Cardinalis Riceliacus in suis ad
Reginam parentem literis spem facit
pacis civilis,

Εἰ μὲν τις τ' ὄνειρον Ἀχαιῶν ἄλλος ἐνισπεί-
ψεν Φαίηδον, καὶ νοσφίζοιμεθα
μῦλλον

Νῦν δ' ἰδέν ὅς μ' ἐγ' ἄριστος ἐνὶ στρατῷ
δύχετ' εἶναι.

Quare freti tanto auctore præcipia-
mus jam nunc fructum hujus gaudii,
ut videamus Gallia vires, à suis vi-
sceribus in Italiam verti, cui imminet
Imperatoris exercitus, ita tamē ut ex-
tra Rhætiam nihil dum occupaverit.
Comes Herembergensis dicitur ca-
stris ad Silvamducis positus minari, sed
ita ut cum ne rogati quidem in castris
qui sunt metuant. Inde dejectus puto
conabitur Isalam transire, quem per-
petuæ munitiones tuentur, & si opus
est exercitus octodecim millium pe-
ditatus, equitatus trium millium, ag-
men intra suos fines validum. Penes
Herembergensē esse dicuntur vi-
ginti quinque millia. Quantæ sint quæ
ē Germania veniunt sub Anholdio co-
piæ, ob rumoris incerta, haud dixerim.
sed eo credibilius est, magnas esse, quia
Rex Daniæ jam cum Imperatore transf-
egit,

egit, ut sua recipiat, omnia, quæ Imperatoris consiliis obstant federa, relicturus. Morganius tamen laceßere audet arma victricia; nullo auctore, nisi quod nostros credo animos & pecuniam suggerere: ut pars saltem virium Cæsaris attineatur Germanicos intra fines. De Arausione bene spero, quia tum gliscens fama Principis ipsum à noxa immunem merito præstare debet, tum & oppidi præfectus recentes huc literas misit quibus magnifice prædicat sparsam in se calumniam, propinquo cum maxime Rege, rebus ipsis refelli. Nostri mecum omnes tibi tuisque optant successus supra vota. Kal. Julii, c l o l o c x x i x. Lutetiæ.

C I.

A La Fontaine.

EIDEM MAVRERIO, S.

BInarum, quas à te accepi litterarum, Vir Amplissime, alteræ me in morbo cubantem consolatæ sunt, alteræ jam incipientem revalescere recrearunt. Et ut cum meis bonis rebus tuas quoque tibi nuntiem, filium tuum sospitem tibi non advenisse modò, sed & in castris agere testes habeo episto-

K s

lam

lam non unam, & vivum testem fratrem, qui inde, castris primum visis, huc venit. Cæterum de Gallicis negotiis parcam tibi scribere, cum uno eodemque in statu res fiat, nisi quòd rex in propinqua urbecis biduum expectatur. E nostris partibus id habemus, depulsum jam bis Herembergensem ab oppugnatione castrorum, cumque parte jam militis è Germania accepta (nondum enim omni qui ad quindecim millia promittitur) retro Graviam versus degredi, incertum an istius oppidi obsidium agiturus, cum & pecunia, & commeatus ægre suppetant. Castella ad Wuchtam duo, Silvæduci præjacentia, quorum quod majus, Galli, quod minus urbi que propinquius, Angli impetunt, jam, cum hæc scribo, in Principis Arausionensis venisse potestatem pro certo pono, quia die hujus mensis sexto & decimo jam transita fossa & sub valum castellorum penetratum erat, nec aliud quam cuniculorum vis expectabatur. Interim & ipsa oppidi fossa transitur actis vineis, ea ex regione qua Comes Ernestus administrat. Ex ipsa urbe transfugæ referunt, quod pridem

pridem creditum, pulveris nitrati & medicaminum penuriā ingruere: hanc quidem hoc nocentiorē quod aver-
 sus ab urbe Dommela amnis siccita-
 tem, vapores, & inde morbos auxerit.
 Magnis omnium laudibus celebratur
 Principis indefessus & cunctis peri-
 culis indeterritus labor, nihil extra
 suam curam patientis. Antea solebat
 ipse tormentorum sedes, ipse obli-
 quos in urbem accessus invisere, &
 quo Hereimbergensis accessit pro-
 prius, ipse quot-noctibus (ex ad octo-
 decim fuere) cum lectis copiis excu-
 bias egit, extra castra insomnis ad
 quartam post medinoctium horam.
 Monitus à proceribus ne tam necessa-
 rium Reipublicæ caput tantò discrimi-
 ni subjiceret; respondit quod ve-
 rum est, cuncta quæ non ipse inviseret
 negligi, aut non qua oporteret solli-
 citudine & celeritate curari. Ad My-
 lium tuæ ut recte curentur operam
 dabo. Camdeni extra Elisabetham ni-
 hil est historicum, nisi quod in accu-
 ratissimam quam dedit Britannia de-
 scriptionem obiter incurrit. Sed Ba-
 con habemus librum sanè magno ju-
 dicio scriptum de rebus Henrici VII.

Ab

Ab Arausione nihil novi. Vale Vir Excellentissime, & te tuosque meæ ac meis non minùs quam mihi cordi esse crede, à quibus omnibus salutamini. xxvi. Julii, cIo Io c xxix.

CII.

A La Fontaine.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

AD publica gaudia patriæ meæ, quæ, pessime ibi habitus, Inunquã tamen à me aliena duxi, accedit, quod te, Vir Ampl., & rectè valentem & nostri memorem reperio. Det Deus ut brevis illa intercisiò melioris valetudinis, subsidium sit restitutæ in posterum, quod solet evenire tui similibus, qui etiam malis bene uti norunt. De his quæ hic geruntur, scribendi mei & legendi tui operę ut parcam facit Marbaldus affinis tuus, vir & aliarum & istarum rerum callentissimus, cujus ego amicitiam & colloquia facio plurimi. Ad nostra ut veniam, sanè & felicitatis argumentum magnum est Vesalia, & prudentiæ, fortitudinis & constantiæ singularis, capta Silva ducis: quæ singula, quanto magis cuncta, magnam auctoritatem ducibus conciliant. Neque dubitandum est, quin

quin si ea uti velit Princeps, facile
 compositurus sit quicquid est fluctuū.
 An velit, quousque, quomodo, id ve-
 ro is novit qui corda & scrutatur & re-
 git, præcipue virorum Principum. Nos
 quidem tam dura passi, quicquid re-
 stat adversi, bono animo devorabi-
 mus, neque vel hilum cedemus illis
 qui nobis nihil tale merentibus tam
 proterve insultarunt. qui viro mul-
 tum sibi dissimili successerat, opima
 spolia ferens, ejus cui necem conscive-
 rat, abiit rationem actarum hic rerum
 apud communem judicem redditurus.
 Utinam illi Bellimontius surrogetur.
 Silvæducis manere Virginibus mona-
 sticis permissum. Exeunt monachi &
 sacerdotes, & sua sacra secum ferunt.
 Libertas conscientiae intra urbē, exer-
 cendae religionis extra mœnia ut in
 aliis Brabantiae locis. Ut per hanc ur-
 bem Brabantia jus suffragii in Fede-
 ratorum conventu adipisceretur, ten-
 tatum quidem, sed adhuc impetratum
 non est. Et sane alia est ratio urbium
 Marte captarum, alia earum quæ spon-
 te se addunt federi, quibus nostri &
 jus suffragii & liberum religionis pu-
 blicae arbitrium nidarent, partim ini-
 qui

qui partim imprudentes merito censerentur. Sed curas has relinquamus iis quibus res ista commissa est. De.... tecum judico, dormire negotium, sed ita tamen ut inde etiamnum minæ intendantur.... ni omnia velit quæ volunt *οἱ κύριαι καὶ κατ' ἐνός*, consilio apud generosos animos truculento. Vale
 Vir Amplissime, cum nobilissima matrona, & pulcherrima liberorum cohorte; quod mecum precantur mea incique. Pridie Calendas Octobris,
 c l o I o c x x i x.

CIII.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

ITa factus sum, Vir Amplissime, ut sine mei commodi respectu bonis patriæ gaudeam, quippe qui & libris & experiendo didicerim eo nomine caritates omnes contineri. Nam me quidem quid futurum sit, æquè tecum nescio. Neque ignoro Principis Arausionensis bonitatem & vim ei tot prosperis auctam. Sed idem scio, multa Principes largiri temporibus, multa facere quæ facta nollent, non facere quæ tamen facta probarent. Ego quæcunque ab eo fient, quæcunque non fient,

fient, paratus in partem optimam interpretari, durabo me ad ferenda mala, si quæ post decem graves annos restant. Sunt hic inter primores qui mihi aditum & aures benignè præbent. Honorarium quod attinet, si minus ex voto procedit, habeo quod me soler in communi multorum malo. Dolco me Regi Regnoque Francorum in quo tutam sedem reperi, inutilem vivere, sed non ideo quicquam mutandum mihi est de veteribus institutis. Rerum gnari affirmant. Castrinovium cum Anglicana Legatione Hollandicam continuaturam, ad promovenda an ad disturbanda de induciis colloquia, res docebit. Non dubium est quin ista apud nostros deliberatio multo plus habitura sit difficultatis quam pax Italiæ, cui via jam strata est inhibitis in mensem belli actionibus. Affinis meus Reigersbergius, nunc ut puto in Zelandia est, forti, ut arbitror, animo, abrupturus omnes cogitationes quæ ipsum hætenus à matrimonio absterrent. Mea meique omnes tibi, matronæ tuæ & florentissimo liberum gregi omnia quæ votis expeti possunt precantur. III. Novembris,
 1609. CXXIX. CIV.

VV. AA. PVTEANIS FRATRIB. S.

Remitto cum gratiis testem Hispanicæ paupertatis. Neque enim mos est istius aulæ, nervos dominationis remittere, ni vis magna urgeat. Si apud vos est & videri potest libellus qui Rohanii *προφάσις εἰς βασιλιομαχίαν* continet, gaudebo & hunc videre mali seculi partum : quippe quo nihil est facilius quam bello causam invenire. Valete.

CL. SALMASIO, S.

Quam sollicitum me habuerit valetudo tua, maxime Salmasi, testari amici omnes poterunt, apud quos non desii de ea inquirere donec iam melius redditam intellexi. De Floro Mairium per fratrem monui, ne quid te inconsulto cæptaret. Illinc an Berneggero notas tuas velis mittere, res adhuc integra est. Ego tamen Berneggerum & pro eruditione sua & pro tui reverentia curatius acturum puto. Et jam Justinum edidit, quem missurum se nostrum utrique in literis

ris ad illum qui in comitatu fuit legati Danici (Robertino ei nomen est, & nunc ex illa quidem domo, sed non & urbe excessit) pollicetur: eaque causa moram scriptionis excusat quod sine munusculo accedere nos noluerit: me quidem pro sua bonitate: te vero etiam ne ingratus sit pro præclaro illo Plinianarum Exercitationum munere, quod & ad ipsum & ad communem nostrum Lingelshemium pervenisse scito, adeo quidem ut & deliquia quædam paginarum me allaborante per typographum, ipsis id rogantibus, sanata sint. Ego vero quid agam nisi ut dulcibus Musis pascam animum, mihi intus canens cum Aspendio, quando aliis adeo prodesse non licet ut odia scribendo vitari vix queant. Et satius est tacere quam bene dicta in jugulum revocare, quod scis jam plurimis accidisse, quibus quid restat aliud nisi ut pœnitentiæ suæ pœnitentiam agant; ille præsertim cui cum Aurelianensi nova jam prælia, ideo quod contra illum Romam provocaverit, epistola in Pontificem servili, in Aurelianensem satis libera, cujus exemplum ille nactus (vides quæ sit hic amico-

amicorum fides) *μαίνε*). *ἐκ ἐτ' ἀνελῶς*.

At idem Aurelianensis etiam nos duos de Tertulliani loco iudices fert, haud staturus iudicato si receperimus arbitrium. Quantum jam in Arabico sermone profeceris, quando in id totus incumbis, facilem mihi conjecturam facit tuus in aliis hactenus linguis processus, quo omnes antegressos longe post te reliquisti. Neque dubito quin ejus sermonis peritia maximo tibi futura sit usui ad excutiendum omnem Naturæ sinum, quo studio nullum est excellentius, nullum te viro tanto dignius. De Zoophyto jam ex aliorum sermonibus quod scribis intellexeram. Dalecampii tamen locum quaesitum in bibliotheca Thuanea non reperi, credo quod editione sis usus alia. Nam neq; duodecimus liber in exemplo Thuaneo plus quadraginta habet capita, & numeri non respondent. Illud tantum addam anseres in Scotia conspici, credo & in Hibernia, quos de arboribus in subjecta stagna depluere persuasum accolis fuit, cum tamen eos ex ultimo Septentrione eo ferri prodiderint nostrorum qui in Nova Zembla eos eorumque ortum ex ovis videre.

videre. Cæterū illius ex ligno conchi-
feri vermis natu discimus quam mira
moliatur inclusus etiā rebus quas ina-
nimas dicimus nescio quis spiritus,
ubi putredo vias aperuit & agendi spa-
tium dedit. Vale Vir summe, & ita cre-
de me nulla re magis quam tua amici-
tia superbire. 27. Apr. cIo Io c xxx.

C VI.

A Grigny.

CL. SALMASIO, S.

NUnquam tam bene tibi erit, Emi-
nētissime Salmasi, quin ego sem-
per tibi melius cupiam. Atque inter
meæ fortunæ adversa hoc vel maxime
numero, quod tui similibus (pares
enim non dixero, neque reperero)
prodesse non possum. Et tamen quod
possum facio, cū amicos, quos fidos
cognovi tali experimento, quale uti-
nam nec tibi nec tuis contingat, eos-
dem tuos quoque esse desidero. Quod
in Vossio sane ex voto successit, cujus
literas his diebus recepi tui plenas.
Quas ad te addiderat, Labbæis misi
quos tui scio esse studiosissimos. Sed
ea quæ tibi mihi que miserat simul
exempla oratoriæ institutionis *en 2/g-*
on 6/15 nondum huc pervenerunt. Vbi
acce-

accepero , aut mittam , si amici istuc eunt, aut si adventus tuus, quod malo sperandus est, hîc retinebo. A Berneggero quoque Justinum, in quo specimen habebis quid de Floro expectare habeas, brevi nos accepturos puto. Ad amicum communem & ipse tecum propero , qui non dicam dissentientes (id enim mos jam fecit tolerabile) sed secum sentientes impietatis tam audacter accusat. In hujus ad Quirites epistola cætera se, ut bono est stomacho, concoquere posse distitat Aurelianensis : unum est incondonabile quod noster dixerit se cum epistolam illam, quæ magno ipsius cum pudore edita est, scriberet, Cerbero offam objecisse. Ergo quia hoc sibi nomen non frustra datum vult,

Latratu regna trifauci

*Personat, adverso recubans immanis
in antro.*

Neque enim Herculem sibi putat obtigisse, cujus aspectu

*Componat aures timidus & patiens
trahi,*

Herumque fassus ore submisso obsequens,

Vtrunque cauda pulset anguifera latus. Ite-

Iterum me Bignonus de arbitrio interpellavit. dixi me si utantur iudice, male utrique cessurum. Satis enim mihi libertatis fore ut utrumque damnem. Aurelianensem quod Tertullianum male sit interpretatus, alterum quod bonam interpretationem male defenderit: rursus hunc, quod contra quam sentiret scripserit; illum, quod ab amico creditam sibi epistolam vulgaverit: præterea hunc, quod quiritatus sit; illum, quod aliena rimetur arcana

Missumque captet aure subrecta sinum.

Sed spes pacis affulget quando Thuanus noster se conciliatorem interponit. Nam quid ille non possit qui etiam Jesuitas profiteatur se Constanti-nopoli restituisse quos pater Lutetia ejecerat? Ad illum ut redeam, tam acer hæreticorum insectator quid mirum si nihil hæreticis debere vult? Exiguo omnia quæ scribis dixeram: ille vero obsurduit, ne hoc quidem mihi credens non posse senarios anapæsto claudi. Vides cui librum inscripserit. Ivit traditurus ipse rus ubi tum lætitiæ dator agebat. Cum magnas expectaret gratias, forte & aliquid de imbre

imbre qui in Danaen pluit, non modo
 videre eum non potuit, sed cum insta-
 ret, vix effugit quin janitoribus vapu-
 laret. Adeo nihil illi profuit aut Plu-
 tum Aristophanis demeruisse, aut
 eum qui in Gallia Pluti locum tenet.
 De Pænulo dixi illi quod res est, non
 aliam in illa nobili scena quærendam
 interpretationem ab iis quæ Latine
 sequuntur: sed Punica bis esse posita
 ex diversis scilicet codicibus duplica-
 ta scriptura, & quidem ita ut posterior
 sit priore corruptior & vocibus qui-
 busdā omissis contractior. Idem enim
 est *Hych alonim* quod postea *Exano-*
lim & *Valonuth* quod postea *Volanus*,
 & sic deinceps, cujus differentia pars
 inde nata quod Syri ת ut S pronuntia-
 bant, quod hodieque Judæi faciunt,
 unde ista jam olim תור & שור & simi-
 lia. Verum esse quod dico, nomini-
 bus propriis quæ necessario eadē esse
 debent convincitur. *Agorastocles* est
 in priore parte Punica: in secunda
 corrupte *Aristoclem*: in Latino eodem
 loco *Agorastoclem*. Sic versu quinto
 Punico legendum *Antidamaschon*: in
 parte secunda Punica ubi confusi sunt
 versus est *Athidamascon* in eundem
 modum

modum restitueram : quod in Latino est *Antidamas* fuit. Nam כון pro היה etiam nunc Rabbini usurpant. Mirum est quæ ille nobis ex Græcis nominibus propriis appellativa Syriaca fecerit, & quam confusos sensus. omnia corrigere difficile sit ob peccata scribarum in lingua ignota. adde quod vetus Pœnorum pronuntiatio nos fugit, neque tota refarciri potest aut ex Hebræo sermone qui haud dubie à Tyrio distitit, aut ex Syriaco qualem habemus in libris tanto serioribus. Quædam sunt facilia ut *binuthi* meas gnatas, pro quo legitur *bimithii*, & *binachi* fratris filium pro quo *binuthii*. Sic *fel yth chylu chin tem liphul* est פעלאת חיל כין תם לפעל fecisse sibi quod faciendum fuit. In Punica abundat תם omnino. cætera aperta sunt. Arabismo quod studes, ut nuper quoque scripsi gaudeo, ita tamen ut ne te immergas, sed partem aliquam temporis excolendis iis linguis reserves quæ à te tam feliciter tractatæ hactenus doleant de tota possessione dejici. Edidit Gabriel Sionita his diebus Testamentum Mahumetis τὸ ψαδδοθεφίτϛ, aut indultum potius ejus in gratiam Christiano-

stianorum, haud dubie à Christianis
 suppositum ut sub obtentu tanti no-
 minis Musulmannis æquioribus ute-
 rentur. Ille tamen genuinum esse af-
 firmat & persuadet iis qui nasum non
 habent. Habemus hic quoque Ara-
 bico charactere Turcicam Gramma-
 ticam, cujus ego sermonis discendi de-
 siderio non teneor: tenetur autē Schi-
 ckardus qui multū me orat ut se juvem
 quod pro virili faciam, ita enim mere-
 tur summa ipsius diligentia. De ligni-
 vermostraca quæ mones digna sunt
 inquisitu. non desinam urgere amicos
 ut aliquid extricem. Sed de Bernacis
 tibi assentior, assutum ex fabula. Va-
 le decus sæculi & nos ama. XIII. Maij,
 CIO IO C XXX. Lutetiæ.

CVII.

A Dyon.

CL. SALMASIO.

Literis tuis & eruditissimis, ut sunt
 tua omnia, & in me amicissimis
 quas hujus Junii Kalendis ad me dedi-
 sti, Salmasi maxime, respondissem
 jam dudum, nisi expectassemus histo-
 riolæ aliquid de illo negotio Lugdu-
 nensi, cujus te participem avebam fa-
 cere. Nunc vero nihil ejus accepi, unde

de conjecturam facio quiescere id negotium, forte ob fluctus quos ibi nunc Pastores magistratibus irati concitant. Sed hæc omnia melius noverit Justellus. Interim hic & Rigaltius & Aurelianensis libellis certant, si tamen certamen est, ubi hic verberat, ille vapulat tantum. Utriusque libelli definito tantum numero exempla typis descripta sunt, quæ paucis admodum dantur, ne in vulgus & ad hæreticos emanent. Ego non ab ipsis Scriptoribus sed ab aliis ægre legendi copiam impetravi. Rigaltius epistolam suam ad Barbarinum bene exsectam hic reposuit, de mētis illis de Cerbero & si qua similia dicta ipsi in episcopum & gratia florentem exciderant. At Aurelianensis, ut ostenderet justas sibi esse in illum insurgendi causas, totam suo libello inseruit. Causam totam deserit Rigaltius, nisi quod de interpretatione Tertulliani pertendit: sed ita ut errasse in hoc eum dicat effascinatum Montani spiritu. Cætera quæ ipse in epistola ad Barbarinum attulerat facta eundem morem testantia, aut falso narrata dicit, aut esse temeraria, minimeque probanda. Aurelianensis late

L

osten-

ostendit quæ incommoda sequantur Rigaltianam interpretationem, nempe qualis & in Notis & in epistola ad Barbarinum exstabat, everti characterem, labare auctoritatem Synodi Tridentinæ, aliaque ejus *κῶματ*. Addit denique virum nobilem atque eruditissimum Cl. Salmasium hoc se argumento defendere, quo minus ab hæreticorum castris ad Ecclesiæ transeat. Vult igitur *offerre* apud Tertullianum intelligi de illis quas Eulogias aut panem benedictum nunc vocant, qualem etiam ad longius absentes missum vult. Et huc trahit ea quæ de oblationibus singulorum passim & apud Tertullianum & Cyprianum leguntur. At mihi & veteres canones & eos ipsos quos pro se adfert scriptores legenti persuasissimum est, Tertulliani Cyprianique ævo illas novas Eulogias fuisse incognitas, cum adhuc idem esset *εὐλογία* quæ *εὐχαριστία*. Et ex illis ipsis panibus ac vino quod fideles in Ecclesia obtulerant (nam alia dona ad domum episcopi aut presbyteri mittebantur) factum per preces Ecclesiæ Dominici corporis ac sanguinis Sacramentum, residua
vero

vero cessisse pauperibus : Iisdem vero temporibus in signum fraternæ unitatis missam absentibus ipsam Eucharistiam, ex Eusebii loco de Polycrate aliisque multis evidentissimum est. Characterem καὶ τὸ πᾶν ἡν ὁ πρεσβυτέρῳ everti vult Aurelianensis, si alicui non presbytero jus detur etiam in gravissima περιστάσει consecrandi. Quid igitur faciet Synodo Laodicensi quæ τὸ ποτήριον οὐ λογεῖν interdicat non diaconis, sed tantum ὑποπρεσβυτέρῳ, id est, ut Latinus interpretatur, subdiaconis? Accusat hæreseos Rigaltium, quod significaverit Ecclesiam multa nunc observare quæ olim non observabat. At ipse in observationibus antehac editis quam multa nobis exhibet ab horum temporum more longissime distantia? Et in hoc ipso libello ipse erit hæreticus, qui dicat infantibus datam Eucharistiam, tum iis qui post baptismum defecissent, nunquam datum fuisse reditum ad jus Eucharistiæ. Et hæc quidem Aurelianensi responderim. Rigaltio vero, non si ille facilem causam deserit ideo ei vindices defuturos. Et, ut omnes qui nunc vivunt, metu mullent, Erasmus suscitabimus

bimus qui in epistola ad Cudbertum
 Tonstallum (ea est Epistolarum libro
 xxvi, tomo operum tertio) aperte di-
 cit temporibus Apostolorum fuisse
 synaxim quam laici inter se faciebant
 adhibita precatone & benedictione,
 & cum panem appellabant corpus Do-
 mini. Et sane, nisi cavillari volumus,
 quid aliud est in actis *ἡγὰρ οἰκίας* ; In
 epistola tua recte colligis voces Phœ-
 nicias in lingua Punica mansisse ad Au-
 gustini tempora. Docet hoc apud Hie-
 ronymū Alma *אלמה* quod Pœnis vir-
 ginem ait significasse, ut apud Augu-
 stinum Salus, quod Latinis quidem
 Augustinus id ait significare quod om-
 nes scimus, Pœnis vero tres *שלש*. Hæc
 cum ita se habeant, verum tamen est
 Augustinum qui Punice sciebat, He-
 braice nescisse. Haud dubiè longa
 ætas multa externa in sermonem Pæ-
 norum invexerat, & ipsa illa quæ cum
 Hebræorum congruunt radicalibus
 literis, vocalium sono & flexione non
 nihil differebant, quod & illa apud
 Plautum Scena ostendit. In Orientis
 studiis pergere te gaudeo, certus (vi-
 tam det Deus) uberem nos inde mes-
 suros frugem. Vale vir eminentissime,
 atque

arque ita crede de me, qui te tuaque
pluris faciat vivere neminem. XXIII
Iunii, cIo Io c xxx. Lutetiae.

CVIII.

BENI. AVB. MAVRERIO, S.

MEmorem nostri te vivere, Vir
Amplissime, sive scribis sive non
scribis, certus sum. Itaque & cum
non scribis, boni consulo; & cum
scribis, renovatur in me sensus volu-
ptatis quam tua ex amicitia capio.
Quod steriles sunt rumorum partes in
quibus habitas, adeo grave non exi-
stimo, ut etiam partem in eo ponam
tranquillitatis. Est aliquid ibi vivere
ubi nec Pelopidarum nomen nec facta
audias. Illud triste, quod terra malum
nomen agricolis esse coepit, & supra
caeli injurias tributis atteritur. Saepe
miseratio me subit plebis vestrae tot
sub oneribus gementis, in tanto alio-
rum etiam sacerdotum luxu libero at-
que immuni. De pace video calere
sermones. At ego multum metuo, ne
super Mantuam Casale accedat, ante-
quam pax coeat. Nam in id maxime
laborat Spinola, avidus decoris ex
Gallorum certamine. Carignanum à

L 3

vestris

vestris captum & transitum Padi præber certum & viam aperit ad Casale. Sed quis dubitat quin tanto tempore satis fuerit otii Spinolæ ad munienda castra & obsepiendos aditus? Quis Gallorum impetus opera perrumpet, qualia ad Bredam fuere? Interim pro solatio vobis est, quod inimicus Mantuano Sabaudus non minus & ipse regnis suis excutitur, nunc vobis præda, mox Hispano futurus, si partes mutaverit. Quod intellexeras de multorum pro Crete studiis, verum est. Illius muneris electio tota est Ordinū Hollandiæ, neque Præfectus in ullam ejus partem venit, quanquam semel hoc & extra ordinem Mauritio concessum est. Cæterum ex nominatis electio ad Præfectum defertur, in iis demum muneribus, quæ olim in Comitibus erant potestate, in quibus hoc non est. Arausionensi arce plane potiuntur, quos Princeps eo miserat: Sed quominus in eos quorum consiliis usus erat Valloburgicus lege agatur, Rex per literas intercessit: quosdam eorum etiam honoribus ornavit. Dicuntur & eorum qui cædi interfuerant, quidam, cum intra regni fines reperti essent,

sup-

supplicio affecti. Qui Regis consilia gubernant, satis virium ei esse putant, etiam occupato, ad cogendos Arausionenses imperata facere, id est, imminuere munimenta, præcipuo metu ne Protestantes, sicubi male habeantur, eum receptum respiciant. Bona recepta, neque precibus meis, neque gratiæ cujusquam debeo. Judicio egi atque ibi obtinui jus quod omnibus Delphici oppidi civibus, a vita lege, debetur. Multum adhuc hoc abest à demendis iis quas tam diu patior injuriis. Sed nos & hoc & alia nostra Deo permittimus. Tibi de profectu filiorum gratulor, quorum studiis si conferre aliquid possim, futurum id sit animo meo jucundissimum. Uxor mea & Cornelia se tibi cordi esse unice gaudent, tibi que ac matronæ liberisque precantur omnia quæ amicos precarijus fasque est. Lutetiae xvi. Augusti, clō Io c xxx.

Domino BIGNON, Advocato generali Regis, &c.

ROgatu D. de Hayes, cujus pro-
penso in me studio plurimum de-
beo, commendavi causam municipis
Montargisiani, cujus uxor & cum ea
loci presbyter, summa cum injuria &
à seditione haud multum abscedente
concurso, stupri fuit infamata, Præsi-
di Memmio: tibi commendaturus die
crastini quem minus occupatum cæ-
teris acceperam. Nunc vero edoccor
tardum id fore, quando cras instat
causæ dictio. Itaque prævertendum
fuit tempus quod huic officio desti-
naveram. Non opus est multis verbis
ostendam, quanti sit momenti ne ca-
stitas matronarum & honos sacerdo-
tii pateant in fabulas ac ludibria, ac
pro joco ducatur grassari cum pericu-
lo alienæ existimationis, turbare be-
ne concordantia matrimonia, inno-
centiæ denique insultare. Cum etiam
vita ac bona nostra in tutela sint judi-
ciorum, ego tamen ea ad custodiam
boni cuique nominis maxime esse ne-
cessaria existimo. Quod remedium
ni

ni pateat, vides quanta privatæ ultionis non dicam libertas detur, sed, ut sunt hominum ingenia, imponatur necessitas. Quare ni ad Nomadum vitam redire volumus, hæc, ni fallor, prima esse debet cura & legum & eorum quibus legum exercitio incumbit, ne quis maledictum audiat, nisi eo in loco ubi se æquo jure possit defendere. Vale Vir Amplissime, & quanti amicitiam facis, tam boni consule, me amicis nihil negare quod æquum censeam.

CX. *Aquas Sextias.*

V. A. NICOLAO PÉIRESKIO,
Senatori apud Aquisextienses.

Tibi qui plus quam ego debeat, Vir Nobilissime & Amplissime, puto esse neminem & eorum, qui tua in se benefacta agnoscunt cedo nemini. Quo magis doleo quod grati in te animi signa promere non tam facultas est quàm voluntas. Literas quas xx Novembris ad me dederas, quibusque Eclogas illas ad me destinaveras, non recepi ante hujus anni mensem Julium, pariter scilicet cum posterioribus quas hujus ipsius anni mense Junio ad me

L 5 dede-

dederas. Eclogas non videram ante,
 nisi in transcurso. At literas tuas ut
 vidi, volui eas serio inspicere, & cum
 laborē conferendi ea quæ in editis ex-
 stant susceptum à juvene Græcè eru-
 dito intelligerem, ipse ad pauca illa
 Nicolai Damasceni fragmenta me con-
 verti, iisque emendatis quibus scri-
 bentis error vitium obtulerat (sunt au-
 tem hæc nec multa nec gravia) addidi
 Latinam versionem, talem qua sensus
 mihi satis commode exprimi videba-
 tur. Addidi quæ de vita Nicolai ex-
 tant, præterea quæ mihi occurrebant
 ex scriptis ipsius adducta verbotenus
 aut rerum libera relatione, quibus ad-
 di debent illa quæ Stobæus ex historia
 ipsius excerpfit, ad diversos gentium
 mores pertinentia, quæ non nunc de-
 mum Cragii opera, sed jam Photii
 tempore (vixit autem is sub Michaelē
 Paphlagone) ita seorsim in corpuscu-
 lum redacta legebantur, cum jam cæ-
 tera Nicolai periissent. Nusquam
 enim operis ipsius τὴ καθολικῆς ἰστορίας
 mentionem facit Photius, sed tantum
 illius collectionis τὴ παραδόξων ἐθῶν
 quæ nihil aliud erat quam excrepta à
 Stobæo ex magno opere. Nam quod
 Assy-

Assyriacam quoque historiam ab eo scriptam dicit Photius, id non eo dicit quod ipse eam legisset, sed quod alibi sibi id lectum meminisset. Credo ei obversatum tunc animo Iosephi locum ubi de diluvio verba adfert Nicolai. Dubitet forte aliquis, sint ne verè hæc Damasceni quæ tuæ Eclogæ sub isto nomine ostentant. solent enim sæpe posteriorum *πρηνέσματα* argumenti ejusdem in vetustiorum nomina irrepere. At ego cur mentitum hunc titulum credamus, causæ nihil invenio: sive dictionis formam spectamus, sive scribendi genium, sive argumenta alia. Quæ forma dictionis Nicolai fuerit, difficile est cognitu, cum paucissima habeamus apud Iosephum & Athenæum ipsius verba. Scriptos ab eo ait Suidas præter librum de vita Cæsaris Augusti Libros octoginta, ubi suspicor addendum esse qui scriptoris festinatione exciderit numerū centenarium, quando Athenæus in testimonium vocat librum ipsius & quartum & octavum supra centesimum. Iosephus vero sextum & nonagesimum, item tertium & vicesimum cum eo qui sequitur utrumque supra cente-

centesimum. Tam multa qui scripserit homo occupatus inter gentis suæ principes, florens amicitia Cæsaris & regum, nulla civilis vitæ officia deserens, mirum nî multa ex aliis descripserit, Assyriaca ex Assyriis, Græca ex Græcis, & ex aliis alia. Nam certè tota illa de Romuli impetu in Amulium, deque primis ipsius bellis narratio, paucissimis quas annotavi vocibus demptis sumpta est ex Dionysio Halicarnassensi, qui vivebat eodem tempore, & ut credibile est, sua ediderat antequam magnum illud opus Nicolaus abfolveret. Ac fortè quia nondum multorum in manibus erat is Liber, hoc confidentius aliena abusus est pro suis. Credo si quis externus res Lydias aut populi alterius minus Græcè scripsisset, Nicolaum, qui ita Syrus erat gente ut Græcæ linguæ non cognitionem tantum, sed elegantiam esset assecutus, mutasse quòd à recti sermonis regula aberrabat. At in Halicarnassensi scriptore & Græco & disertissimo cur id faceret, causæ nihil erat. Illud tamen à me observatum omittere non possum, ita Græcè scribere Nicolaum, ut tamen, quod aliquid

quid peregrini sapit, interdum verba non nisi Poëtis usurpata contra aliorum morem historiæ immisceat. Cæterum quod illi dat Photius de perspicuo ac tereti dicendi genere, quæ hic habemus ei non eripiunt. Venio ad scribentis genium. Pleraque scripsisse Nicolaum in gratiam potentum quibus amicis utebatur, notat Josephus, quæ in illis culpari poterant obvolvisse silentio, quæ aliquid laudis recipiebant, ea liberalissime prædicasse & ultra historiæ morem. Sanè tale est hoc quod de prima Octaviani qui postea imperavit, institutione habemus verè non historicum, sed declamatorium opus, quo cuncta in illum contulit quæ de rectè formandis adolescentibus cogitari possunt, quæq; valent exprimere felicem indolem. Quominus mirari convenit si eorum quæ memorat, apud Suetonium tantæ diligentiae scriptorem & alios nihil penè aut minimum extat. Ita tamen sibi temperavit ut nihil diceret quod rebus cognitis repugnaret, aut personæ temporibusve discongrueret. Restant argumenta alia ex quibus Scriptores operum cognosci solent. Apud Suidam

dam (vixit is, nî fallor, paulò post
 Constantinum Leonis filium, nam
 quantum memini, hic est Imperato-
 rum postremus quem in libro suo no-
 minat) extant non pauca è fragmentis
 quæ hîc habemus. Totum illud de
 Hippomene & de Magnete, particulæ
 quædam in vocibus *κόμμη* & *κεν-
 ουνδύρη* & de educatione Augusti
 in voce *πρωτόντως*. Nomen quidem
 Nicolai non addidit Suidas, sed verba
 ipsa sunt eadem: & Nicolaum Suidas
 magni fecit, quod satis ostendit ubi
 de ipso agit. Totane historia Suidæ
 temporibus extiterit, an partes quæ-
 dam unde hæc desumpta sunt, temera-
 rium sit dicere. Accedat quod eorum
 quæ narrat multa aliorum quoque te-
 stimoniis nituntur; ut de Cræso, quam
 partē mirè supra alias exornavit com-
 positis orationibus Cræsi ac filii ad
 movendos animos efficacibus, tū & Si-
 byllæ oraculo: & illud notissimum de
 Lycurgo. Ne in cæteris quidem subsi-
 dia eum destituunt. Nā in prima nar-
 ratione cujus nobis initium deest, is
 qui nominatur Sardanes, Rex Lydiæ
 fuit, Omphales pater memoratus poe-
 tis & Apollodoro, & ei qui alienum
 Palæ-

Palæphati nomen occupavit. In eo quod sequitur Amythaonidæ sunt Bias & Melampus Pyli reges, ex quorum sanguine Amphiaras, omnis prudentiæ laude celebratissimi. Hanc generis seriem docet nos Apollodorus. Lycaonem Pelasgorum regem poëtæ infamant; at contra culpæ eum eximit idem ille Apollodorus: & fortè dedit aliquid Nicolaus Italorum auribus, quos ab Oenotriis primum ortos Oenotrios à Lycaone prodidit acer talium inquisitor Halycarnassensis. Acasti uxor Nicolao memorata nomen habuit Aftydamia, quæ Pelea à se frustra sollicitatū illati stupri reum fecit. Meminit Apollodorus. Perian dri crudelem dominatum Pausanias arguit Corinthiacis: insigne illud ab eo commissum in Terpsichore Herodotus. Idem Clio Sadiatæ meminit Lydorum Regis, cujus filius Halyattes Cræsi pater Straboni libro ix. celebratur, & lib. viii. Philonomus ille qui Heraclidis Laconicam cum prodidisset, Amyclas in præmium accepit. Ad Augustum ut veniam, pater ejus, mater, vitricus ex Suetonio noti. Item laudatio aviæ, dona in triumpho

pho Cæsaris Africano : iter in Hispanias ubi urbs quam Calpiam Nicolaus vocat , est Carteia ad Calpen sita. Marium sanguine fuisse junctum Cæsari , etiam Dio Cassius nos docet. Nec illud omiserim Nicolai vestigium , quod morum Græciæ quam Italiæ peritior Romana tractat vocibus Græcis & secundum Græciæ instituta. Nam illud τῶν εἰς ἀνδρας ἐντραφῆς, item εἰς τὴν ἑλπίδα ἐντραφῆς ex jure sunt Atheniensium apud quos & genus & virilis ætas in acta publica referebantur , quod Romani moris non erat. Quare nec illud mirabimur quod cum consules feriarum Latinarum causa abessent ab urbe , sacerdotes dicit in eorum jus successisse , cum constet nobis solitum à consulibus præfectum urbi fieri senatorem aliquem , aut alium etiam non necessario Pontificem aut Flaminem. Hæc cùm mihi persuadeant Nicolai Damasceni esse , quibus hoc nomen in Eclogis tuis inscribitur , valde mihi gratum hoc accidit quod eadem opera haud sane gravi elicuit & tibi nostro sæculo viro apud omnes literatos celeberrimo , morem gerere , & illius viri suo sæculo

lo celeberrimi memoriam suscitare. Nam, ut cætera ejus fileam, non puto negotia Principum tractantibus specimen illustrius prudentiæ posse proponi quàm quo Nicolaus periclitantem de toto statu Herodem in Augusti amicitiam restituit: ut jam minùs sit quod miremur si virum tantum consiliis suis intimum habuerit Herodes; ac ipse Augustus ita dilexerit ut è Syria dactylos ab ipsius nomine appellaverit. Ita enim tradidit Athenæus, & apud Serenum Sammonicum exstat usus ejus nominis. Nam placentiæ quòd ita dici cœpere, fortè & hæc è dactylis, seriùs natum puto, quàm hoc apud Athenæum legisse se putavit Eustathius, memoriæ lapsu, vocis ejusdem veterem & recentiorum significatum permiscens. Satis de Nicolao dissertavimus. Recipio me ad Reliquum epistolæ tuæ argumentum. Optimè sanè de literis Orientis meretur Golius, qui tantam nobis librorum suppellectilem inde attulit, & laudabili audacia multo plus impendit quam fuerat imperatum. Videris haud dubiè jam Indicem quem edidit Gassendus. Restat conspirata manu

manu urgeamus omnes gnaros Arabum sermonis ut quam plurima inde donent Latino cultu, initio facto ab illis Aristotelis & Apollonii Pergæi operibus & præclarissimis Historiis rerum Saracenicarum. Timuri Lechi, quem vulgus *Tamerlanem* vocat, & eorum quæ Franci in Palæstina gesserunt. Gabriel Sionita non gravabitur in partem venire laboris, &, ut puto, non negabunt nostri Libros uti in bonum publicum cupientibus. Habet præterea Golius tabulas exactas Syriæ Arabiæ, Ægypti, & præterea annotationes longitudinis ac latitudinis illustrium locorum, quæ ut aut publico dentur, aut amicis communicentur, operæ non parcemus. Ex magna Britannia nihil habeo boni post Marmora Arundelliana nisi hoc unum, libero cœlo frui virum optimum ac civem fortissimum Seldenum, faventibus bonis omnibus. De Spelmani Lexico partem priorem vidimus sanè utilem, & in Saxonice maximè vocibus accuratam. Nunc Uranalogium verso Petavii opus, etiam in hoc utile quod scriptores optimos repertu raros promiscui usus fecit. Vellem literarum
caussa

caussa quas non immerito humanas dicimus, ne vir ille indefessi laboris funem rixosæ contentionis cum eruditissimo Salmasio duceret. De hujus in Batavos itione res penè conclamata est: agunt cum eo nimium *καπηλικῶς*. Nicolai Cabeï Ferrariensis è Societate Jesu Philosophiam magneticam nescio an videris. Liber omnino dignus est quem videas. Tanta diligentia quæ Gilbertus observaverat propriis experimentis exploravit, tam multa ac præclara de suis addidit, tanta solertia in causas inquisivit: & si partem naturæ latentem hæctenus non totam eruit, certè ad eruendam maximum gradum fecit. Ea est bonitas tua & in me conspectus toties animus, ut post publica litterarum privati aliquid ad me meosque pertinens ausim adjungere. Mitto insignia familiæ apud nos cui nomen *Cornets* vel *des Cornets*, respondens scilicet ipsis insignibus. Sed scutum quod in medio est stellatum, nota est alicujus ex ea gente minoris filii. Gentem è Gallia venisse & nomen ostendit & constat aliunde: Nunc intelligo in Provincia vestra fuisse gentem nominis ejusdem,
cujus

cujus & in Arausionensibus chartis mentionem scio reperiri. Scire velim an hæc eadem dempto illo scuto, insignia usurpaverit. Id aut nemo noverit aut tu, qui inter tot præclarissima studia etiam hanc de familiarum originibus tuæ semper curæ esse voluisti, & pro ea qua merito flores auctoritate atque amicitiiis, etiam ad illa quæ alios fugiunt aditum habes. Vale vir Amplissime, & maximo bono publico nate. Lutet. Paris. vi. Sept. 1630.

Priusquàm irent ad vos quæ nuper ad Nicolaum pertinentia misi, occurrunt & hæc quæ adderentur Scriptorum loca ad vitam ipsius pertinentia. Unus præterea locus qui non quidem verbis totidem, at sensu tamen ex ipsius libris est petitus. In tribus illis notandum antiquioribus constitisse non placentas, sed ipsos palmarum fructus, & quidem insignes maximè, Nicolai nomine appellatos. Sed cum Athenæus initium nominis referat ad gratiam mittenti habitam, addit Plutarchus ortum id ex similitudine fructuum cum Nicolai corpore, vultu, ingenio, proceritate, rubore, suavitate. Quod verumne sit, an probabiliter ex-

excogitatum, nihil opus est excuti. Locus vero ille à Constantino Porphyrogenneta in libro de Provinciis adducitur, non ideo suspectus nobis esse debet quòd Thracensium nomen credibile sit post Augusti tempora Asiam incolentibus inditum: nam quod de Nicolao dicit, non ad nomen illud aut ad nominis originem (quæ haud dubie à Græcis posterioribus reperta est, non satis ex vero) sed ad ipsam narrationem referendum est, quæ haud dubie fuit in Nicolai libris: nam nunc etiam apud Herodotum & Ælium extat: nisi quod pro Mysii nominantur vicini Pæones & res gesta refertur non ad Halyattæ Lydorum, sed ad Darii Persarum Regis tempora. Nec aliud addam ne occupationes tuas morer, nisi hoc unum, precari me ut nos tuorum in numero esse semper velis. Lut. xvi. Sept. cld lō c xxx.

NICOLAI DAMASCENI VITA.

Ex Suida

NICOLAUS DAMASCENUS.

Amicus hic fuit Herodis Judæorum Regis, nec minus Augusti Cæ-

Cæsar: Philosophus, ut quidam existimant, Peripateticus, ut alii Platonius. Scripsit Historiam totius orbis libris octoginta, præterea Vitam Augusti qui eum summè dilexit, ita ut & missas ab eo placentas seu liba mellita *Nicolaos* ex ejus nomine appellaret, quæ appellatio in hunc diem manet. Scripsit & de sua vita ac vivendi ratione. Nicolaus hic Damascenus primum in aliis nutritus disciplinis, quando & pater in illis multus, divitias gloriamque non aliunde acceperat, majores etiam in his profectus fecit, quippe incredibili earum amore flagrans, ingenio præterea felix. Ita ut adhuc imberbis jam apud suos famam haberet, multumque inter ætatis ejusdem adolescentes excelleret. Litteratus fuit ita ut nemini cederet, Poëta quoque ita ut rara sui specimina in Tragœdia & Comœdia daret. Ubi cum ætate venit facultas ingenii, & bene dicendi & canendi artem & Mathematicas disciplinas partesque Philosophiæ omnes animo complexus est. Aristotelis enim admirator, ac præsertim in tam multijugi ipsius doctrina multum se debere dicebat studiis,
ut

ut quæ per se honesta plurimum insuper ad vitam conferrent, neque senectuti minus quam adolescentiæ essent oblectamento. Nec aliam ob causam ab his qui res divinas tractant, Musas numero plures tradi quã quod tanta sit varietas disciplinarum ac tam varius in vita usus. Neque pari modo æstimabat, has artes & illas opificum norit quis an ignoret. Imo rem habentibus æque iudicabat probrosum has didicisse, aut illas non didicisse. Quo cum esset animo, nulla unquam disciplina ad quæstum abusus est. Addebat Nicolaus, omne id quod eruditio dicitur persimile esse peregrinationi. Nam si aut in hac qui longa itinera ingrediuntur, nonnullis in locis divertunt tantum, in aliis etiam prændent, quibusdam aliquot impendunt dies, alia satis habent vidisse in transitu, sed his peractis omnibus reversi suam inhabitant domum: non aliter per totum eruditionis ambitum velut iter facientes oportere aliis quidem in studiis immorari diutius, aliis minus; alia tota, alia ex parte ediscere: quorundam solis elementis esse contentos, eorumque perceptis utilitatibus
ad

ad Philosophiam tāquam ad patrium
larem reverti. Apud Suidam in voce
Νικόλαο Δαμασκηνὸς γνώριμὸς Ἡρώ-
δου Ἰουδαίου &c. usque ad illa verba ἀν-
ελθόντας φιλοσοφεῖν.

Ex Iosepho ,

*Antiquitatum Iudaicarum lib. 16.
cap. 15. in fine pag. 537 edit. Geneven-
sis 1611.* Cū nullum tot malorum
finem reperiret Herodes , constituit
iterum Romam mittere , si quid ami-
corum gratia & precibus apud Cæsa-
rem impetrari æquius potest. Lega-
tionē suscipit Nicolaus Damascenus.

Cap. 16. pag. 575. Herodes cum jam
Archelaum Cappadociæ Regem ma-
ligni in se animi convictum satis ar-
bitraretur , Olympum & Volumnium
Romam cum litteris mittit , sed in
transitu adire jubet Elusam Ciliciæ
oppidum , & monstratis Archelao facti
iudiciis expostulare quod cōsiliorum
à filiis in se susceptorum fuisset parti-
ceps. Inde Romam pergere , & si Ni-
colai opera placatum sibi Cæsarem
Augustum intellexissent , tradere lit-
teras & accusatores quos contra filios
mittebat. Defendit se Archelaus ita
ut

ut fateretur receptos à se juvenes quod id arbitraretur expedire non ipsis modo sed & Herodi, ne quod illi suspicionibus adacti minus se obsequentes Patri præbuerant, id ipse iracundè magis quam paterne vindicaret. Non tamen missurum fuisse illos ad Cæsarem, nec quicquam inimice in Herodem ipsis suasurum. Romam cum venisset, occasio se præbuit tradendi literas Cæsari qui jam Herodi bene volebat. Nicolai enim Legatio hunc in modum successerat. Is postquam Romam & in aulam venerat, non ea tantum quorum ergo missus exsequi, sed ultro Syllæum accusare constituit. Arabes quippe bello interno dissidebant; quorum nonnulli cum se è patria subduxissent ad Nicolaum se applicuere, facta iniusta Syllæi arguentes, manifestumque facientes Obadæ Regis res plerasque ab ipso interversas, idque ipsius literis quas pars adversa interceperat. Oblata tam feliciter occasione Nicolaus prudenter uti constituit ad restituendum Herodem in Cæsaris amicitiam. Videbar enim si absque circuitu defensionem tentasset rerum ab Herode actarum,

M non

non fore sibi ejus copiam: at si accusasset Syllæum, id opportunitatem sibi daturum etiam pro Herode necessaria dicendi. Syllæo in reos recepto dictaq; die Nicolaus adfistentibus Arretæ Legatis Syllæo objicit quod Regi suo Arabumque multis perniciem attulisset, quod ad perturbandum statum pecunias magnas mutuo sumpsisset: addebat matres familias Arabum Romanorumq; corruptas, & quod maximum esset, subreptum Cæsari falsis in Herodem criminationibus. In hac orationis parte interfatus est Cæsar jubens hoc unum diceret, An non Herodes exercitum in Arabiam duxisset, bis mille & quingentos homines occidisset, & direpto agro abduxisset captivos? Tum vero Nicolaus, imo hoc vel maxime tibi avebam demonstrare, hæc partim nihil habere veri, partim non ita facta ut intellexisti, nec ut ob ea succensere Herodi debeas. Hac voce perculsus Cæsar attentiores se ad cætera auditorem præbuit. Tum vero Nicolaus narrans de quingentis illis talentis quæ Herodes Obadæ per Syllæum dederat mutua, & de cautione cui & hoc inesset ut liceret Herodi
ubi

ubi dies cessisset, pignora capere ex universa Arabia, non illud bellum ut inimici dicerent fuisse agebat, sed jure legitimo res repetitas. Neque tamen huc festinanter decurrisset Herodē, ne tum quidem cū formula cautionis id permetteret, sed post adites Syriæ Præsides Saturninū ac Volumnium, post his coram datis à Syllæo jusjurandum per genium ipsius Cæsarisque intra trigesimū diem se & nomen exsoluturum & dediturum qui ex ditione Herodis in Arabiam profugiant. Quibus pactis juratis cū non stetisset Syllæus, iterum ab Herode appellatos Præsides, cumque hi permisissent pignora capere, vix tandem cum suis profectum in Arabiā. Hoc illud, inquit, est quod bellum, quod expeditionē conquisitis in atrocitatem vocabulis appellant. At quomodo bellum dicatur juris persecutio post impetratam à Præsidibus à te datis veniam, idque ex præscripto cautionis post violatum & Deorum numen & tui nominis Majestatem? Restat dicere quæ ad captos homines pertinent. Cum in Trachonitide cœpta essent latrocinia fieri, quadraginta primum, mox major nu-

M 2

merus

merus in Arabiam perfugerunt. Hos in suam tutelam recepit Syllæus, his vicinas regiones populandas exposuit, ex horum sceleribus maximam quæstus partem in se vertit. Ac promisit eo quo modo dixi jurejurando; hos se dediturum eadem die quæ & pecuniæ exsolvendæ erat præstituta. Neque vero docere unquam poterit extra hos quenquam abductum ex Arabia, ac ne hos quidem omnes sed qui in tantis latebris reperiri potuere. Jam cum videris illud invidiæ plenum de hominibus captis nihil esse nisi calumniam, rogo aliud Cæsar cognoscas improbum figmentum quo usus hic est ut te ad iram concitaret. Pro cognito enim affirmo, cum in nostras partes irrupisset Arabum exercitus, & eorum qui Herodi parebant unus atque alter periissent, tum demum, non ante, sua tutante Herode, occubuisse Nacebum illorum ducem & una homines non supra quinque & viginti, & quorum iste singulis centenos faciens bis mille & quingentos narrat occisos. Nutantem jam ante maxime Cæsarem hæc maxime commoverunt: & ad Syllæum versus jam mani-

manifestus iræ quærit quot Arabes interierint. Illo hærente & male se edoctum dicente lecta est rei creditæ cautio, lectæ & Præsidum literæ & civitatum querelæ de latronibus. Tandem eo perductus est Cæsar ut capitis Syllæum damnaret, Herodi vero conciliaretur, ut quem jam pœniteret eorum quæ falsis delationibus circumventus duriora ipsi scripserat: Et hoc quoque diceret Syllæo, se dolo malo illius inductum ut in amicum veterem amicitia officia exueret.

Lib. 16. cap. 17. pag. 578. Herodes Beryto discedens filios Alexandrum & Aristobulum Tyrum secum duxit. Ibi obvium habuit Nicolaum Roma venientem, cui cum narrasset quæ Beryti acta erant, quærit ex ipso quæ Romæ amicorum de filiis ipsius esset sententia. Respondit Nicolaus omnibus videri impia consilia quæ adversus ipsum filii suscepissent. Eam ob causam in vinculis custodiaque habendos. Si in posterum se verior sententia placeret, posse puniri; neque interposito tempore causam fore cur id ira non consilio fieri credatur. Si in mitiora inclinet animus, posse ab-

M 3 solvi.

solvi. Ita futurum ne quid committatur immedicabile. Eandem esse sententiam Romæ amicorum. Rex diu multumque tacitus hæc apud se revolvens Nicolaum secum navigare Cæsaream jubet.

Lib. 17. cap. 7. p. 591. Hæc in filium Antipatrum dicenti Herodi obortæ lacrymæ finem dicendi fecêre : rogatusque ab ipso est Nicolaus Damascenus, amicus ipsi & convictor prope quotidianus & qui plerisque his rebus de quibus agebatur interfuerat, ut reliqua adderet quæ ad criminum probationem pertinerent. *Eodem capite.* Nicolaus accusationem à Rege cæptam atrocius persequens argumenta omnia, quæ ex quæstionibus aut testimonio fide haberi poterant, densabat. Imprimis vero virtutem Herodis prædicabat & merita in bene educandis instituendisque liberis, quorum ille non modo fructum perciperet nullum sed in alias ex aliis incideret calamitates. Neque adeo se mirari Alexandri & Aristobuli temeritatem : fuisse juvenes à malis consultoribus corruptos, ut fruendi imperii aut divitiarum nimia festinatione à naturæ legibus descendi-

desciscerent. At Antipatri stupendum plane scelus quem tot patris merita non flexerint, venenati in morem animantis, nisi quod hujus quoque generis feritas aliquid creditur benefactis emolliri: nec miseranda exēpla abstinerint quominus eos imitaretur obfirmato in duritatē animo. At tu ipse, tu, inquit Antipater, index fuisti facinoris fratrum, tu argumenta suppeditasti, tu incōvictos ut animadverteretur fecisti. Nec id culpamus quod in illis iram satiasti, sed hoc miramur te tam subito æmulatum ipsorum improbitatem. Hinc enim discimus quæ fecisti antea, in iis propositam tibi fuisse non salutem patris, sed fratrum perniciem, dum insectando scilicet ipsorum malitiam id consequutus ut patris amans filius videreris, majores inde vires ad scelus sumeres. Docet hoc res ipsa. Fratres sustulisti ob ea quæ admiserant: conscios atque adjuutores eorum non dedidisti, ut facile appareat te tacito cum his fœdere inito accusationem aggressum, nimirum ut solus parricidii compos fieres & duplicem sed utramque tuo dignam ingenio perciperes voluptatem: palam

quidem confectis fratribus quo nomine ultro gloriaris, nec injuria, nisi etiam illis peior esses repertus; clam vero dum Patris vitæ insidiaris. Non igitur illos ideo oderas quod Patri moliti essent necem, nam id si esset, non te obligasset ejusdē criminis, sed quod regni heredes essent justiores. Patrem autem interficere voluisti, scilicet fratribus superadditum, ut periculum effugeres ne quæ in eos calumniatus es detegerentur, & quas tu meritus eras supplicia, ea de infelici patre exigeres: repertor non vulgaris parricidii, sed quale hactenus ignorat hominum vita. Non enim Patri tantum eripere vitam conatus es, sed patriamantissimo tui, beneficiis ab eo affectus quibus majora excogitari nequeant, re ipsa jam particeps regni & successor designatus: ita ut voluptatem imperii re ipsa jam perciperes, & spem plenæ possessionis certissimam haberes conscripta patris voluntate. At tu non Herodis bonitate, sed pravitate ingenii tui res metiebaris, hoc agens ut Patri indulgentissimo partem quæ ei restabat de imperio auferres, & cujus conservator volueras dici

dici cum re ipsa conareris interficere:
 Ac quasi non satis esset temet malum
 esse, nisi etiam matris animum tuis
 pessimis consiliis impleres & fratrum
 concordiam rumperes. Etiam Patrem
 feram appellare ausus es, ipse pessimos
 serpentes exsuperans feritate animi,
 unde illud virus in proximos sanguine
 & tantorum tibi bonorum auctores in
 promptu esset, stipato satellitiis, ar-
 mato astubus nec virorum tantum
 sed & mulierum adversus senem, quasi
 tuus ille odio tam injusto inessus ani-
 mus ad maleficia non sufficeret. Et
 nunc apparere hic audes ut post tortos
 homines liberos, servos, viros, femi-
 nas, tuam unius ob causam, post tot
 judicia eorum qui tecum conspirave-
 rant, veritatem oppugnes: quasi quod
 patrem rebus humanis voluisti exi-
 mere parum sit, nisi insuper evertas
 legem in te scriptam & Vari æquita-
 tatem & ipsam vim justitiæ, dum prius
 habitis quæstionibus fidem detrahis
 ut illi scilicet qui patrem tuum salvum
 voluerunt mendaces habeantur; illis
 vero credatur quæstionibus quas tu
 rexisti. Quando Regem liberabis Va-
 re à suorum insidiis quando extingues

M s porten-

portentum illud, eum dico qui in fratrum perniciem Patris amorem simulavit, cum jam vero solus brevi regno esset potiturus, fata ejus præcipitare voluit? Scis quippe parricidium in omnem ferri injuriam, neque minus naturæ ac vitæ hominum esse infestum quam ei cui exitium molitur. Addidit super hæc Nicolaus quædam à matre Antipatri muliebri vanitate effusa, consultos vates & sacra facta quibus Rex devoveretur; & quæ in Pheroræ uxores Antipater in vini atque amoris æstu proterve fecerat. Tum vero repetiit quæ tormentis comperta erant & quæ plurima testes partim præmeditati partim ex tempore eoque certiora responderant.

Eodem libro pag. 594. Postquam Nicolaus & dicere & dictorum probationes afferre desierat, jussus Varus Antipatrum contradicere si quid haberet quo se non teneri criminibus quorum accusabatur ostenderet.

Libro xvii. cap. xi. pag. 602. Arche-laüs ad mare descendit matrem secum ducens ac præterea Nicolaum & Ptolemæum & amicorum alios.

Eodem capite pag. 604. Tum pro
Ar-

Archelao Nicolaus dicere incipit. Qui enim tales res cœptant, non eo tantum injustos esse quod innocentes vexant, sed & quod pacis & æqui amantes in ultionem impellunt. Hos autem homines verbo quidem in Archelaum patrasse hostilia, re ipsa autem in Cæsarem res aperta est. Constat enim quos ad vim ac injuriam prohibendam Archelaus miserat, occisos ab illis neque Deum neque fas dierum nobis sanctissimorum verentibus: Et hi sunt quorum non puduit Antipatrum suscipere tutelam, sive ut odio in Archelaum suo morem gereret, sive quod jus & æquum omne aversetur. Certe qui adoriuntur alios nihilque mali suspicantes injuriis laceffunt, hi sunt qui nolentes cogunt sui tuendi causa ad arma recurrere. Tum reliquorum omnium quæ objecta fuerant causam assignavit iis ipsis qui consilio erant accusatoribus. Nihil referri unde color quæretur injuriæ quod non ipsis factum sit suasoribus. Neque ea per se esse improba, sed in odium Archelai ita referri ut improba videantur. Tanto illos agi studio lædendi cognatum hominem, de ipsorum parente bene me-

meritum & ipsos omnibus amicitiae officiis prosequutum. Testamentum à patre factum bene mentis compote, & haud dubie posteriores tabulas potiores esse prioribus, eoque magis quod Cæsari omnium quæ in iis scripta sunt plenissimum arbitrium relinquitur. Non timendum ne horum iniquitatem Cæsar imitetur, qui Herodis ex cujus viventis potentia fructus plurimos cepere, nunc mortui voluntatem oppugnant, idque satis sibi conscii neutiquam se de Herode ita meritos ut Archelaus fuit. Non is est Cæsar qui viri amici, bellorum socii, qui in omnibus etiam in hoc ipso à Cæsare pendere semper voluit, rescindat testamentum suæ commissum fidei. Multum ab horum malignitate abest Cæsaris virtus ac fides toti humanogeni testatissima, neque id in eum cadit ut non sanæ mentis pronuntiet Regem, qui primum filio bono hereditatem reliquerit, deinde in hoc ipsius Cæsaris fidem imploraverit. Quando testamentum condidit Herodes, ita sapuit ut Cæsaris arbitratui cuncta submitteret, ne in herede quidem eligendo desipere potuit. In hæc verba desinit Nicolaus.

Ex

Ex Athenæo lib. XIV.

Athenæus libro XIV. pag. 652. edit. Græco-Latin. Is. Casaub. 1598. De illis palmulis quas Syria mittit *Nicolaos* nomine, hoc vobis dicendum habeo, ea appellatione donatas ab Augusto Imperatore qui hoc victu unice delectabatur. Amico autem utebatur *Nicolao* Damasceno qui sæpe ad illum tales palmulas mittebat. Erat hic *Nicolaus* Peripateticæ familiæ, multumque in Historia scripsit.

Ex Photii Bibliotheca.

Pag. 242 edit. Gr. Augusta Vindelic. 1601. In eodem volumine lectus est nobis *Nicolai* liber inscriptus *Herodi* Judæorum Regi, collectos continens mores populorum admiratione dignos. Consentit in multis admirandis quæ collegit *Alexander*, & his quæ *Conon* reliquit, ita tamen ut multa addat, aliqua etiam aliis narrata non nihil immutet. In eloquendo est quidem adstrictior, non ita tamen ut perspicuitatem deferat, eos autem quos jam nominavimus superat & terti in volutione orationis & vi dicendi

cendi. Memorat nonnulla quæ quamquam satis mira sunt, aliorum tamen scriptorū fulciuntur testimonio. Sunt in eo & alia ignota quidem absque eo foret, sed quæ non aperte tamen pugnent cum eo quod veri sit simile. Docet enim hoc maxime gentes ab aliis alias moribus plurimum distare. Reperias & aliqua incredibilia. Hunc ego Damascenum illū Nicolaum esse existimo, qui Augusti vixit ætate & ab eo amicus dictus est: à quo acceptas placentas quasdam missas in honorem ejus qui multo major, ipsum tamen amicitia sibi æquabat, Augustus ex donantis nomine Nicolaos appellavit. Idem hic, quantum olim lecta memoria complector, Assyriacā quoque Historiam grandi opere descriptam reliquit. *Ibidem.* Multa in hujus scriptis reperias quæ etiam Conon collegerat, & quæ Apollodorus in sua dixerat Bibliotheca, & quæ Alexander suis inseruerat libris, quæque Nicolaus comprobaverat & occupaverat Protagoras.

Ex Eustathio ad Odyss. Σ.

Καὶ τὸς Νικολάους τὰ μελιπήκια ἐκ π.
γὸς

νὸς ὁμωνύμῃ ἀνδρὸς διρόντῃ ὡς ἀγα-
λᾷσι ἱνὲς δὲ τῇ Ναυκραλίτῃ σφιστὶ ἔχον-
τες ἀφορμῇ. Sic & placentas quasdam
sunt qui Nicolaos vocent, ex nomine
repertoris, auctore Athenæo Naucra-
tita.

*Fragmenta ex Nicolai Damasceni
Vniversali Historia.*

*Iosephus Antiquit. Iudaic. lib. 13.
cap. 3. pag. 398.* Nec aliter in Iudæos
affectum fuisse Marcum Agrippam
accepimus. Nam cum Iones motu
adversus Iudæos excitato orarent A-
grippam ut jura civitatis quæ dederat
ipsis Antiochus Seleuci nepos quem
Deum Græci vocant, soli haberent,
aut si ejusdem gentis censerī vellent
Iudæi simul cum ipsis Ioniæ colerent
Deos, delata ad judicium controver-
sia Iudæi patrono Nicolao Damasce-
no causam tenuere. Respondit enim
Agrippa non licere sibi quicquam
mutare de receptis moribus: quæ ex-
actius si quis nosse cuperet, ipsum Ni-
colaum legat Historiarū libro cente-
simo vicesimo tertio & quarto. *Lib. 16.
c. 11. p. 593.* Herodes enim cum multas
erogationes domi forisque faceret, au-
dito

dito Hyrcanum qui ante ipsum regnarat aperto Davidis sepulcro tria inde millia talentorum argenti abstulisse, cum multo plura restarent sumptus quamvis magnos expletura, jamdudum quidem id imitari in animo habuerat. Hoc vero tempore noctu aperto monumento intrat sollicitus ne per Urbem hoc innotesceret, ideoque amicorum non nisi fidissimos assumpserat. Depositae tamen pecunias ut Hyrcanus non invenit, sed multum in ornatu auri & gemmarum quæ abstulit omnia, voluit & ad diligentiores indagines interius penetrare ad conditoria corporum Davidis & Salomonis, sed duo ex ipsius comitatu perierunt flamma ut fertur è penetralibus erumpente. Quæ is ipse territus piando facinori ad os monumenti opus struxit magni impendii candido è marmore. Et operis quidem hujus meminit Nicolaus qui illa ætate Historiam scripsit, sed non & Regis descensum illum commemorat, gnarus factum id non ex honesto: eundemque morem ubique in scribendis rebus servat. Nam cum vivente illo & regnante scriberet regi cujus gra-

gratiam magni faciebat obsecutus est, eaque tantum attigit quæ ad ipsius gloriam pertineret. Contra vero quæ haud dubie facta erant improbe, ea aut quæsito colore pinxit aut obduxit silentio. Nam & Mariamnes filiorumque ejus cædem crudeliter à Rege patratam specie aliqua recti excolere cum vellet, illius impudicitiam, horum etiam insidias confinxit. Atque ita passim in omni scriptione recte à Rege Herode facta supra modum prædicat, peccata vero laboriose excusat. Sed ei forte aliquis veniam det: neque enim in posteritatis usum Historiam scribebar, sed operam hanc Regi gratificabatur.

Iosephus libro 2. contra Appionem.
Locus deest in Græco. Quia vero Antiochus neque justam fecit Templi deprædationem, sed egestate pecuniarum ad hoc accessit, cum non esset hostis, & socios nos insuper suos & amicos aggressus est, nec aliquid dignum derisione illic multi & digni conscriptores super hoc quoque testantur, Polybius Megalopolitanus, Strabo Cappadox, Nicolaus Damascenus, Timagenes & Castor Chronographus, Apol-

pollodorus qui omnes dicunt pecuniis indigentem Antiochum transgressum fœdera Judæorum & spoliassè templum auro argentoque plenum.

Athenaus libro 15. pag. 682. Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῇ οὐνοδότησει τοῦ ἱεροῦ πρὸς ταῖς ἐκατὸν, περὶ τὰς ἀλφειὰς λίμναις πινά φησιν εἶναι πολλῶν σταδίων ὅσων, ἥς περὶ τὸ κύκλον πεφυκέναι δι' ἑταρῶν αὐτῇ ἡδιστα ἐδ' ἄρ' ἔστι οἰοία ταῖς καλῶν ἀνδράσι καλχαῖς. Nicolaus Damascenus libro 108 Historiarum non procul ab Alpibus lacum esse dicit in multa stadia patentem, in cujus ambitu nascantur quotannis flores suaveolentes & pulcherrima specie, non multum diversos ab iis quos Calchas dicimus.

Iosephus Antiquit. Iud. lib. 1. cap. 4. pag. 10. Est in Armenia supra Minyadem mons ingens Baris nomine in quem confugisse multos diluvii tempore atq; ibi servatos fama est. Quendam vero in Arca vectum in ejus appulisse verticem, multumque in tempus mansisse lignorum reliquias. Hic credo idem ille est qui à Mose Judæicarum legum conditore describitur.

Athenaus lib. VIII. Libro CIV. apud Apamæam Phrygiæ, quo tempore in Mil-

Miltiadem bellatum est, post terræ motum plurimi in diversis agri partibus lacus novi erupere. Amnes quoque & fontes apertis terræ concussu viis. Alii qui ante erant lacus evanescere. Tantum præterea in ipsa terra & quidem à mari longissime distante scaturiit aquæ salæ ac cæruleæ ut vicina loca ostreis aliisque marinis piscibus opplerentur.

Ex Plinio.

Plinius Historia Naturalis libro XIII. cap. 4. de Palmis. Sicciores in hoc genere Nicolai, sed amplitudine præcipuæ. quaterni cubitorum longitudinem efficiunt.

Ex Plutarcho.

Symposiacorum libro VIII. Problem. 4. At nihil adeo supra cæteras arbores speciosum habet palma, ut quæ in terra Græcia ne fructum quidem ferat vescum, crudum immaturumq;. Nam si ferret palmulas, quales in Syria & Ægypto habet, aspectu gratissimas nec gustu minus suaves, nulla esset arborum ei comparanda. Nam & Imperator ut ajunt, cum supra amicos ceteros

teros diligeret Peripateticæ Philosophiæ sectatorem Nicolaum, suavem moribus, corpore in longitudinem tenuato, vultu vero in palmularum similitudinem rubescente, optimas ac maximas palmularum appellavit Nicolaos, & nunc quoque id nomen obtinent.

Vetus Geographus sub Constantio editus à Iacobo Gothofredo. De Iudæa & Syria. Hi & omnibus bonis abundant. Nicolaum itaque Palmulam in Palæstinæ regione loco qui sic vocatur. Iericho similiter & Damascena & alteram palmulam minorem & pistacium & omne genus pomorum habent.

Constantinus Σεπεμάρτων lib. 1. Thracenses vero hac de causa vocati sunt. Halyatte apud Lydos regnante vir quidam cum uxore & liberis egressus ex ea Thracum regione cui Mysiæ nomen est, cuique Homerus isto versu meminit, *Mysorum pugnax genus & celebres equi mulgos*, transiit in Asiæ partem eam quæ Lydia dicitur, habitavitque non longe Sardibus. Cum vero ad urbis mœnia consideret, transiit illius Thracis uxor urnam gestans capite,

capite, manibus colum & fufum. Zona autē à tergo advinctus erat equus. Vina quæ capite gestabatur aquæ erat plena, manibus vero fufum de colo devolvebat. Equus qui Zona trahebatur ductus aquatum fuerat. Hanc Rex confpectam miratus, rogavit unde veniret, quæ, cujatis; Respondit Myſam ſe è modico Thraciæ oppido. Hinc Rex occasione ſumpta ad Thracum Regem cui tum Cotyi nomen erat Legatione miſſa impetrat inde colonos cum uxoribus ac liberis numero ſatis magno. Ex hac natione vocati ſunt qui Aſiam minorem incolebant, Thracenſes, quod illa præ cæteris eſſet industria laborumque patiens & ad omne quod tractatur manibus opificium idonea. Tota autem Thracenſium provincia plures in ſe gentes continet, Lydos, Mæonas, Caras, Ionas. Nam qui Miletum & Epheſum colunt, Iones vocantur: qui vero interiora habitant, partim Lydi ſunt in quibus Sardiani, partim Mæones ac Cares, quibus accedunt qui minorem Phrygiam colunt. Et ſic quidem ſeres habet Thracenſium. Hiſtoriam autem illam ſcripſit Nicolaus Damascenus

scenus libro octavo & decimo is ipse
qui Herodi Regi scriba fuit.

NICOLAI DAMASCENI,

De Vita Augusti.

HOC illi nomen in summi honoris
testimonium imposuit, ipsum-
que templis & victimis veneratus est
consensus hominum in tot partes con-
tinentis, totque insulas, in tot oppida
ac gentes discedentium ut & virtutes
ipsius maximas & collata in se benefi-
cia rependerit. Hic enim ille est qui
ad summum tam prudentiæ quam po-
tentiæ culmen evectus omnium quos
memoria complectitur hominum la-
tissime imperavit, & longinquissimis
terminis Romanum sepsit imperium
& in solida pace locavit, barbarorum
Græcorumque non populos tantum
sed & animos, cum armis primum in
eos usus, mox sine vi ipsas sibi conci-
liaret voluntates & humanitate incre-
dibili omnes in sui obsequium pellice-
ret, quo factum est ut illos quoque fe-
ritatem dedoceret, quorum ante vix
nomina audiebantur. Nullis enim
temporibus ad quæ hominum memo-
ria potest pertingere, unquam alieno
impe-

imperio paruerant qui Rhenum accollunt & qui trans Ionium sunt mare & Illyricæ originis gentes quos Pannonios & Dacos vocant.

Hic vir quantum & consilio & virtute præstiterit, argumento sunt tum ea quæ in Republica administranda fecit, tum ea quæ gessit Imperator in civilibus externisque bellis, quæ omnia dictis scriptisque prosequi benigna ingeniis materia proposita est, in partem famæ venturis præclara facta celebrando. Ego vero res ipsius hætenus commemoraturum me polliceor ut verum omnibus pateat. Incipiam igitur originem ejus & indolem describere, quibusque parentibus, quomodo educatus atque institutus eo fastigii pervenerit. Pater ei C. Octavius Senatorii fuit ordinis, cui cum majores & re & æquitate nobiles impuberi adhuc rem reliquissent & eam tutores male tractassent, suæ ætatis factus eo quod reliquum ipsi fecerant, maluit esse contentus quam jure & judice uti.

Nonum agebat annum cum jam omnibus ingenium esset pro miraculo summum tali ætate, ita ut orationem

nem habens apud multitudinē maximis laudantium clamoribus & applausu fuerit exceptus. Mortua avia vixit apud matrem Atiam & ejus maritum L. Philippum illis ortum majoribus qui Regem Macedonum Philippum bello devicerant. Apud hunc tanquam apud parentem educatus multam de se spem præbuit. Jam venerabilis erat æqualibus suis nobilissimis pueris, plurimique eum frequentabant etiam juvenum, quibus in propinquo spes erat honores capeffendi. Prodeuntem prosequiebantur quotidie magno numero viri, adolescētes & pueri, in quibus nos tum eramus, sive equo extra urbem vehebatur sive cognatos aut alios visurus iret. Nam pariter & animum exercebat honestissimis studiis & corpus generosis laboribus bellicæ meditamentis, & quæ didicerat facilius quam docentes ipsi in rem conferebat; quod vel maxime civitati eum admirabilem fecit. Intenti vero in eum & mater & vitricus Philippus nullo die mittebant quærere ex præceptoribus & custodibus quos ipsi apposuerant, quid egisset, quo ivisset, quibus in rebus & quibuscum trivisset diem.

diem. In primo terrore belli civilis misere Octavium, qui post Cæsar & ipse dictus est, Philippus & Atia inrusavitum. Anno ætatis quarto & decimo forum ingressus est, cum prætexta posita puram togam viris postea annumerandus sumpsisset. Suspiciebat cum populus Rom. ob generis nobilitatem domusque splendorem, quam obrem post sacra Diis facta cum sacerdotii honorem in L. Domitii locum peteret, favente ipsi populo renuntiatus est; ac sub idem fere tempus & veste virili & tam eximia dignitate publica obire sacra cæpit. Quanquam vero ob hoc inter viros Romano more habitum, vetuit tamen mater prodire foribus nisi iturum quo ante solebat, iisdemque illum institutis vivere & cubare quo ante cubiculo cogebat, ita ut lege tantum viresset, cætera pueri in modum regeretur. Vestem variabat nunquam, semper patrium in morem excultus: Ad sacrificia legitimis temporibus ibat, sed noctu, ne formam in publico ostentaret. Conspectus enim plurimas feminas in amorem egisset illa specie oris ac generis claritate. Erant quæ insidia-

N

rentur,

rentur, sed capi non poterat, ita eum custodiebat & mater pervigili cura & ipse insuper sese sapientia non minus quam ætate procedens. Latinarum feriarum tempore quo consules in Albano monte manere mos habet ut ibi sacra vetusta faciant, alios autem sacerdotes ipsis in jure dicendo succedere, sedit pro tribunali Octavius medio in foro, ubi eum innumeri accedebant homines juris consequendi gratia, nonnulli etiam nullum ob negotium nisi conspiciendi adolescentis. Erat enim & aliàs spectabilis, & tum maxime cum ad cætera dignitas & respondens dignitati gravitas accederet. Inter hæc C. Julius Cæsar maximis per Europam bellis ipsius quoq; Pompeii in Macedonia victor, capta Ægypto è Syria & Ponto in Africam flectebat, ut quod ibi erat reliquum conficeret: cujus militiæ particeps esse quamquam multum desiderabat Octavius, ut & belli rerum peritiam assequeretur, matrem tamen Atiam adversam sentiens nihil contra aut dixit aut molitus est. Nam & ipse C. Julius ut ejus erat amantissimus, nondum illum volebat in bellum ire, ne in corpore

pore parum firmo vivēdi ratione mutata valetudo quoque in deterius mutaretur. Hæc illum id temporis militia arcuerunt. Romam reverso post hoc bellum feliciter confectum C. Julio, cum is captorum paucis ignosceret ob contumacem post tot suas ante victorias animum, res talis accidit. Maxima intercedebat Octavio cum Agrippa consuetudo atque amicitia una instituta & comite prope individo: Huic frater erat qui & impense coluerat Catonem, & in bello Africano ejus partibus se applicuerat, infeliciter quippe captus. Volebat ei libertatem deprecari Octavius à C. Julio quem nunquam adhuc quicquam poposcerat, sed absterrebat eum pudor, & victoris in eo bello erga victos severitas. Tanta confirmato animo petiit, & quod petiit consequutus est, lætus ipse quod amico fratrem servasset, maximisque omnium laudibus celebratus quod gratiæ suæ & precum primos fructus ad amici salutem retulisset. Triumphans C. Julius de Afris aliisque devictis hostibus Octavium quem jam pro filio habebat, cum etiam natura aliquo modo

id esset ex avia natus sorore Caii Cæsaris, currum equo sequi iussit, ac donis militaribus donavit, quasi particeps ejus belli fuisset. Sed & in sacrificiis omnique Deum honore ipsum sibi proximum stare voluit aliosque omnes ei decedere. Jam Imperator dictus erat Julius, quod maximum apud Romanos honoris nomen, eximiaque populi reverentia tum alibi tum in theatris maxime colebatur. Aderat illi & in publico & in conviviiis Octavius Cæsar videntque ipsum benigne paterno more se alloqui, servata paulo majore fiducia cum & amici & cives alii quorum opus habebant desideria per ipsum C. Cæsari allegarent, ille idoneis temporibus captatis quæ postulabat facile obtinuit, maximoque usui necessariis suis fuit, id unice observans ne aut alieno tempore C. Cæsarem appellaret, aut molestus ipsi esset. Ita ille quotidiana dabat & humanitatis & insitæ prudentiæ experimenta. Et in vulgi quoque voluptatibus misceri disceret, de duobus theatris C. Cæsar cum Romano præsidere ipse, Græcanico Octavium præsidere iussit, qui dum & diligentiam suam

suam & civilem animum approbare omnibus cupit, etiam longis & æstuosiss diebus ad finem usq; spectare perseverans ætate laborum inexperta in morbum incidit, cujus augeſcente periculo magnus omnes pavor incidit, ne quid tam insignis indoles humanitus pateretur. Sed ipsum ante alios C. Iulium qui quotidie aut assiduus erigebat ægrotantem, aut amicos mittebat, medicos vero nunquam patiebatur abſcedere. Evenit ut cænantî nuntiaretur, jam ita male habere juvenem ut animus deficeret. Exſiluit subito & ne ſoleis quidem ſumptis ad ægrotantem cucurrit. Ibi medicorum ſingulos præſat, orat, metum verbis vultuque oſtendit: aſſidet tandē animo inquietiſſimo donec Octavio ſpiritus rediit. Cum jam hæcenus convaluiſſet, ut abeſſet quidem periculum non etiam languor corporis, urgebat res C. Cæſarem ire in bellum ad quod Octavium comitem ducere conſtituerat, niſi morbus impediſſet. Quare relictis inſpectoribus qui ſollicita victus regula eum recrearent, & mandato ut ſequeretur, ſi quando cum ſanitate robur

quoque recepisset, in hostem proficiscitur. Is erat Pompeii Magni filiorum natu maximus, qui brevi tempore præter spem omnium ingenti collecto exercitu tentabat ulcisci patrem, & partes afflictas resuscitare. Romæ relictus Octavius Cæsar maxima habita refovendi corporis cura facile vires resumpsit, urbeque egressus petiit exercitū ut avunculus jussisset, ita enim eum appellabat. Plurimi comitari volentibus ut spei summæ proximum ipse nec eos nec matrem assumpsit, sed lectis servorum expeditissimis valentissimisque iter arripuit, & incredibile quanta celeritate tantum viæ confecit. Non longe jam aberat à C. Cæsare septimum jam mensem in illo bello versante. Tarraconem ubi venerat, mirabantur omnes quo iturus esset juvenis in tanto belli æstu. Ille vero cum ibi C. Cæsarem non reperisset, non sine novo labore ac periculo interiora Hispaniæ petit, ipsumque apud Calpem assequitur. Videns insperato C. Cæsar cum quem ægrotantem reliquerat non ex morbo tantum sed & ex hostibus latronibusque servatum, latus

lætus ut filium amplexus est, neque à suo latere sivit discedere. Multumque laudatum ob diligentiam pariter & solertiam qui primus Roma ad se venisset, de industria inter colloquendum multa percunctatus est, quo certius ingenium ejus exploraret. Cumque deprehendisset suspicacem, exquisiti judicii, sermonis parcum, ut non nisi maxime convenientia responderet, multo quam ante eum dilexit impensius. Navigandum erat Carthaginem, præceptumque Octavio fuerat ut eandem cum Cæsare navem servis quinque comitantibus ascenderet. Ille vero amicos tres in super intulit: timens tamen ne apud Cæsarem in culpam veniret eo nomine; quod contra evenit. Gavisus enim est hac ipsius in amicos fide, & probavit quod spectatores actionum suarum habere vellet viros virtutis amantes, ac sic egregium sibi bonæ famæ commeatum in patria pararet. Carthaginem ut venit C. Cæsar, vacare audiendis omnium desideriis cœpit. Plurimi enim convenerant, alii ad disceptandas quas habebant controversias, alii ob publica negotia, nonnulli etiam

ut præmia acciperent eorum quæ fortiter quique fecerant: etiam aliarum provinciarum rectores non pauci aderant. Heic Saguntini graviter accusati ad opem Octavii confugiunt, qui eorum causam suscepit optimeque egit in publico apud Cæsarem. Eventus judicii is fuit ut absolverentur, dimissique domum hilares summis laudibus tollerent juvenem salutaris suæ auctorem. Ex eo omne hominum genus ad ipsius tutelam se contulit, quibus ille se utilissimum præbuit, hos criminibus liberans: omnibus in ore fuit obvia ipsius bonitas, & in commendandis negotiis prudens animus. Cæsar ipse comperto ***

* * * * *
* * * * * fugiebat

ebriosos juvenum cœtus neque conviviiis ultra vesperam intererat. Ante decimam horam non cænabat nisi apud Cæsarem aut Philippum aut Marcellum sororis suæ maritum, virum gravem & nobilitate inter Romanos eminentem. Verecundiam aliquis adolescentiæ propriam putet, quod aliis virtutibus natura sequentem ætatem dicaverit. At ille eam per omnem

omnem vitam retinuit factisque constanter testatus est. Neque tam ob sanguinis conjunctionem quod plerique arbitrabantur, quam ob hanc verecundiam maximi illum fecit Cæsar. Constituerat quidem & ante eum adoptare, sed metuens ne tanta spe elatus, quod solent qui in summa felicitate educantur à virtute descisceret vitamque mutaret, arcanum tenuit hoc consilium. Testamento igitur in nomen ac familiam ut filium adoptavit & hæredem fecit, quadrante tantum aliis amicis & civibus assignato, ut postea apparuit. Venia à Cæsare accepta ut matrem salutare liceret Romanam profectus est. Occurrit illi ad Ianiculum cum multa hominum turba juvenis ille qui C. Marii filius & ab aliis dicebatur & agnosci talis volebat, habebatque secum propinquas C. Cæsaris mulieres quæ testimonium ipsi de genere ferebant. Sed neque Atiam neque sororem Atiæ permoveere potuerat ut in sititium in cognationem suam admitterent. Fuerat enim C. Marius conjunctus sanguine Cæsari: sed hic juvenis ad eum minime pertinebat. Qui tunc cinctus mul-

N 5

ritu-

titudine cum ad Octavium accessisset, hoc omni modo agebat ut ejus suffragio in nomen illud & jus gentis admitteretur: idēq; magno studio ab eo contendebant qui aderant cives Romani, in animo suo persuasi hunc vere Marii esse filium. Perplexæ res erat ad videndum Octavio quid facere deberet. Ut cognatum salutare quem unde esset non noverat, cui mater quod diceret non attestabatur, durum sane: repellere juvenem & faventem ipsi civium multitudinem pudoris maxime pleno, haud magis expeditum. Respondet tandem placide eū à se amovens, C. Cæsarem esse eundem & generis sui & civitatis omnisque Romani imperii principem: ad eum iret & de cognatione documenta afferret. Si ipsi fidem ejus rei faceret, eandem & sibi omnibus persuasam fore. Sin, nihil sibi cum ipso commercii: Interea vero dum C. Cæsar cognovisset, neque aditurum se ad ipsum neque consanguinitatis jure quicquam ab ipso postulare. Hæc cum tam provide respondisset, & qui aderant illum laudabant & juvenis ille non destitit eum officii causa domum usque prosequi. Domicilium

cilium autem sibi sumpsit Octavius in vicinia Philippi ac matris, ac vix sine illis egit, nisi si quādo, & id raro, æquales suos convivio exciperet. Dum in Vrbe versatur, à Senatu Patriciis adscriptus est.

Sobrium fuisse & temperatissimū victus Octavium. Mirum vero vel illud maxime cujus conscii erant ipsi familiares. Anno toto in ea ætate qua maxime lasciviunt juvenes, præsertim fortunati, Venere abstinuit & voci & viribus consulens.

Libro Sexto.

Si mea sponte hæc commisi ego, eorum quæ feci pœnas luam: sin veneficiis huc malorum adactus sum, ii qui venenis grassati sunt supplicia pro scelere pendant. Hæc ubi dixerat, spectantibus cunctis semet interemit. Et alii quidem illi ei illudebant ut gulosus, alii vero eum miserabantur ut cui venenis corruptus fuisset animus. Credebant enim ab Iardane id profectum qui eum graviter oderat.

Ita olim creditum eminere in Græcis prudentia Amythaonidarum genus quod & Hesiodus his indicat versibus:

Obti-

*Obtigit Æacides dono Iovis armipo-
potens laus*

*Mens Amythacnidis, opulentia cessit
Atridis.*

Herculis posteros ita ut ipsis cum Philenomo cujus prodicione usi erant convenerat indivisam reliquisse Amyclarum regionem. At ille ut quem facinoris puditum erat, haud comparuit. Atque ita factum est ut Herculis posteri hanc quoque inter se partem dividerent. Attamen cum ille postea ex Lemno eo venisset cum exercitu, isto æquo fœdere partem terræ eandem ei reddiderunt: atque ille cum inter suos ejus regionis agros divisisset, una cum his ibi mansit Amyclis regnans.

Lycaona Pelasgi filium Arcadum Regem instituisse paternis de justitia colenda præceptis. Quare cum & ipse pro virili subditos sibi populos ab injustitia vellet avertere dixit, Iovem ad se sæpe venire peregrini habitu, nempe ut qui essent homines æqui bonique reverentes aut secus averteret. Tempore quodam cum Deum sibi hospitem venturum diceret, sacra fecit. Liberos habebat numero quinquagin-

quaginta multis ex matribus. Hi vero qui ad sacrum vocati erant, avenes scire an revera Deus interfuturus esset sacro convivio, unius liberum Lyconis à se occisi carnes victimæ carnibus permiscuerunt, pro certo habentes si præsens adestet Deus, haud clam futurum quod fecissent. Fert autem fama quotquot pueri cæde contacti erant eos interiisse omnes atris tempestatibus ac fulminum fragore quem Deus excitavit.

Hippomenem Atheniensium Archontem imperio isto excidisse tali de causa. Filiam suam stupro ab aliquo familiarium ipsius pollutam in carcerem una cum equo inclusit, alimenta nec equo nec ipsi præbens. Equus fame urgente puellam absumpsit. Non multo post fame mortuus & ipse. Ob id factum domo ipsius diruta pars illa nomen accepit Equi ac Puellæ.

Acasti uxorem amore Pelei tactam de concubitu eum appellasse. Rejecta ab ipso & indicem metuens apud maritum ultro occupat & tanquam pudicitia suæ sollicitatorem defert. Credulus uxori maritus insidias Pelco ponit, sed irritas. Præsensit enim & aper-

aperte bellum parat, advocatis in armorum societatem Tyndaridis, & Iasone qui non minus inimicus Acasti erat quam amicus Peleo quicum in Argo navigaverat. His fultus auxiliis capit urbem Iolcum ipsamq; Acasti uxorem interimit.

Lycurgum hunc vitæ suæ habuisse exitum. Cum Apollinem, ita enim fama habet, consulere vellet, an leges quasdam novas prioribus adderet, jurejurando obstrinxit Lacedæmonios ne in ulla parte ab iis quas tulerat legibus ante reditum suum discederent. Postquam vero ex oraculo didicit, felicem fore civitatem si latas ab ipso leges constanter servaret, constituit in patriam reverti nunquam, ut servandarum Legum quasi obsidem teneret adstrictam jurejurando populi fidem. Neque hoc tantum, sed & Crissam profectus manu sibi fecit vivendi finem. Lacedæmonii intellecta viri eximia virtute non ex vita modo omni sed vel maxime ex tali exitu, fano structo araque ibi excitata sacra quotannis facere Lycurgo ut heroi cœperunt. Vere enim unus homo hic Spartanis in perpetuum auctor fuit & virtutis & virtu-

virtutem comitantis imperii, cum ante ea tempora nihilo quam cæteri Græciæ populi emendatius viverent. Neque vero leges tantum dederat optimas, sed & ut iis parerent, sponte sua id non facturi, hoc quem nunc narrabimus expresserat modo. Raptos una de matre catulos duos educavit seorsim & ratione diversa. Alterum quidem domi retinens cui daret assatas carnes & alias ciborum delicias: alterum vero venatu exercens & cursu per montes. Vbi jam uterque talis evaserat qualis educatio fuerat, ac forte tunc Spartani in consilio capiendo de bello cum finitimis perplexi hærebant, adductis coram canibus & una cum eis capreis ac loris & coctorum ciborum apparatu ita inquit, Quod bene maleve agant animantia, ejus causam esse quod rectis aut pravis moribus insueverint, ex re præsentie est nobis discere Spartani. Hi duo, canes monstrabat, matris ejusdem genus sed in diversis rebus educti, videtis quam inter se facti sint dissimiles. Hic venari, ille ligurare edoctus, nihil aliud modo copia sit prætulerint: Hoc dicto signum dedit custodi quæ eos vinculis

culis tenebat ut dimitteret. Statim domesticus ille in cibos involat, agrestis in capream, comprehensamque dilacerat. Tum rursus Lycurgus, ita habete Spartani, hoc spectaculum ad vos quoque & alios homines pertinere. Prout enim instituta erunt & Leges quibus utemini, ita affectieris ad labores aut voluptates. Omnia enim hominibus discenda Dii dederunt. Consequens vero est laborare volentibus liberos esse, in actione versari, imperare cæteris. Voluptati indulgentibus, servire, prave facere omnia, contemni denique. His ille monitis excitavit Spartanos ut honestum inirent vitæ genus, & meliora quam prius instituta sectarentur. Quibus illi parendo non inter accolæ modo sed profecto inter Græcos omnes haud dubie optimi evaserunt, eorumque Principes manserunt, per annos quingentos ex quo eas leges receperant, ac mirum quam parvo temporis spatio quo virium processerint.

LIBRO SEPTIMO.

Periandrum fuisse Cypseli Corinthiorum Regis filium, qui cum ut na-

tu

tu maximus in patrium regnum successisset, sævitia ac violentia ingenii regiam auctoritatem in dominatum convertit, trecentorum hominum stipatus satellitio. Vetuit quoque civibus ne servos haberent, & nova semper opera eis indixit ut otio abstinerent. Etiam in foro confidentes multabat, tanto tenebatur metu nequa adversus se consilia caperentur. Dicitur & aliud facinus admisisse, impium præ amore maritum agens in uxorem jam mortuam. Exercitus perpetuo ductabat, ad bella egregius, multisque ædificatis navibus longis utrique mari imminebat. Sunt qui illum inter septem sapientes numerent, sed perperam.

Magnetem Smyrnæum fuisse specie egregium, neque minus cantu versibusque faciendis nobilem. Corpus quoque magnifice colebat induens purpuram & comam alens quam aureis in verticem nodis colligabat. Talis perambulabat urbem carminum artem ostentans. Multos ille in sui amorem traxit, Gygem maxime cui in deliciis fuit, neque minus mulieres quæquæ adesset inflammabat. Magnetem
tum

tum quoque uxores quarum concubitu haud abstinebat. Id propinqui ipsius sibi indecorū rati, obtentu hoc arrepto quod in carminibus Magnes celebrasset Lydorum equestrem de Amazonibus victoriam nulla Magnetum mentione, impetu in ipsum facto sciderunt vestem & comam toto derunt, & si quid addi poterat contumeliæ addiderunt. Graviter id tulit Gyges ipsamque Magnetum terram non semel hostiliter incurrit, tandemque ipsa urbe capta triumphum inde Sardes magnificum deportavit.

Sadyatten Lydis Regem fuisse Halyattæ filium ut non ignavum ad res bellicas, ita libidini haud temperantem. Nam & sorori ipse suæ quæ Mileto viro dignitatis primariæ nupserat ad sacrificium vocatæ vi stuprum intulit ac palam ex eo tempore pro uxore habuit. Erat autem Miletus ille ex posteris Melanis ejus qui Gygis fuerat gener qui tanta injuria ut par erat commotus exsulatum ivit Dascylium. Sed cum inde quoque eum exgisset Sadyattes, abiit porro in Proconnesum. Sadyattes vero alias uxores sorores inter se duas duxit; ex quarum
alte-

altera Attalen, ex altera Adramyn sustulit qui pro nothis habiti sunt cum legitimus solus censeretur Halyattes quem ex sua ipse sorore genuerat.

Sadyatten Halyattæ filium Lydorum Regem cum juvenis esset, procacem fuisse & libidinibus deditum. Postquam vero in virum evaserat, factus est & continentissimus & æquiservantissimus. Hic Smyrnæis intulit bellum, urbemque cepit.

Halyatten Lydorum Regem qui Cræso pater fuit, Carico bellum illaturum præcepisse suis ut ad præfinitum diem Sardes copias ducerent, interque eos etiam Cræso filiorum suorum vetustissimo cui imperium dederat Adramytii & Thebes campi. At is luxu propior hætenus haud partali negotio videbatur, eoque nomine infamatus erat etiam apud Patrem. Quam famam diluere facto cum vellet, neque satis expediret unde pretio conduceret militem, mercenario enim utebantur, adiit Sadyatten mercatorum inter Lydos opulentissimum pecuniam rogans mutuatam. Is vero primum quidem expectare eum præforibus iussit donec ipse lotus è balneo exiret

exiret: mox admissio respondet multos esse filios Halyattæ quibus omnibus si dandæ essent pecuniæ haud se suffecturum, non igitur daturum se quantumlibet oranti. Dejectus ab hac spe Cræsus Ephesum abiit ut ibi pecuniam quæreret, votoque se obligavit Dianæ, si unquam ipse regni potiretur se totam mercatoris domum Deæ servaturum. Erat amicus Cræso Ion gente, nomine Pamphaes, Theocharidæ viri prædivitis filius. Is cum videret quantopere hæc res Cræso esset cordi, nulli pepercit operæ ut à patre stateros mille impetraret, quos acceptos dat Cræso, pro quo beneficio Cræsus postea Rex factus ad maximos honores eum evexit, & in arcem perducto currum dedit auro onustum; Mercatoris vero domum Dianæ Ephesiæ sacravit, cum ipsis etiam fundamentis ne quid ad explendam voti religionem reliquum faceret. Et hæc quidem postea. At tunc cum mille stateros auri accepisset Cræsus, collegit inde exercitum primusque ad conditum diem patri adductum ostendit, cumque ipso bellum intulit Cariæ, nec verbis sed facto

facto obtrectantium verba refutavit.

Cyrum Persarum Regem egregie si quis alius sapientiæ præcepta didicisse tradentibus Magis : præcipue vero ad justitiam colendam in factis, in dictis veritatem fuisse exercitum, ut mos est primoribus Persarum. Hic ex Epheso fatidicam Sibyllam cui Herophilæ nomen erat ad se accivit.

Cyrum tactum fuisse Cræsi misericordia ob viri virtutem eximiam. Accenderant Persæ rogam Cræso subter locum editum unde omnia despici possent. Tum Cyrus è regia processit, aderat totus exercitus neque parva urbanorum & hospitem turba. Pone sequebantur famuli vinctum trahentes & Cræsum ipsum & Lydorum præterea quatuordecim. Ad hoc spectaculum maximos Lydi ejulatus & gemitus edidere capita sibi plangentes. Ex tanta autem virorum & fœminarum multitudine tantum luctus in clamores fletusque erupit ut ne captæ quidem urbis lugubrior esse facies posset. Erat sane cur quis fortunæ indolens interim & Cræsum miraretur tam fideliter amatum ab his quibus imperaverat. Nam quasi pa-
tre

tre viso alii vestes rupere, alii crines sibi lacerabant: maxime vero in luctu eminebat ingens turba sexus muliebris cum plangore ac miserabili ejulatu. Ipse vero sine lacrymis vultu tantum tristi sequebatur. Non vetabat hæc Cyrus, id agens ut Persas non minus quam se Cræsi miseratio caperet. Ad eum ubi accessit Cræsus, sublata voce rogat filium ad se adduci cui usus sermonis manserat, ex quo primum cœperat in voces prorumpere, nec prudentia aberat. Jussit eum adduci Cyrus, neque multo post adest numeroso æqualium comitatu: quo Cræsus conspecto non jam is erat qui fuerat, sed lacrymas tum demum profudit. At adolescens cum ploratu & clamore Patri accedens: Proh tua, ô Pater, pietas! & quando nos respicient Dii? Tum ad Persas conversus, Me quoque precor, inquit, una ducite, una comburite. Hostis quippe fui vester non minus quam Pater. At Cræsus non recta, inquit, profers: ego sum qui bellum intuli, non quisquam Lydorum alius: ejus pœnas me luere æquum est. Nihilominus adhærens Patri filius avelli haud poterat & perpetuo

petuo lamentans cuncta miseratione implebat. Jam ad rogam ventum erat & adhuc se trahi una patiebatur. Non enim tuam qualemcunque sortem deseram, inquit, ô pater. Quod si etiam nunc id mihi nolent permittere, tamen brevi me expecta. Quæ me spes in vita retineat infœlicem? qui ex quo primum in lucem sum editus tibi semper dolori fui nec minus mihi. Florentem te pudore vetabar accedere ob sermonem ademptum naturæ per injuriam. Ex quo vero miseri esse cœpimus, loqui & ego cœpi: nimirum in hoc unum oris integritate donatus à Diis, ut calamitates nostras dequeri possem. At contra Pater: Ne ita prorsus animum desponde fili, cui tantum ad vitam spatium restat, cum ne ego quidem adhuc spem abjecerim, neque plane Diis diffidam. Hæc cum diceret, accurrebant famulæ multæ admodum quæ vestes ferebant magni sumptus, ornamentaque alia quæ ipsi mittebant Lydorum matronæ. Filium igitur velut supremum amplexus & post eum si qui circumsteterant ascende-
 debat rogam cum Filius in cœlum manus tollens, Apollo, inquit, & Dii
 alii

quos pater meus pie coluit nunc saltem adeste nobis, ne simul cum Cræso etiam Religio inter homines pereat. Hæc eloquutum ægre amici vi adhibita prohibuere quominus rogo & ipse se inferret. Iam Cræsus in rogam ascenderat cum Sibylla ex loco sublimiore descendit spectanda & spectatura quæ fierent. Repente per omnem multitudinem rumor pervasit venire vatem, excitatique sunt omnes in expectationem ecquid ad res præsentis divinitus elocutura esset, cum illa voce elata in hunc modum exclamat:

*Quid facitis miseri quod fas vetat?
haud tamen illud*

*Iuppiter, haud Phœbus sinit, aut bonus
Amphiaræus*

Carminibus parete meis, ne mente carentes

Occupet exitium divini numinis ira.
Id ubi audierat Cyrus, iussit in Persas hoc carmen vulgari ne quid contra fas ac pietatem delinqueret. Multis Persarum suspicio inciderat, adductam in hoc & instructam Sibyllam ut Cræso salus quæreretur. Infederat ille jam rogo, & cum illo Lydorum Principes quatuordecim. Circumsteterant
Persæ

Persæ & faces accendebant. Facto si-
 lentio Cræsus gravi edito gemitu ter
 Solonis nomen inclamat. Hoc audiens
 illacrymabat Cyrus conscius coactum
 se à Persis rem admittere invidiæ ple-
 nam, qui Regem paulo ante fortuna
 sibi parē perire flammis pateretur. Jam
 & Persas pudere consilii cœperat cum
 partim Cræsum respicerent, partim
 Regem suum super his dolentem. Ita-
 que liberari Cræsum jubent: statim-
 que misit Cyrus qui rogum extin-
 guerent. At is jam ardebat, neque tu-
 tum cuiquam erat circumstantium
 flammantem accedere. Tum vero di-
 citur Cræsus sublatis in cœlum ocu-
 lis ad Apollinem preces fudisse, opem
 periclitanti ut ferret, quando hostes
 ipsi parcere cum vellent jam non pos-
 sent. Forte eo die à primo diluculo
 turbidum fuerat cœlum præter anni
 tempestatem. At Cræsi inter preces
 densatus aer nubes eam in partem coe-
 git magno cum tonitru crebrisque ful-
 minibus: tum vero tantus repente de-
 cidit imber ut non rogum modo ex-
 stingeret, sed cœlum quoque tractu-
 rus secum videretur. Et Cræso qui-
 dem confestim tegmentum injectum
 O est

est purpureum: homines vero cæteri partim caligine ac procella exterriti, partim inter fulminum ictus conculcati equorum pedibus quos sonus tonitruum consternaverat, religioso quodam terrore percellebantur, subeuntibus animos non recentibus modo Sibyllæ, sed & antiquis Zoroastris carminibus. Multo igitur magis quam antea clamabant, Cræsus ut morte eximeretur, & pro se quisque in terram provoluti pacem divinam precibus expetebant. Sunt & qui tradant Thaletem cum è cælestibus signis imbrem prævidisset, hoc ipso tempore eum expectasse. Zoroastris vero dictum illud ex hoc Persæ celebrare cœperunt, neque urendos mortuos, neque ullo modo ignem polluendum. Ita legi veteri nova accessit auctoritas. At Cyrus productum in regiam Cræsum solatus est benigneque habuit, ut quem hominem existimaret religiosissimum, & si quid desideraret id eum sine metu jussit exposcere. At ille, Quando (inquit) Domine, Di me tuum fecere, & tu benigne polliceris, has quibus teneor compedes rogo liceat mihi Delphos mittere, & Deum percun-

percunctari quo motus me deceperit, responsis suis incitans me ut in te arma sumerem, quippe victorem futurum: pro quo merito hæc illi donaria velim mittere, compedes monstrans quibus tenebatur. Adeone ingrati sunt Græcorum Dii? Risit Cyrus dixitque, non hoc modo impetratum, sed & si quid rei majoris posceret. Neque multo post inter amicos Cræsum habuit, & cum exiret Sardibus, uxorem ac liberos ei tradidit ipsumque secum duxit. Sunt qui addunt ipsam quoque urbem redditurum fuisse nisi res novas metuisset.

Hæc dum ab illis geruntur, deductus interea est ad Amulium Faustus hac occasione. Metuens Faustus ne in his quæ Numitori dixerat, haud satis fidei inveniret nullis certis argumentis tantæ rei indicium professus, alveo secum sumpto expositorum quondam infantium documento urbem petit. Transeuntem vero portas, cū esset perturbatior ut qui maxime nollet in aliorum notitiam pervenire, id quod Numitori ferebat, vigillum unus id cum observasset (& erat tum metus ab hoste, quare quierant

O 2

fidis-

fidissimi portas servabant) ipsum arripit & quid tam sollicitè celaretur cognoscendi avidus detrahit ei amicum. Ut vero & alveum vidit & hominem trepidantem, dicere jubet unde ista perturbatio, quo consilio alveum illum velut arcani egentem non palam ferret. Concurrunt igitur custodes alii, quorum forte unus alveum agnoscit ut in quo positos infantes in flumine vidisset, idque adstantibus aperit. Comprehendunt igitur Faustulum & ad Regem Amulium ducunt. Is tormenta minatus homini si verum diceret, primum quærit vivantne pueri. Vbi vivere intellexerat quomodo servati essent, pergunt exquirere. Cum id quoque ita ut evenerat narrasset, Age, inquit Rex, quando vera hætenus dixisti, etiam hoc indica ubi reperiri possint; indignum enim sit in pascuis & vita humili agere sanguine mihi conjunctos & Deum bonitate sospites. At Faustulus inopinata hac lenitate in suspicionem adductus aliud ipsum velle quam præferret, hunc in modum respondit. Juvenes illi in montibus agunt intenti pecori pascendo, quæ ipsorum hætenus

nus

nus vita est. Ego vero ab ipsis ad ipsorum matrem eram missus, ut sciret quo in loco filiorum res essent. Quam cum apud te asservare intellexissem, filiam tuam orare volui ut ad ipsam me perduceret. Alveum assumpseram ut rei argumentum afferrem dictis firmandis. Nunc quando juvenes huc perduci vis, gaudeo. Mitte mecum quos velis, ego eis juvenum conspiciendorum faciam copiam, ipsi dicent quæ mandaveris. Hæc ille dicebat ut mortem pueris averteret, sperans & ipse effugere à Rege simul in loco montana ventum esset: Amulius fidissimos amicorum una mittit, quibus in arcano mandaverat ne parcerent victos ad se ducere quos Pastor monstrasset. Sed is quem miserat benevolus Numitor & fortunæ periclitantis miseratus ipsi aperit quid Amulio esset propositum. Is ad nepotes mittit significans in quo discrimine omnes versarentur, jubetque viros se fortes præstent. Ubi advenerant, bene armatos in Regiam ducit comitatu non exiguo amicorum clientium, servorum denique simul illi qui ex agris multi in urbem venerant, foro

relicto incedebant ferrum sub vestibus occultantes, valida manus. Et cum irrupissent aditum haud ita multis armatis custoditum, facile Amulio obtruncato arcem suæ potestatis faciunt. Hæc ita Fabius narrat. Alii qui historicæ scriptioni fabulosa admisceri non probant, parum credibile putant in exponendis infantibus aliud quam iussi erant famulos fecisse, & lupam tam mansuetam ut ultro ubera præbuerit infantibus, ut poeticæ licentiæ plenum irrident, aliterque instituunt narrationem. Numitorē scilicet, cum Silviam sciret uterum ferre, dedisse operam ut alios haberet paratos infantes recentes quibus uteretur in partus tempore. Itaque his qui parum Silviam custodiebant ferendos dedit hos alienos infantes, sive illorum fidem pretio emeratus, sive subjectione per mulieres facta hos quoque deceperat. Hos Amulius, incertum quomodo, peremit. At illos vere ex Silvia natos avus servare cum magni duceret, tradidit educandos Faustulo.

Postquam Romulus quo soboles virilis urbi suppeteret, Virgines raperat,isque raptus & secuta conjugia
fama

fama celebrari per vicinas urbes cepere, alios iracunde id tulisse, alios moderatius, qui non tam rem nudam, quam animum unde profecta erat & finem quo tenderet, spectabant. Paravit se igitur ad bella ingruentia Romulus quorum alia levia fuere. Unum contra Sabinos magnum & grave, sed cuncta ipsi exitu prospera, ut priusquam rem aggrederetur auguria prædixerant, quibus & labores & pericula præsignificabantur, sed eventus egregii. Inceperunt bellum tum aliæ civitates, tum imprimis Cænina, speciem quidem æqui sumentes ob raptas Virgines & quod in raptores jus non redderetur, sed re ipsa offensæ ortu ac tam subito incremento Romanæ urbis, & opprimendum ratæ malum vicinis imminens. Ad Sabinos igitur missis Legationibus orant belli duces se profiteantur, quippe qui & opibus & viris cæteros antecederent & inter finitimos principatum sibi vindicarent, & ad quos injuriæ pars maxima pertineret; nam raptarum Virginum pleræque ex Sabinis erant. At postquam nihil promovebant, quia & Romulo crebræ legationes dictis factis-

O 4

que

que Sabinos demulcebant , pertæsi temporis longi moras , cum illi semper cunctarentur & belli consultacionem in dies differrent, ipsæ per se bellum parant , sat in eo virium ratæ si unam civitatem eamq; non magnam res junctæ adorirentur. Hæc quidem illis placuerant, neque tamen in unum exercitum copias contraxere , impetum ante cæteros facere præfestinante Cenino nomine qui præcipui belli concitatores erant. Hos igitur in agrum Romanum profectos , ibique vastantes omnia superveniens neque expectantibus , neque custodias agentibus invadit Romulus , castraque recentia positus in oppidum profugos insequitur. Nondum eo cladis acceptæ fama pervenerat: itaque non custodita mœnia portasque non clausas reperiens ipsum Ceninensium Regem forte cum agmine obvium pugnante fortiter obtruncat spoliaturque. Capti sic oppidi habitatoribus arma tradere & ex liberis lectos obsides jussis , pergit in cæteros. Hos quoque sparsos palantesque in pabulatu subito insultu haud minus facile quam Ceninenses fudit , & cum capto oppido eadem
quæ

quæ priori imperasset, reduxit domum victorem exercitum, & detracta prælio occisis spolia & quas servaret Diis manubias.

CXI.

A Dijon.

CL. SALMASIO.

QUOD literis tuis mense Augusto ad me datis, amoris in me plenissimis, non respondi, Maxime Salmasi, prima causa est, quod illis ipsis spem tui Lutetiam adventus feceras: Credidi autem facile, ut solemus homines, quæ ardentè optabam, tum quia semper mihi maximi est tua frui consuetudine, tum quia de iis ipsis quæ literæ tuæ continebant, avebam tecum disserere ea libertate quæ colloquentibus propria est. Accesserunt silentii causæ minores, quod scilicet in negotio isto ad Academiam magis quam ad te pertinente multa videbam admissa per dolum partim, partim etiam per culpam eorum de quibus ego jam pridem plurima querenda habeo: verebar autem ne ea referendo videres meas ipsæ injurias persequi, & id agere ut in tranquillo positos meis æstibus involverem. Præterea cum sciam

O s. quid

quid postremo decretum esset, & super ea re tuum expectari responsum, nolui consilio meo, aut Academiae altricis meae obstare commodis, aut tibi auctor esse ut quicquam ageres minus generose quam ego, res mea si esset, acturus essem. Nunc cum sponte tua, nullo meo hortatu, id decreveris quod te dignum est, nihil habeo aliud nisi ut id toto animo approbem atque collaudem. Habes hic Vossii literas, quas accepi heri, haud dubium quin eodem de argumento. nam & mihi scribit cum maxima testatione fidei in te, multum simul incusans illorum ambitionem & impudentiam (his utitur vocibus) qui pravis artibus non tam tuae dignitati, quae ex literis satis magna est, quam publicis utilitatibus semet objecerunt. De illis porro quas primò miseras literis securum te esse jubeo. servatae sunt atque etiam nam à me servantur non tantum ea fide quam amicitia imperat, verum etiam ea veneratione qua tua omnia prosequor. Locum illum quo Rigaltius ex suis contumeliis causam accersit tuae in professione religionis constantiae vidisse me memineram: sed

sed ex eo alia curata est scripti illius editio in quo illa pars abest, nescio an quia offendite intellexerat. nam quin te illa verba designaverint dubium esse non potest. Haud credas quam morte Aurelianensis & Rigaltius & qui fautores ei sunt gaudeant. neque enim dubitant quin perpetuum in illis hostem habiturus fuerit Rigaltius: & jam omnium in illum Academiarum iudicia collegerat, jactabatque manifestis eum argumentis teneri hæreticæ pravitatis. Adeo nihil illi profuit toties velum ex vento vertere: non magis sane quam Richerio, cui illi ipsi insultant, & illudunt qui confessionem ei extorserunt rei nec illi nec ipsis creditæ. Quis dubitat hæc videns quin aperte in impietatem ruat Gallia, cujus ego pestis tam multa quotidie *πυρρὸν* video ut vivere me pæne tædeat, inter tales vivere tædeat omnino. Etiam libri plurimi prodeunt nihil credere docentes. Et hæc vident feruntque *οἱ ἀναγνώσται*, per quos quæ Tertulliani loci fuerit sententia dicere non licet. Uranologii caudam non totam quidem, sed tamen inspexi. Inter alia miror quod Seldenum à quo nomi-

nominatus honorifice fuerat , quædam etiam placita ipsius defenſa , tanti non fecerit ut nomen ejus poneret. tantum & in libro & in indice , marmorum Arundelianorum editor eſt appellat , nimirum quia hæreticos niſi contumeliæ cauſa nominare piaculum eſt. De Biſciola autem ridiculum , quaſi ille aliquid legerit quod tu non legeris , qui etiam ea legiſti quorum Biſciola & Biſciolæ congreges nomina ignorant. Valde placet mihi propoſitum tuum forti ſilentio talia ulciſcendi. Tantum in juſto aliquo opere , quale eſt quod nunc moliri te dicis & quo ego non aliud avidius exſpecto , res potiſſimas in quibus ab illis peccatum eſt ita debes tangere ut ipſi ſimul tangi ſe ſentiāt. Cæterum in perſequendis ſingulis , in reponendis maledictis adeo vitam tuam perire nolim ut etiam chartas pluris putem. Veriſſimè dicis hoc illos agere ut te non cum illo Terentiano adverſatore in otium tranſdant , ſed in moleſtiſſimum negotium à quo ſemel expedire te debes. De collectione Ephesine Hamburgum haud minus ſepties ſcripſi : & amici quidem
operæ

operæ non parserunt: sed qui ex Delmenhorstii supellectile illum librum accepit, trico est & Imperatoris jus obtendit in ea quæ Palatini Principis fuere. Satis apparet obtentui id sumi. nescio an is quoque detrahi ei possit literis Imperatoris ad senatum Hamburgensem quas in usum regiæ bibliothecæ legati à Gallia qui nunc sunt Ratisbonæ, possent impetrare honesta specie ne omnibus pereat liber omnibus scriptus & Ecclesiæ perutilis. Id si Rigaltius suorum esse vellet operum, rem faceret meliorem omnibus iis quas jam pridem facit. Sed abesse in agendo frigus deberet. Quod adeo illi proprium est ut in amores etiam se insinuet, tam apertè ut profiteatur sibi de iis obliticulas quasdam quæ ipsum exercebant, cogitare vacuum non fuisse. Libri illius *ιστορι* habet Heinsius certo certius. sed puto videbit jam Clarissimus Iustellus apud eum non tantum se posse quantum speraverat. Opitius & literas tuas accepit & gratias tibi iussit agi maximas, subito revocatus in Silesiam à Barone Donaviensi, qui ibi in summa re ac potentia floret, Cæsarianus adeo ut & religionem domini

mini induerit. Vidimus hîc duos intra haud nimis longum temporis spatium familiæ ac nominis ejusdem, sed in pietatis negotio constantes, quorum Achazius te, ut puto, Divione convênit: nam eo se ire dicebat velle tui visendi causa: alter Christophorus missus in præfecturam Arausianensem à Principe, cujus matrona soror est ejus quam ipse in matrimonio habet, cum hac transiret, non modo honorifice admodum de te est locutus, sed & libera indignatione invecus est in eos qui te Lugduno invidissent. Ostendit non ita dudum edito libello Vossius quanti eam familiam faceret: & sane digna est quæ cordi sit literatis cum ipsa, raro tantæ nobilitatis more, literarum cultum literatorumq; amicitiam plurimi semper fecerit. Sed ego ex aliis in alia delapsus haud satis considero quantas occupationes morer. Abrumpam igitur, hoc uno addito, resalutari te officiosissime à Bignonio. Vale vir summatum summe. 5. Octob. anni c l o l o c x x x. Lutetiæ.

Specimen hoc editionis quam de Iustino facit Berneggerus, imperfectum quanquam, ad te mitti voluit,

ut

ut ex eo cognoscas formam non huius tantum sed & eorum quæ sequentur operum.

CXII.

A Dijon.

CL. SALMASIO, S.

TAndem ab Opitio literas accipio Vratislavia : qui quod tibi non scribit adeo non excusat , ut ultro silentium suum studiorum tuorum reverentiam vocet. Sed viderit an huic in se statuta legi fraudem ipse non faciat , cum ea ad me scribit quæ ad te pertinent, quæque tu scire nisi aliquo scribente non potes. Neque , inquit, lumen illud Galliæ pariter suæ & sæculi universi Salmasium hæc detestanda æmulorum malitia eo adiget, ut deferat honorem literarum cuius extrema salus in ipsius incolumitate sita est & rebus prosperis. Sed nec magis ad te scribit Guiscardus servati Casalis pars optima, sed in suis ad me literis inquit sedulo tu quid agas. Quid igitur de illis dicam, qui mihi ea injungunt quæ exsequi non possum , nisi id faciam quod ipsi verentur ? An forte ex scriptis quibusdam meis me *Βεγαχουεπν* putant, minusque
tibi

tibi perituum si ego tecum agam concisius quam si ipsi explicent eloquentiæ suæ sinus? Quare ut ne hac quidem in parte eos fallam, amplius addam nihil præter illud, ut bono publico valeas. Prid. Cal. Febr. cId Id c xxxi. Lutetiæ.

CXIII.

Rothomagum.

V. A. CLAUDIO SARRAVIO,
Senatori Rothomagensi S.

Magna sunt beneficia quæ etiam preces anteveniunt, quale est quod tu in Treselium, id est in me, præstitisti: mihi enim fieri arbitror quod & popularibus & amicis beneficit. Bene succederet Treselio Rhomagensis habitatio, si ex Catonis voto fora ibi muricibus strata essent. Sed jam pridem ferax est vitilitigantium Normannia. quo magis gratulor ei contigisse morbi ejus bonos medicos, veros Justitiæ sacerdotes, qualis tu es ante cæteros, supra legum cognitionem pertinctus iis litteris quas qui humaniores vocarunt, ii demum mihi verum earum usum videntur intellexisse. Quare nihil aliud te rogabo nisi ut tui semper sis similis, & illud verus Fran-

Francicum, in hospites amorem serves atque ostendas. Hic novorum nihil est; omnia illa Compendium abierunt, itaque de iis loqui compendifaciam. Sed fervet Sorbona, Archiepiscopus hujus urbis, Episcopi qui hic sunt, cudendis censuris in dogmata quæ Regulares Jesuitæ maximè per Hiberniam verbis defendunt, per Angliam etiam scriptis tuentur, ut obsequium in Episcopos exuant. Defendunt enim isti Ecclesias particulares, ut loquuntur, rectè gubernari etiam sine Episcopis posse: quæ in re pro Puritanis faciunt. Et quia Confirmationis sacramentum præcipuum est ex iis, quæ nisi ab Episcopis conferri non solent, ajunt quicquid per eam confertur etiam aliunde haberi posse, per baptismum, per preces, per pia proposita: quæ in re me non haberent dissentientem, si non aliud ageretur; nunc palam est eo hæc tendere ut sublata Episcoporum necessitate unus verè sit Episcopus, Romanus Pontifex, qui cæteris omnibus etiam non Episcopis, & Episcopis tantum largiatur quantum ipsi placet: quæ haud dubiè everfio est canonum & regimi-
nis

nis Ecclesiastici, cui in membris singulis præest Episcopus, universitati Episcoporum conventus. Sed homines ἀναγνώριτοι ista non curant; ne ii quidem qui se speciali nomine Canonicos vocant. Nisi inde fortè dicti sint quod canones, id est annuas pensiones, recipere non negligant. Vale Vir Amplissime, & fer jocantem: sunt enim nunc Hilaria. Causæ Tresoliana instrumenta & adversarii molitiones vidi: si quid mei est iudicii, magna est hujus & injuria & ἀναρχωπία. xxii. Febr. clō lo c xxxi, Lutetia,

CXIV.

A Dijon.

CL. SALMASIO, S.

ATquinunquam illud verius: *duo cum faciunt idem, non est idem.*

Tuarum epistolarum, ut orationum Demosthenis, meliores eæ quæ longiores: ego brevitate hoc consequor, ut minus peccem. Tua tempora si quis in verecundius irrumpat, aut adversus rerum naturam est impius, aut adversus Ecclesiam sacrilegus: ego maximo otio non tam fruor quam ut podagrici ægroto: &, si maxime studere velim, non patitur turba congerro-
num,

num, quorum nemo me ea docebit
 quæ ex literis tuis possum discere.
 Quare tu quidem quem voles, aut po-
 tius quem ferent occupationes, mo-
 dum scribendi tibi statuis: ego vero
 etiam si brevissima scripseris, longa ea
 mihi faciam sæpius lectitando. Sum
 enim tuorum non tantum lector dili-
 gens, sed & alios esse tales volo. Ita-
 que neminem à colloquio meo dimit-
 to non antè monitum quantum ex
 postremi atque etiam inter tua excel-
 lentissimi operis lectione proficere
 possit. Plane qui te indefensum Lu-
 teriæ velit, ei opus est ut Bignonium
 & me occidat. Et de me quidem facile
 est à meis fastidito, ab externis rece-
 pto varie ut sunt tempore. At Bigno-
 nium si quis interfecerit, eum spondeo
 in funere ejus non apparituum. Vel
 umbra satis est. Non possum tibi di-
 cere quantum in dies gliscat auctori-
 tas viri haud dubie eruditissimi eorum
 quos toga complectitur, nec in alio
 certius literis & literas amantibus
 præsidium. Quod ad eas quas à te an-
 te has acceperam non responderim ea-
 dem quæ nuper causa fuit, quod si
 quid restet de negotio Lugdunensi,
 in

in eo te malletm uti viri prudentissimi
parentis tui & amicorum aliorum
quam meo consilio. Nam nequetibi
suadere quicquam velim quod sit
contra *μεγαλήτορα θυμὸν*, nec videri
volo te tanquam telo uti in eos à
quibus male sum habitus. Cæterum
ignorare te non patiar Vossium per-
tæsum *μικρολογίαν* Lugdunensium *ἀγω-
νοθετῶν* Amstelodamum ire, evocatum
honorario, bis mille & sexcentorum
florenorum in annos & habitatione
commoda. Molitur enim ejus urbis
senatus, non quidem Universitatem
justam, sed quandam eruditorum co-
loniam, ut qui cætera omnia abunde
habent ex omni terrarum angulo, ne
hoc quidem commeatu destituantur.
Expectantur ibidem ex novo fede-
re Persæ habituri Mahumetanæ re-
ligionis usum in ea urbe, ut nostri
sux in Perfide. Id ad excitanda ma-
gis magisque Arabica studia. Jo-
hannes ille Wertzius Grottenensis mi-
hi hætenus & iis qui ad me venti-
tant incognitus. Sed literas se cura-
turum homo Germanus recepit, Ger-
manica ut spero fide. Vale vir incom-
parabilis, & omnes in te latratus
for-